KONSERVAATTORI

LIITON LEHTI

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO RY
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION RF
NRO 122 4/2015

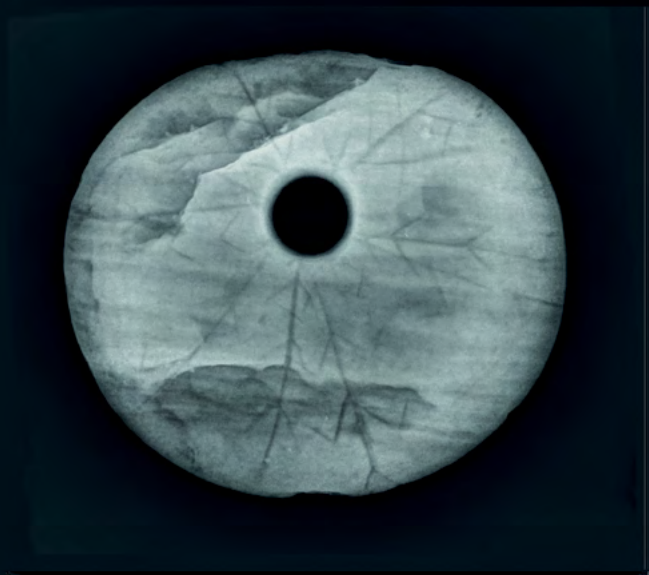

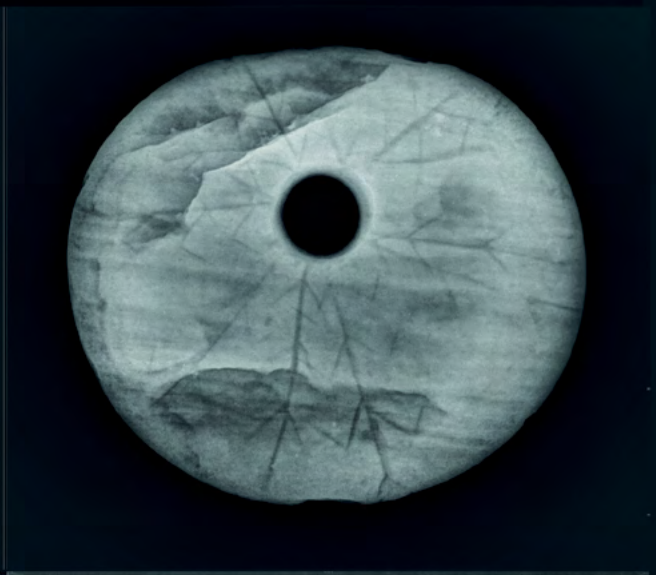

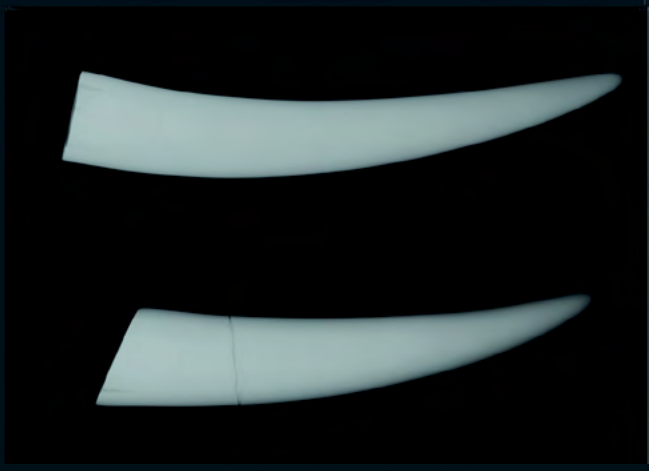

PKL Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry.
c/o Suomen museoliitto
Annankatu 16 B 50
00120 Helsinki

www.konservaattoriliitto.fi

Konservaattoriliiton lehden toimituskunta

Marleena Vihakara
päätoimittaja

Erika Tiainen
toimittaja

Stina Björklund
toimittaja

Anna Rajainmaa
taittaja/toimittaja

Satu Haapakoski
taittaja

Seuraava numero
123 1/2016 ilmestyy
maaliskuussa 2015

Aineistot tuleviin lehtiin tulee toimittaa seuraavasti:
1/2016 30.01.2016 mennessä
2/2016 15.08.2016 mennessä
osoitteeseen:
pkllehti@gmail.com

Ilmoitukset osoitteenmuutoksista ja siitä ettei ole saanut lehteä tehdään jäsenasiainsihteerille:
Taru Mäkitalo
jasensihteeri@konservaattoriliitto.fi

Painovuosi 2015

ISSN 0780-0223
Levikki 300 kpl
4 numeroa vuodessa

Painopaikka:
Picaset Oy
Höyläämötie 18 A
00380 Helsinki

Kannen kuvat:
Piia Klaavu/Kansallismuseon konservointilaitos.

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry ja Konservaattoriliiton lehti eivät vastaa artikkelien ja ilmoitusten sisällöstä.

Lehden toimitus varaa oikeuden muokata aineistoa.

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan palsta 4

Toimituksen terveiset 5

Konferenssit, seminaarit, tapahtumat

NKF 2015 - kongressi 6-7

Elämän jälkiä, ikoneja – Konservaattori Helena Nikkasen juhlakirja 8-10

PKL-Viralliset tiedotteet ja ilmoitusasiat

Tiedote: jäsentietojen päivitys 11

Konservointi - tieteen ja taiteen polttopisteessä -näyttely 12-13

Artikkelit

Konservointikohde: Räisälän kartta 14-23

Konservoinnin näkökulmat moderneissa designhuonekaluissa 24-31

Digitaalisen röntgenkuvauksen workshopin antia Visbystä ja kokemuksiani digitaalisen röntgenlaitteiston käytöstä Kansallismuseon konservointilaitoksella 32-35

16 Kulttuuriperintötoimijan yhteinen kokoelmakeskus Tanskassa 35-41

Kirjakonservoinnista kiinnostuneiden tutustumismatka Tarttoon 42-47

15th Seminar on the Care And Conservation of Manuscripts 2.–4.4.2014 48-50

Konservaattoreiden koulutuspäivä Helsingin observatoriossa 52-55

Europa nostra heritage awards 2015 56-61

Yli 30 vuotta konservaattorikoulutusta Suomessa 62-67

E.C.C.O.n konservointilainsäädäntöön liittyvä kysely ja PKL Suomen osaston vastaukset siihen 68-72

Kevään 2016 koulutuspäivät 73

PKL

Syyskokous 2015 pöytäkirja 75-79
Toimintasuunnitelma 2016 80-83
Talousarvio 2016 84-85

Puheenjohtajan palsta

Hyvät jäsenet,

Kongressihuumassa? Kyllä! Puheenjohtajana en voi muuta kuin kiittää ja kumartaa kaikkia paikalle tulleita, työryhmäläisiä, paperikonservoinnin opiskelijoita, ekskursioiden vetäjiä, sessioiden vetäjiä, postereiden tekijöitä ja huippuhyviä esityksiä esittäjineen! Ruokakin oli herkullista, kiitos onnistuneen cateringin. Kongressin ilmapiiriä on kehuttu välittömäksi ja vieraat näyttivät viihtyvän, tauoilla kävi iloinen ja runsas puheensorina, kiitos siitä kuuluu kaikille osallistujille. Palaamme kongressin tunnelmiin kunnolla ensi vuoden ensimmäisessä konservaattoriliiton lehdessä ja muutoinkin tilaisuutta tullaan tuomaan esille vielä monen monta kertaa. Kongressin myötä saimme konservoinnille runsaasti positiivista julkisuutta ja näkyvyyttä mediaa myöden.

Liiton syyskokoukseen Helsingin observatoriossa osallistui reilut 30 konservaattoria. Oli hienoa päästä kiertelemään tiloissa ja katselemaan universumiamme planetariossa. Kokouksessa liitolle valittiin uuden hallituksen jäsenet. Luottamustehtävässä jatkavat varapuheenjohtajana **Mari Saari** ja jäseninä **Mari Lenck** sekä **Satu Haapakoski**. Uutena jäsenenä aloittaa **Stina Björklund**. Kiitokset **Kaj Nylundille** edellisten vuosien panostuksesta.

Liiton toimintasuunnitelma ensi vuodelle on luettavissa lehdestä. Nostaisin sieltä esille suunnitelman päivittää ja uudistaa sekä lehtemme että internetsivujemme ilmettä ja sisältöä. Jos haluat lähteä mukaan suunnittelemaan uudistusta, laita siitä viestiä hallituksen jäsenille tai lehden sähköpostiosoitteeseen. Nämä mediat ovat teitä jäseniä varten ja toivoisimme teiltä ehdotuksia ja näkemyksiä siitä, minkälaisia niiden tulisi olla, jotta lehti tulisi luettua ja verkkosivut toimisivat hyvänä tiedotuskanavana konservoinnista.

Kevään vuosikokous pidetäänkin sitten Itämeren aalloilla ja koulutuspäivän aikana tutustutaan Tukholman konservoinnin ihmeisiin. Päivien järjestelyt ovat juuri alkaneet ja tarkoitus olisi tutustua kohteisiin erikoistumisalojen mukaisissa ryhmissä. Jos sinulla on tiedossa mielenkiintosia kohteita tai hyviä kontakteja Tukholman konservointipaikkoihin, laitathan siitä hallituksen jäsenille viestiä, jotta saisimme päivästä mahdollisimman mielenkiintoisen. Alustavasti matkaan on suunniteltu lähdettävän torstai-iltana 17.3 ja perjantaipäivä 18.3 vietettäisiin Tukholmassa. Aikataulun täsmentyessä tiedotamme asiasta jäsenille sähköpostilla. Konservaattoriliitto maksaa osan jäsenten matkakustannuksista.

Syyskokouksen yhteydessä aloitettua jäsentietojen päivittämistä jatketaan myös. Jatkossa tulemme tiedottamaan jäsenistöä enemmän suoraan sähköpostilla liiton asioista ja tapahtumistamme, ilmoitathan meille siis toimivan sähköpostiosoitteen. Ensi vuodesta alkaen myös jäsenlaskut lähetetään sähköpostitse. Käykäähän siis liiton nettisivuilla ja päivittäkää meille yhteystietonne, jos sitä ette vielä syyskokouksen yhteydessä tehneet.

Hyvää joulua ja uutta vuotta toivottaen,

Jaana Kataja
PKL hallituksen puheenjohtaja

Toimituksen terveiset

Hyvät Konservaattori-lehden lukijat,

Jos järjestötoiminnan päästää liian lähelle, se saattaa imaista mukaansa. Yksi pesti johtaa toiseen ja pian huomaa olevansa taas mukana kaikenlaisessa. Näin meillekin kävi: kaikki alkoi viattomasti erään kongressijulkaisun työstämisestä ja nyt olemmekin jo tekemässä lehteä!

Tässä se nyt sitten on: vuoden viimeinen lehti, joka tarjoaa jälleen kiinnostavia näkökulmia konservointiin sekä katsauksia liiton ja sen jäsenten toimintaan. **Jaana Kataja** kertoo ajankohtaisesta aiheesta kirjoittaessaan viime helmikuun tutustumiskäynnistä Tanskan Vejlen kaupungissa sijaitsevaan 16 kulttuuriperintötoimijan yhteiseen kokoelmakeskukseen. Matkoistaan raportoivat niin ikään **Marleena Vihakara, Anna Aaltonen, Anna Rajainmaa ja Jiri Taleva.** Liiton syyskokouksesta ja vierailusta Helsingin observatorioon kirjoittaa puolestaan **Mari Saari**.

Katri Kurkela on tutkinut konservoinnin YAMK-tutkinnon opinnäytetyönään konservoinnin näkökulmia moderneihin designhuonekaluihin sekä niiden vaikutuksia päätöksentekoprosesseihin ja avaa tutkimustaan aihetta käsittelevässä artikkelissa. Kiinnostavan näkökulman konservointiin ja erityisesti alalla hyödynnettävään kehittyvään tekniikkaan tuo **Pia Klaavu** jakaessaan kokemuksiaan liittyen digitaalisen röntgenkuvauksen mahdollisuuksista konservoinnissa. **Kaisa Kantanen** puolestaan käsittelee kirjoituksessaan kartta-aineiston konservointia tapaustutkimuksen kautta.

Saamme myös lukea kulttuuriperintöalan kansainvälisistä yhteyksistä ja yhteistyön eri muodoista kahdessa kirjoituksessa. PKL:n Suomen osaston E.C.C.O. -yhteyshenkilönä toimiva **Mari Lenck** selvittää lukijoille E.C.C.O.n konservointilainsäädäntöön liittyvää kyselyä. Osallistumisestaan kansainväliseen kulttuuriperintötapahtumaan, *Europa Nostra Heritage Awards* -tapahtumaan Oslossa, kertoo puolestaan PKL:n Europa Nostra -yhteyshenkilö **Katja Luoma**.

Konservoinnin koulutus Suomessa täytti viime vuonna 30 vuotta. Suomalaisen konservaattorikoulutuksen kehitystä, historiaa ja tulevia näkymiä käsittelee Metropolian konservoinnin koulutusohjelman yliopettaja **Tuula Auer**.

Vastikään *Konservaattori* -lehden toimituksessa työmme aloittaneina, meillä on vielä monta asiaa opittavana ja oma roolimme toimituksessa on vasta muotoutumassa. Liitymme kuitenkin työryhmään otolliseen aikaan, sillä ensi vuonna PKL:n lehdessä tullaan tekemään sekä sisällöllisiä että ulkoasullisia muutoksia. Lehtiuudistuksen suunnittelutyö on jo varovaisin askelin alkanut, mutta se käynnistyy toden teolla ensi vuonna ja tarkoituksena olisi nauttia uudistuksen tuloksista vuoden 2016 syksyn numerossa. Siihen saakka otamme ilolla vastaan uudet haasteemme toimituksessa ja toivomme, että mahdollisimman moni Teistäkin innostuisi osallistumaan lehden toimintaan kirjoittamalla, ideoimalla ja ehdottamalla juttuja tuleviin lehtiin, joita tehdään juuri teitä lukijoita varten!

Stina Björklund & Erika Tiainen
Kirjoittajat ovat lehden toimituksen tuoreimpia jäseniä

monumental treasures

Preservation and Conservation · XX NKF Congress
21–23 October 2015 · Helsinki, Finland

XX NKF kongressi Monumental Treasures - Preservation and Conservation 21-23-10.2015 on komeasti ohi!

Suurkiitos kaikille! Thank you!

Vuoden 2016 ensimmäinen lehti on omistettu kongressille – nyt on mahdollisuutesi osallistua! Kirjoita kongressista omasta näkökulmastasi tai yhdessä kollegoittesi kanssa, ehdota sinua kiinnostavaa aihetta tai jaa ajatuksiasi.

Lähetä ja/tai tallenna myös kuvia kuvapankkiimme.

Tehdään yhdessä muhkea ja hauska kongressilehti!

Ota yhteyttä: pkllehti@gmail.com, otsikolla Kongressinumero

Kuvien lähetys: jos kuvia on muutama, voit lähettää ne sähköpostin liitteenä. Isompien tiedostokokojen lähettämiseen on monia käteviä pakkausohjelmia, mm. WeTransfer (https://www.wetransfer.com), jolla pystyt lähettämään useampia kuvia kerralla.

Elämän jälkiä, ikoneja – Konservaattori Helena Nikkasen juhlakirja

Elokuussa julkaistiin pitkän uran Suomen ortodoksisen kirkon johtavana konservaattorina toimineen **Helena Nikkasen** juhlakirja *Elämän jälkiä, ikoneja.* Teoksen artikkelit käsittelevät ortodoksisen kulttuuriperintötyön ja suomalaisen konservointialan lähihistoriaa, sekä laajemmin taiteen ja kulttuurin suojelua. Kirjan tarkoitus on paitsi kiittää Helenaa hänen uraa uurtavasta työstään, juhlistaa samalla Valamon konservointilaitoksen kolmikymmenvuotista taivalta.

Teos pyrkii valottamaan myös Helenan henkilöhistoriaa, jotta hahmottuisi millaisista lähtökohdista myöhemmät tapahtumat saivat alkunsa. Opiskeluvuosia 1970-luvun Leningradissa ja Roomassa voi pitää monella tapaa poikkeuksellisina – oppimisen palo edellytti valtavaa heittäytymistä. Ortodoksisen kirkon konservaattorin virka perustettiin vuonna 1978, ja muutamaa vuotta myöhemmin valmistui ensisijaisesti Suomen ortodoksista kirkkokuntaa palveleva Valamon konservointilaitos Uuden Valamon luostarin yhteyteen Heinävedelle.

Kirjan teemoja

Kirja jakaantuu kolmeen temaattiseen osioon. Teoksen alkuosan artikkelit kertovat Suomen ortodoksisen kirkon kulttuuriperintökysymyksistä ja ikonien konservoinnin historiasta. Taidehistorioitsija **Katariina Husso** käsittelee kulttuuriperintötyön lähihistoriaa ja nykytilannetta nostaen esiin, kuinka tärkeä kirkkokunnan konservaattorin rooli oli kulttuuriperintötietoisuuden juurruttajana Suomen ortodoksisessa kirkossa. Taidehistorioitsija **Hanna Kempin** aiheena ovat Helsingin Pyhän Kolminaisuuden kirkon remonttiin liittyvät tapahtumat 1980-luvun alussa. Kansallismuseon tutkijakonservaattori **Henni Reijonen** kirjoittaa suomalaisen ikonikonservoinnin varhaisvaiheista – ajasta ennen kirkkokunnan konservaattorinvirkaa ja Valamon konservointilaitosta.

Teoksen keskivaiheen artikkeleissa on pääosassa Helena itse. Hänen tiestään konservaattoriksi kertoo Nikkasen pitkäaikaisen oppilaan ja kollegan, taidekonservaattori **Auli Martiskaisen** artikkeli. Tekstissä käsitellään myös Valamon konservointilaitoksen työtraditioita, jotka heijastavat sekä eurooppalaisia että venäläisiä käytäntöjä. Helena Nikkasen vaiheisiin opiskeluajoilta tuovat henkilökohtaisine muistoineen lisäväriä kirjailija **Leena Krohn** ja professori emerita **Kaija Heikkinen**. He kertovat poikkeuksellisesta ihmisestä, joka pärjää kaikkialla kuin kotonaan, ja joka ”polkaisi kaiken käyntiin”. Ainutlaatuisesta persoonasta kertoo myös Åbo Akademin akatemialehtori, taidehistorioitsija **Kari Kotkavaara**, jolle Helenasta tuli jo varhain tiennäyttäjä.

Viimeisen osion artikkelit nostavat esiin erilaisia konservointityöhön kytkeytyviä tutkimusnäkökulmia. Ateneumin taidemuseon vastaavana konservaattorina toiminut **Tuulikki Kilpinen** kertoo eri alojen tutkijoiden yhteistyöstä **Albert Edelfeltin** varhaisen maalauksen

Leningrad, 1970-luvun alku. Venäläisen taiteen museon ikonirestaurointiosaston väkeä, Helena Nikkanen keskellä. Kuva: Valamon konservointilaitoksen arkisto.

Uudessa Valamossa Heinävedellä vuonna 1975. Luostarin päärakennuksen yläkertaan perustettu tilapäinen konservointiateljee on yksi monista "aluista" Valamon konservointilaitoksen historiassa. Kuva: Valamon konservointilaitoksen arkisto.

aitouden tutkimisessa. Konservaattori **Maija Santala** Sinebrychoffin taidemuseosta ja erikoistutkija **Seppo Hornytzkyj** Suomen kansallisgalleriasta ovat tehneet tiiviin materiaaliteknisen tutkimuksen kahdesta Sinebrychoffin taidemuseon kokoelmiin kuuluvasta ikonista selvittäen niiden ajoitusongelmia. Sinebrychoffin taidemuseon vastaava konservaattori **Ari Tanhuanpää** pohtii filosofisessa artikkelissaan taideteosten toisen asteen representaatioita, jollaiseksi konservoitu teoskin voidaan määritellä.

Kuvia, muistoja – ja nykyhetki Egyptissä

Tärkeässä roolissa on myös kirjan runsas kuvitus. Valokuvaaja **Petter Martiskaisen** kuvat ja kuvavalinnat kertovat oman tarinansa.

Nykyisin Helena viettää suuren osan "eläkepäivistään" Egyptin Anaforan luostariyhteisössä, jossa hän opettaa ikonimaalausta ja konservoi ikoneja. Ja miten sinne päädyttiinkään, Leena Krohnin sanoin, yhteisten nuoruusmuistojen jälkeen tiivistettynä:

Kului erinäisiä vuosia, ja Helena jätti Helsingin, lähti Leningradiin opiskelemaan, lähti Roomaan opiskelemaan, lähti Valamoon opettamaan ja tekemään työtä, jota rakastaa, rakennutti talon, jossa on ainakin 11 nurkkaa, lähti Egyptiin opettamaan ja tekemään työtä, jota rakastaa, ja on siellä, koptilaisessa kirkossa, aloittanut jopa kokonaan uuden elämäntyön.

Kirjan tiedot: *Elämän jälkiä, ikoneja*. Konservaattori Helena Nikkasen juhlakirja. Toim. Katariina Husso, Hanna Kemppi, Auli Martiskainen ja Henni Reijonen. Lintulan luostari 2015.

Katariina Husso
Kirjoittaja on taidehistorioitsija (FT), joka on erikoistunut ortodoksisen kulttuuriperinnön tutkimukseen.
Henni Reijonen
Kirjoittaja on taidekonservaattori (AMK) ja taidehistorioitsija (FM), joka työskentelee Suomen kansallismuseossa tutkijakonservaattorina.

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry
Nordiska konservatorförbundets finländska sektion rf

TIEDOTE

JÄSENTIETOJEN PÄIVITYS

Konservaattoriliiton Suomen osasto ry pyytää kaikkia jäseniään täyttämään nettisivuillaan olevan lomakkeen jäsentietojen päivitystä varten.

Mikäli täytit jäsentiedot syyskokouksen 2015 ilmoittautumislomakkeen yhteydessä, niin tietosi ovat jo tallentuneet jäsenrekisteriin.

Jäsentietoja ei käytetä markkinointiin, vaan ainoastaan liiton jäsenrekisterin päivitykseen ja liiton omiin tiedotuksiin.

Huomioithan, että mikäli haluat jäsenpostisi esim. työpaikallesi niin laita tällöin työpaikkasi osoite.

http://www.konservaattoriliitto.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=118&Itemid=136

jasensihteeri@konservaattoriliitto.fi

Hallitus

Konservointi - tieteen ja taiteen polttopisteessä -näyttely

Lisätietoja ja näyttelyn varaukset:

Liisa Helle-Wlodarczyk

info@konservointihelle.fi

helleliisa@gmail.com

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry:n 50 -vuotisjuhlanäyttelyksi valmistettu ”Konservointi- tieteen ja taiteen polttopisteessä”-näyttely kiersi vuonna 2013 kirjastoissa eri puolella Suomea ja viime vuonna se oli esillä Sagalundin museossa ja Konservointi Arkissa. Konservaattoriliitto tarjoaa näyttelyä museoille, kirjastoille ja yksityisille konservaattoreille lainattavaksi, joko kokonaisuudessaan tai osissa käytätettäväksi esim. messuilla tms tapahtumissa.

Näyttelymateriaalissa kerrotaan havainnollisin kuvin ja esimerkein konservoinnin eri erikoistumisaloista ja työkohteista. Näyttelymateriaalina on 8 kpl kehystettyä installaatiotaulua (35cm x 100cm) eri konservoinnin aloista, 8 kpl kankaalle painettua posteria (A1), joissa kerrotaan konservoinnista sekä joitakin ”case study”-printtejä A4 koossa. Näyttelyä voi aina laajentaa omalla konservointiaiheisella materiaalilla.

Näyttelyn laina-aika on 2kk - 6kk.

Lainaava taho maksaa ja järjestää materiaalin kuljettamisen, sekä näyttelyn esillepanon. Näyttelymateriaalin vaurioituessa näyttelyn tai kuljetuksen aikana, on lainaava taho korvausvelvollinen.

Näyttelymateriaali on pakattu kahteen puiseen kuljetuslaatikkoon (80 x 120 x 55 cm).

Konservaattoriliiton internetsivuilla on nähtävillä kuvia näyttelystä.

www.konservaattoriliitto.fi

Konservointikohde: Räisälän kartta

Metropolia ammattikorkeakoulun paperikonservoinnin opiskelijat konservoivat Räisälän pitäjänkartan vuodelta 1929. Kartta oli isohko, noin 112cm x 100cm, se oli liimattu kankaalle ja siinä oli tukipuina rullaverhon osia. Kartta oli erittäin huonossa kunnossa ja oppimistehtävän tavoitteena oli konservoida kohde esillepantavaksi Räisäläisten Säätiön museoon. Kartta kuivapuhdistettiin, pestiin ja irrotettiin taustakankaasta ja sen rakennetta vahvistettiin taustaamalla se ja täydentämällä siitä puuttuvat palat. Karttaa ei retusoitu muuten kuin täydentämällä paikkapaloissa kartan reunaviivojen katkokset. Vaikka suuren kartan käsittelyssä oli omat haasteensa, lopputulos oli onnistunut ja kartan säilymistä pystyttiin parantamaan huomattavasti.

Kartan historia

Syksyllä 2014 sain opiskelijakollegani **Armi Terhemaan** kanssa konservoitavaksi vuonna 1929 painetun Räisälän kartan. Kartan omistaa Räisäläisten Säätiö ja sen konservoinnin on mahdollistanut museoviraston myöntämä avustus. Kartan konservointi toteutettiin eri opintojaksojen yhteydessä ensimmäisen ja toisen opiskeluvuoden aikana.

Räisälä oli pitäjä Karjalankannaksella, tarkemmin sanottuna Keski-Kannaksella Käkisalmen kaupungin naapurissa. Jatkosodan loppuvaiheessa evakkotielle joutui n. 8000 räisäläistä. Heidän suuntanaan oli ensin Etelä-Pohjanmaa, mutta sittemmin räisäläisten asutusalueeksi muodostui Satakunta. Räisäläiset yhteisöt perustivat 1947 perinteidensä vaalijaksi Räisäläisten Säätiön. Säätiön toiminta on nykyäänkin aktiivista ja se muun muassa julkaisee Räisäläinen -kotiseutulehteä, järjestää vuosittaisen pitäjänjuhlan sekä ylläpitää Räisälä-museota Köyliössä.

Räisälän pitäjänkartta on epäilemättä kohdannut monia eri vaiheita. Näistä vaiheista ei kaikkea tiedetä ja osa jääkin todennäköisesti ikuisesti selvittämättä. Kartan päätyminen säätiölle tapahtui säätiön edustajan **Antti Kuisman** välittämän tarinan mukaan seuraavasti: ”Jatkosodan loputtua ja suomalaisten sotilaiden vetäytyessä rintamilta, eräs eteläpohjalainen sotilas poikkesi Räisälän kunnantaloon. Hän näki salin seinällä suurehkon pitäjänkartan, leikkasi sen puukolla irti kannatinpuistaan ja kääräisi kiireissään reppuunsa. Sotilas vei kartan kotiinsa, jossa se jäi vuosikausiksi ullakolle. 1980-luvun puolivälissä **Juhani Kaatonen** Räisäläisten Säätiöstä sai puhelinsoiton Etelä-Pohjanmaalta ko. sotilaalta, jonka nimi ei valitettavasti ole tiedossa. Mies kertoi, että hänellä on hallussaan Räisälän kartta, jonka hän oli sotareissultaan tuonut kotiinsa. Kysyi samalla, että olisiko kartalle käyttöä. Näin huonokuntoinen ja tilapäisiin kannatinpuihin uudelleen kiinnitetty kartta joutui Räisäläisten Säätiön haltuun”.

Kohteen kuvaus

Maanmittaushallituksen painattama paperikartta on painettu Tilgmannin kivipainossa Helsingissä. Ennen konservointia kartan kooksi mitattiin noin 112cm x 100cm. Kartta oli erittäin huonokuntoinen ja rypistynyt, joten mitat olivat suuntaa-antavia. Kuvassa 1 on kartta ennen

1. Räisälän kartta ennen konservointia, recto ja verso

2. Verso-puoli, alaosa. Vasemmalla alareunan puurima

3. Ylärullan etiketti

konservointia. Kartta oli liimattu taustakankaaseen, joka edelleen oli tuettu rullaverhon puurullaan yläreunastaan. Alareunan kankaasta ommellussa kanavassa oli puurima. Puurullan päissä oli ruostuneet metalliset päätytapit ja toisessa päässä oli vielä messinkinen holkki ja osa rullaverhomekanismia tallessa. Räisäläisten Säätiöllä on tavoitteena konservoinnin jälkeen asettaa ensi keväänä kartta esille seinävitriiniin säätiön museoon.

Kuntokartoitus

Konservointi tehtiin eri käytännön opintojaksojen edetessä. Ensimmäisenä toimenpiteenä kartta kuvattiin ”Esitystekniikat” -opintojakson yhteydessä. Kartassa oli monenlaisia vaurioita ja kuntokartoitusta tehtiin ”Dokumentointi ja vauriokartoitus” -opintojaksolla. Kartta oli revennyt useasta kohtaa ja siitä puuttui paloja. Osa rei’istä ulottui sekä paperin että kankaan läpi. Pahiten kärsinyt alue oli kankaan alaosa. Kartassa oli kauttaaltaan nähtävissä rullausvaurioita ja vaakasuuntaisia ryppyjä. Lisäksi kartassa ja kankaassa oli vertikaalisuuntaisia ryppyjä, jotka ovat mahdollisesti tulleet jo karttaa kankaaseen liimattaessa. Kartan ja kankaan yhdistämisvaihetta voi vain arvailla; onko kangas ollut alkuperäinen? Onko kartta ollut alun perinkään liimattuna kankaalle? Tuotiinko kartta Räisälästä ilman taustaa? Ovatko rullaverho-osat ja taustakangas alun perin kuuluneet yhteen vai onko kartta taustakankaineen vain liitetty sopiviin rullaverhon osiin?

Kartassa oli kosteusvaurioita, homepilkkuja, hyönteisten ulostejälkiä ja nakerrettuja reikiä. Siinä oli kauttaaltaan paljon likaa ja tahroja. Ryppyjen kohdalta paperi oli venynyt. Paperi kupruili ja se oli osaksi irronnut kankaasta. Taustakangas oli versopuolen yläosasta paljon tummempi kuin alhaalta. Varsinkin vaaleasta alaosasta irtosi konservoinnin eri vaiheissa jauhomaista väriä. Kankaasta oli vaikea päätellä oliko se ollut jossain vaiheessa kokonaan vaalea taustaltaan ja oliko vaalea väritys alkuperäinen.

Konservointi

Kevätlukukauden 2015 puolella karttaprojekti jatkui ”Paperin pesu ja pesumenetelmät” sekä ”Paperin paikkaus ja tuenta” -opintojaksojen myötä. Konservointisuunnitelmaan sisältyi puuosien irrotus, kuivapuhdistus ja vesipesu, jossa kartta ja kangas irrotetaan toisistaan, sekä paikkaus, tuenta ja osien kiinnittäminen takaisin.

Kuivapuhdistus tehtiin harjaamalla siveltimellä, pyyhkimällä pumpulilla ja kumilla sekä imuroimalla kohde verkon läpi. Vesipesua silmällä pitäen kaikkien kartan painovärien liukoisuus testattiin vedellä useasta kohtaa ja todettiin, että värien pitäisi kestää pesu. Lisäksi testattiin, että kankaan värit eivät liukene veteen. Kosteusvaurioiden perusteella olikin oletuksena, että liukenemista ei tapahdu koska värit olivat pysyneet tähänkin saakka. Puuosat irrotettiin: Alareunan puurima oli vain pujotettu paikalleen, ylärullasta kangas irrotettiin repeytyneistä nupien rei’istä. Tiukassa olevat vanhat nupit päätettiin jättää paikoilleen puurullaan, jotta rulla ei vaurioituisi niitä irrotettaessa. Kankaan irrotus paljasti rullasta mielenkiintoisen yksityiskohdan: siitä löytyi paperinen etiketti, joka osoitti rullaverhon puun olevan yhdysvaltalaista alkuperää.

Mahdollisia tulevia konservoinnin aikaisia käsittelyhaasteita pyrittiin ennakoimaan. Miten helposti tai huonosti paperi irtoaa kankaasta? Miten paperi ja kangas käyttäytyvät vesipesussa, paljonko paperi venyy ja kutistuuko kangas? Pohdintaa tehtiin useaan otteeseen yhdessä Armi Terhemaan, paperikonservoinnin lehtorin **Päivi Ukkosen** ja tekstiilikonservoinnin lehtorin **Anna Häkärin** kanssa.

Oletus oli, että taustakangas olisi puuvillaa ja näin myös kankaasta otetun kuitunäytteen mikroskooppitutkimus osoitti. Paperin ja kankaan välissä oleva liima vaikutti hyvin lujalta ja hieman kovalta, vaikka liitos paikoitellen olikin päässyt irtoamaan. Liiman tyyppiä pyrittiin tunnistamaan tippatesteillä: tärkkelystesti oli oletetusti negatiivinen, mutta myöskään proteiinitesti (biureettitesti), joka olisi osoittanut kyseessä olevan eläinliiman, ei antanut positiivista tulosta. Liimanäytettä yritettiin tunnistaa myös infrapunaspektrometrillä eli FTIR:llä, mutta selkeää gelatiinin läsnäoloa ei saatu todistettua, ehkä vain hieman sen suuntaisia tuloksia. Oli siis mahdollista, että kyseessä olisi eläinliima. Myös paperista tehtiin kuituanalyysi ja sen perusteella paperi on todennäköisesti lumppukuidun ja kemiallisen massan sekoitus.

Testien ja analyysien jälkeen kohde päätettiin pestä altaassa. Pesun jälkeen oli tarkoitus taustata paperikartta japaninpaperilla. Kartta oli huonokuntoinen ja paikoin pahasti repaleinen, joten tällä saataisiin kartta kauttaaltaan tuettua ja estettyä uusien reikien syntyminen tai repeäminen. Taustauspaperi (japaninpaperi, neliömassa 30g/m^2) koostettiin kahdesta käsintehdystä arkista kartan suuren koon takia. Koska kartan kuitusuunnan selvitys oli haastavaa taustakankaan takia, taustauksessa paperit asetettiin samansuuntaisiksi kartan oletetun kuitusuunnan kanssa. Lisäksi käytössä oli polyesterikangas, jonka avulla kartta taustauspapereineen liisteröitäisiin vesivanerille. Tällä pöytäänliimausmenetelmällä pyrittiin saamaan työaikaa kartan taustaustoimenpidettä ja mahdollisten irtopalasten paikalleen laittoa varten. Toimenpiteellä pyrittiin myös varmistamaan voimakkaasti deformoituneen kartan mittapysyvyys ja suoristuminen sen kuivuessa. Kiinnitykseen käytettiin vehnätärkkelysliisteriä.

Kartan pesu ja taustaus

Kohde kostutettiin kosteuskammiossa ennen pesua, jonka jälkeen se laskettiin altaaseen (kuva 4). Kartan ja kankaan annettiin olla hetki altaassa (kuva 5), jonka jälkeen alettiin irrottaa niitä toisistaan. Paikoitellen ne irtosivatkin helposti, mutta paikoitellen taas vaikutti, että vedellä ei ole mitään vaikutusta liimaan. Vettä vaihdettiin vähitellen pesun aikana, jotta kohde puhdistuisi mahdollisimman hyvin. Kartta tuntui kestävän allaspesun hyvin, mikä oli hyvä asia, koska irrotustyö kesti ennakoitua pidempään. Irrotuksen jälkeen kangas jätettiin odottamaan käsittelyä ja kartan taustaus alkoi.

Polyesterikangas liisteröitiin tasaisesti vesivanerilevyyn kiinni. Tämän jälkeen taustauspaperi liisteröitiin kankaaseen limittämällä taustauspaperin osat toisiinsa. Saumakohta oli valittu siten, että se tulisi mahdollisimman ehjälle osalle karttaa. Kartta nostettiin altaasta polyesterikalvon avulla taustauspaperin päälle. Tästä alkoi kärsivällisyyttä vaativa repeämien ja irtopalojen kohdistaminen, ilmakuplien poisto, osien suoristus, onnistuneen liisteröinnin varmistus. Kaikkia ryppyjä ei saatu poistettua, koska paperi oli niistä venynyt. Pöytäänliimauksen jälkeen jatkettiin taustakankaan käsittelyä huuhtelemalla sitä useaan otteeseen. Lopulta se suoristettiin teräsaltaan pohjalle telaamalla siitä mahdollisimman paljon kosteutta pois. Päälle ladottiin painoja, jotta kangas piti mittansa mahdollisimman hyvin.

Kankaan kuivuttua todettiin siihen jääneen paikoitellen paperikuitua kartasta. Paperikuitua yritettiin poistaa paikallisella kostutuksella, mutta koska menetelmä ei tuottanut toivottua tulosta, avuksi otettiin lämpölusikka liiman pehmittämiseksi. Lopulta paperi ja osa liimasta lähtivät parhaiten hieman kostuttamalla ja sormin rullaamalla. Kaikkea ei kuitenkaan saatu irti ja oli hyväksyttävä se, että jonkin verran sekä vanhaa liimaa että paperikuitua jäisi kankaaseen.

Taustakangas osoittautui alaosastaan todella hauraaksi ja repaleiseksi. Koska suurin osa taustakankaasta oli kuitenkin vielä kohtuullisessa kunnossa, päädyttiin tukemaan kangas vain alaosastaan. Paikallisella käsittelyllä pyrittiin

4. Kartan laskeminen altaaseen

5. Päivi Ukkonen, Kaisa Kantanen ja Armi Terhemaa kartan irrotusta ja pesua aloittamassa

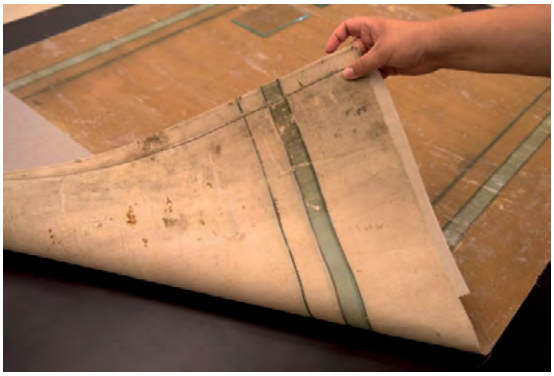

6. Kankaan tuettu alaosa

7. Paikkaus kartan alaosassa

8. Teräsosien suojaus ruosteen irtoamiselta

välttämään taustauksen mahdollisesti aiheuttama kauttaaltaan jäykistyminen ja rajoittamaan rakenteeseen syntyvän lisäpainon kertymistä. Ennen tukikankaan liimaamista ohut puuvillakangas värjättiin mahdollisimman lähelle kankaan taustapuolen väriä, jotta se ei erottuisi taustapuolelta katsottuna. Tämän lisäksi kankaan yläosaan lisättiin kapea suikale kangasta tukemaan vanhojen naulanreikien aiheuttamaa kankaan repaleisuutta. Ennakkoon oletettua kankaan kutistumista ja paperin venymistä tapahtui, joten toiseen reunaan kangasta liitettiin suikale tukikangasta. Kangas oli alunperinkin epäsymmetrinen, mikä antaisi olettaa, että kartta oli liimattu hieman epäkeskeisesti kankaaseen, ja liimaamisen jälkeen kangas oli leikattu sopivan levyiseksi kartan leveyden mukaan.

Pohdimme voidaanko toiselle sivulle lisätä palasta, vaikka se näkyisi kokonaisuutta takaapäin tarkasteltaessa. Päädyimme varmistamaan reunakankaalla, ettei paperi ylettyisi kankaan ulkopuolelle ja näin olisi alttiina vaurioille. Tukikankaisiin siveltiin akryyliliima, joka kuivuttuaan aktivoitiin lämmön avulla. Alariman kanavan suurimmat repeämät tuettiin ja paikattiin samalla menetelmällä kanavan sisäpuolelta.

Kartan yleisilme kirkastui pesussa, vaikka homeen aiheuttamat tahrat jäivätkin karttaan merkiksi sen historian vaiheista. Kävimme keskustelua miten kartan reikäkohtia tulisi paikata. Pohdimme kuinka paljon paikkaukset saisivat näkyä ja tulisiko niitä jollain keinoin retusoida tai häivyttää. Hyvä asia oli, että lähes kaikki paikkausta vaativat kohdat olivat kartta-alueen ulkopuolella, vaalealla pohjalla eli itse kartasta ei ollut menetetty suuria osia. Päädyimme valitsemaan mahdollisimman lähellä kartan pohjaväriä olevan paikkauspaperin ja täydentämään sillä puuttuvat palat, myös niiltä alueilta, missä ne erottuisivat taustan tahraisuuden takia (kuva 7). Sopiva paikkauspaperin sävy löytyi yhdistämällä kaksi erivahvuista japaninpaperia. Paikkapalat kiinnitettiin vehnätärkkelysliisterillä. Kartan visuaalisen eheyden palauttamiseen liittyen päätettiin myös, että karttaa ympäröivät reunaviivat täydennettäisiin, jotta katse ei hakeudu puuttuviin kohtiin. Näin restaurointitoimenpiteet ja uuden merkintäaineen lisääminen voitiin rajata kohdistumaan vain uuteen materiaaliin.

9. Kartan irrotus vesivanerilevystä pöytäänliimauskankaan kanssa

Kartan viimeistely

Rullaverhon puuosat kuivapuhdistettiin ja rullaosan ympärille laitettiin suojaksi ohut japaninpaperi. Toisen pään messinkiosat puhdistettiin ja ruosteiset teräsosat käsiteltiin siten, että niistä ei irtoaisi ruostetta (kuva 8).

Kartta irrotettiin vesivanerilevystä polyesterikankaan kanssa (kuva 9). Tämän jälkeen kangas irrotettiin kartan taustasta.

Kartan kiinnitystapaa takaisin alkuperäiseen kankaaseen pohdittiin pitkään ja punnittiin vaihtoehtoja. Pitäisikö osat kiinnittää vain kelluvasti toisiinsa? Liisteröidäänkö ne kokonaisuudessaan toisiinsa kiinni? Kauttaaltaan kiinnitykseen päädyttiin sillä perusteella, että siten palautettaisiin kartta siksi kokonaisuudeksi kuin se oli ennen konservointia. Ja toisaalta, jos se joudutaan poistamaan jossain vaiheessa vitriinistä ja irrottamaan taustalevystä, niin kartta olisi paremmin turvassa, kun siinä on taustauksen lisäksi kangas tukena. Kartan ja kankaan kiinnitys toisiinsa tehtiin vehnätärkkelysliisterillä, johon oli sekoitettu metyyliselluloosaliuosta antamaan lisäaikaa kartan asettelulle. Ennen kiinnitystä karttaa pidettiin kosteuskammiossa. Kangas kostutettiin hieman vesisumulla ja liisteri levitettiin kankaalle. Kartta pystyttiin kohdistamaan paikoilleen kankaan ala- ja toisen sivureunan mukaan, toisessa reunassa lisätty kangas oli jätetty tarkoituksella ylileveäksi, jotta se voitaisiin myöhemmin trimmata kartan mukaan

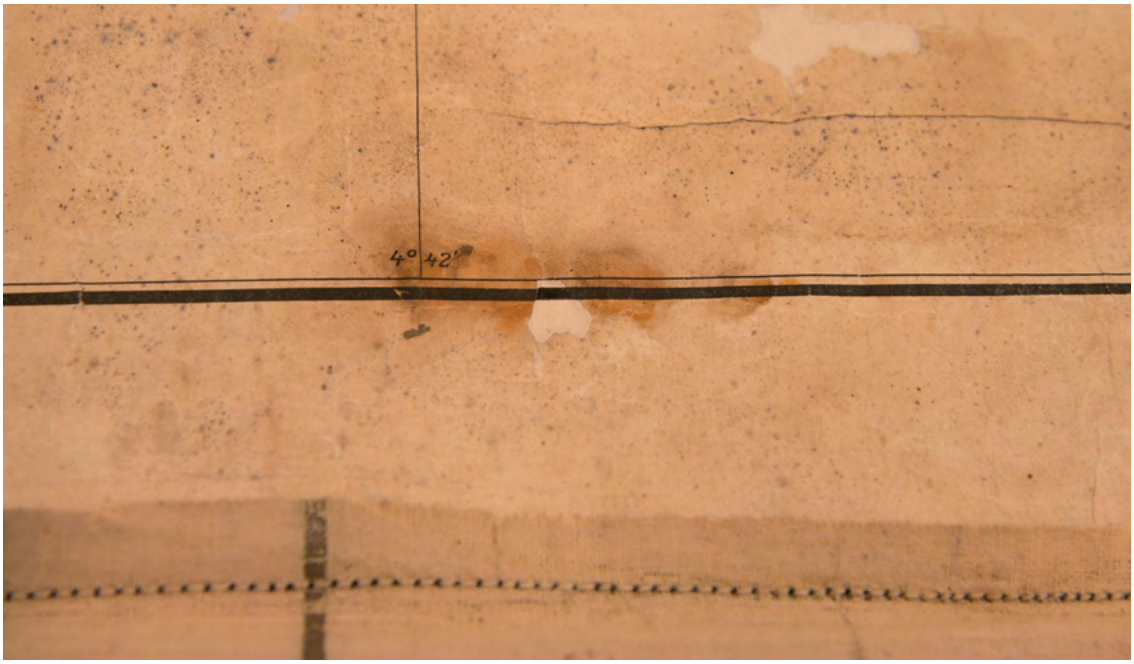

10. Reunaviivan täydennys paikkauksen kohdalta

oikeaan leveyteen. Kun kartan kohdistus ja ilmakuplien poisto oli saatu tehtyä, kokonaisuus laitettiin prässiin. Prässäyksen jälkeen retusoitiin kartan reunaviivat paikattuihin kohtiin.

Kartta kiinnitettiin alkuperäiseen ylärullaan uusilla nupeilla. Kiinnitys tehtiin kankaan yläreunaan lisätyn tukikankaan kohdalta. Kuvassa 11 on kartta konservoinnin jälkeen. Kartta ripustettiin taustalevyyn, jolla se edelleen toimitetaan Räisäläisten säätiölle, jossa se pääsee lopulliseen vitriiniin.

Projektin antia

Räisälän kartan konservointityö oli aikaa vievä ja vaativa, mutta ennen kaikkea äärettömän mielenkiintoinen projekti. Se osoitti konservointialan monimuotoisuuden: vaikka erikoistutaan tiettyihin materiaaleihin, vastaan tulee monimateriaalikohteita. Paperikonservoinnin lisäksi kartan konservoinnin aikana käsiteltiin paljon kankaan tuentaa, tukikankaan värjäystä, jonkin verran eri metallien suojausta ja käsittelyä sekä puuosien puhdistusta. Näiden haasteiden kohdalla käännyttiin materiaaleihin erikoistuneiden tahojen puoleen. Ennen konservointia ja työn edetessä pohdittiin monta kertaa eri vaihtoehtoja, jotta varmistettaisiin kohteen säilyvyys ja sen autenttisuuden säilyttäminen mahdollisimman pitkälle. Työssä kiinnitettiin huomiota siihen, että tehdyt tuennat ja liittämiset olisivat tarvittaessa poistettavissa.

Työssä onnistuttiin hyvin. Kartta on nyt siinä kunnossa, että sillä on edellytyksiä säilyä. Tukikankaiden ja taustauspaperin lisääminen jäykisti rakennetta jonkin verran, mutta huomioiden sen tuleva sijoitus näyttelyesineenä vitriinissä, se on varmasti enemmän edukseen nyt tuettuna, taustattuna ja visuaalisesti eheänä. Räisäläisten säätiö etsii edelleen tietoja kartan historiaan liittyen.

Kaisa Kantanen
Kirjoittaja opiskelee paperikonservointia Metropolia ammattikorkeakoulussa.

Kuvat: Kaisa Kantanen/Armi Terhemaa

11. Kartta konservoinnin jälkeen, recto ja verso

Konservoinnin näkökulmat moderneissa designhuonekaluissa -esimerkkinä Kukkapuron tuolit

Tämä julkaisu syntyi YAMK-opinnäytetyöni, *Saturnuksesta Plaanoon: Näkökulmia Yrjö Kukkapuron tuotannon konservointiin*, kylkiäsenä. Artikkelissa esitellään lyhyesti ja pääpiirteittäin tekemäni designhuonekalujen näkökulmatutkimus. Tutkimus lähti tarpeesta saada lisäinformaatiota konservointipäätösten tueksi designhuonekalujen konservoinnin yhteydessä. Tutkimuksen aiheeksi valittiin **Yrjö Kukkapuron** tuolien konservointiin liittyvät tärkeimmät näkökulmat, koska Yrjö Kukkapuro on tunnettu ja arvostettu suomalainen suunnittelija, jolla on laaja tuotanto 1950-luvulta tähän päivään saakka. Lisäksi häntä haastattelemalla oli mahdollista saada tallennettua tärkeää tietoa hänen tuotannostaan, valmistajista, valmistusajoista, suunnitteluprosessista sekä käytetyistä kankaista, materiaaleista ja väreistä. Tutkimuksen tavoitteena oli lisätä myös yleistä tietoa designhuonekalujen konservoinnista.

1. Plaano ja Saturnus kuvattuina ulkovarastosta tuotuina syksyllä 2012. Kuva: Katri Kurkela

1. Johdanto

Tutkimuksen tärkein näkökulma on suunnittelijan näkökulma, jota ei ole aiemmin otettu esiin huonekalukonservoinnin tutkimuksessa. Muita valittuja näkökulmia ovat konservointieettinen näkökulma, designiin erikoistuneen museonjohtajan näkökulma, suuren designmuseon moderneihin huonekaluihin erikoistuneen konservaattorin näkökulma, 1950-80-luvun designhuonekaluihin erikoistuneen yrittäjän näkökulma sekä käyttönäkökulma. Materiaalitekninen näkökulma rajattiin pois tutkimuksesta laajuutensa vuoksi.

Tutkimuksessa käytettiin esimerkkituoleina kahta erityyppistä Kukkapuron tuolia, joiden avulla havainnollistettiin esitettyjen näkökulmien huomioiminen osana konservointiprosessia käytännön tasolla. Tutkimusesimerkeistä ensimmäinen, lasikuituinen Saturnus-nojatuoli on käyttöhuonekalu ja toinen, vanerirunkoinen toimistotuoli Plaano on näyttelykappale. Valitsemalla tutkimusesimerkeiksi kaksi erityyppistä tuolia, pyrittiin laajentamaan konservointinäkökulmaa museohuonekaluista käyttöhuonekaluihin, sillä osa huonekalukonservaattorin työkentästä muodostuu käyttöhuonekalujen konservointi- ja restaurointitoimenpiteistä varsinkin modernien huonekalujen ja designin parissa työskenneltäessä.

Designhuonekalujen konservointipäätösten teoriapohjaksi valittiin kaksi kansainvälistä konservoinnin päätöksentekomallia, joita hyödynnettiin esitettyjen näkökulmien lisäksi esimerkkituoleille tehdyissä lyhyissä konservointisuunnitelmissa.

2. Menetelmät

Henkilönäkökulmien tutkimus suoritettiin haastattelututkimuksena. Suunnittelijan haastattelupohjana käytettiin INCCAn *Guide to good practice: Artists´ Interviews* -julkaisua sekä Neatherlands Institute for Cultural Heritage/ Foundation for the Conservation of Modern Artin julkaisua: *Concept Scenario: Artists´ Interviews,* joista molemmat sopivat rakenteellisesti myös suunnittelijan haastatteluun. Muut näkökulmat selvitettiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla; (Hirsjärvi 2001, 47), jossa kysymykset olivat enimmäkseen samat, mutta haastateltavat saivat vastata omin sanoin. Jokaiselle haastateltavalle esitettiin myös heille spesifioituja kysymyksiä. Keskustelu oli välillä myös strukturoimatonta eli vapaata. Kaikki haastattelut nauhoitettiin, jotta haastattelun yhteydessä ei tarvinnut tehdä muistiinpanoja, mikä olisi voinut häiritä haastattelua.

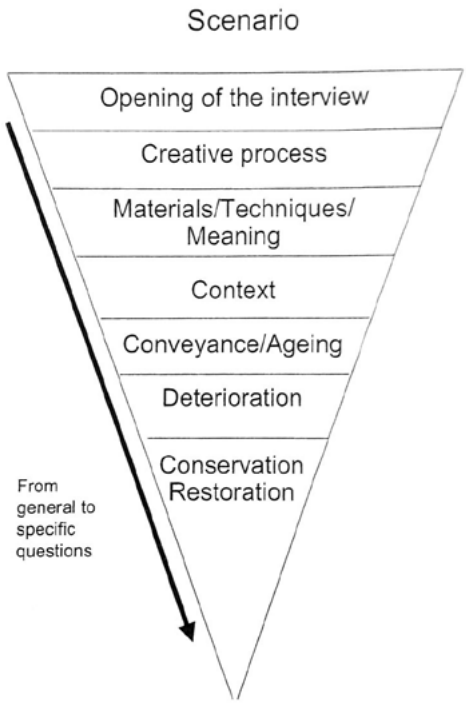

Taulukko 1. Haastattelun eteneminen yleisistä kysymyksistä yksityisempiin. Lähde: Neatherlands Institute for Cultural Heritage/Foundation for the Conservation of Modern Art: Consept Scenario, Artists´ Interviews.

2.1 Yrjö Kukkapuron haastattelu

Yrjö Kukkapuron haastattelun pohjana käytettiin yllä esitettyätaiteilijahaastattelumallia (Taulukko 1). Mallin perusteella luotiin kysymykset, joihin haastattelulla haluttiin saada vastaukset. Tärkeimmät kysymykset koskivat suunnitteluprosessia, käytettyjä materiaaleja, värejä, muotoja ja niiden merkityksiä huonekalun

kokonaisdesignin kannalta sekä huonekalussa tapahtuvia käytön ja ikääntymisen aiheuttamia muutoksia, niiden vaikutuksia huonekalun ulkonäköön ja käytettävyyteen sekä toiveita konservoinnista.

2.2 Designmuseon johtajan ja Vintage Gallerian omistajan haastattelu

Suunnittelijan näkökulman lisäksi tutkimuksessa selvitettiin sekä Designmuseon että 1950-1980-luvun designiin erikoistuneen vintage-kauppiaan näkökulmia designhuonekalujen sekä erityisesti Kukkapuron suunnittelemien huonekalujen konservointiin. Molemmille esitettiin samoja kysymyksiä hieman erilailla muotoiltuina. Alla esimerkkejä esitetyistä kysymyksistä.

1. Millaisin kriteerein huonekaluja otetaan kokoelmiin/ myyntiin? Mikä on oleellisinta? Kunto? Kontekstitiedot? Harvinaisuus? Alkuperäisyys?
2. Kuinka paljon kontekstitietoja huonekaluista on?
3. Eroaako designhuonekalun statuksen saanut huonekalu muista huonekaluista? Pitäisikö sitä kohdella/arvottaa eri tavalla?
4. Miten ikääntymisen ja käytön aiheuttamat muutokset vaikuttavat designhuonekalun arvoon/ arvoihin?
5.Mikä merkitys on ulkonäöllä? Entä tuntumalla, istuinmukavuudella ja käytettävyydellä?
6.Pitäisikö designhuonekalu säilyttää autenttisena vai entisöitä? Osien korvattavuus?
7.Miten esineen konteksti vaikuttaa konservointiin/uudelleen verhoiluun?

2.3 Konservointieettisen näkökulman ja käyttönäkökulman selvittäminen

Tutkimuksessa käytiin läpi konservointietiikkaa ja sen huomioimista erityisesti museohuonekalujen konservoinnissa, koska konservaattorin tehtävä on säilyttää esine autenttisena mahdollisimman pitkälle tulevaisuuteen. Esineiden lisäksi konservaattorin tulee säilyttää myös todisteet ja merkit esineiden valmistusmenetelmistä sekä käyttöhistoriasta. Konservoinnin etiikkaa käsiteltiin lähdekirjallisuuden avulla (Appelbaum, ICOM, Hansen, Kvadstad, Oddy) sekä keskustelemalla Vitra Design Museumin johtavan huonekalukonservaattorin **Susan Granerin** kanssa designhuonekalujen ja modernien materiaalien konservoinnista ja niihin liittyvistä ongelmista sekä mahdollisista ratkaisuista. Käyttönäkökulmaa lähestyttiin esimerkkituolien kautta.

2.4 Esimerkkituolien tutkimukset

Esimerkkituolit Saturnus ja Plaano dokumentoitiin tarkasti ja niille tehtiin sekä kirjalliset että kuvalliset vauriokartoitukset. Materiaalit tutkittiin silmämääräisesti. Tuoleista selvitettiin mahdollimman laajasti niiden malli-, valmistus- ja käyttöhistoria. Apuna käytettiin kirjallisuutta ja haastatteluja. (Fang Hai 2001, Kukkapuron haastattelu)

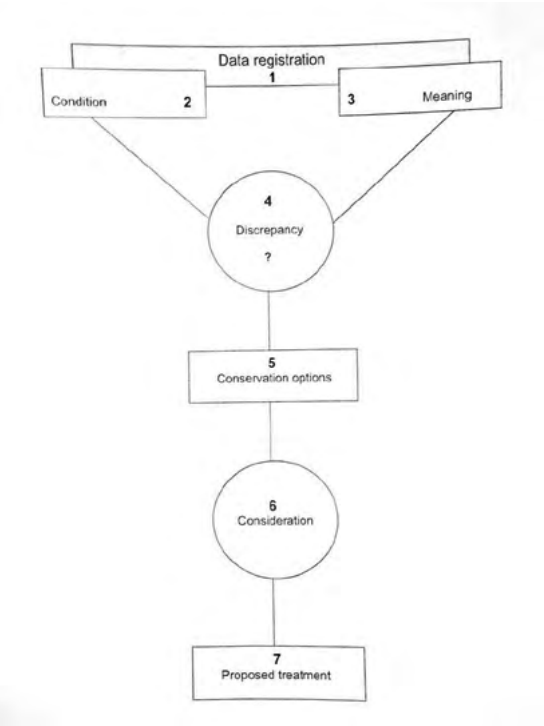

Taulukko 2. Desicion-Making Model for the Conservation and Restoration of Modern and Contemporary Art, FOUNDATION for the Conservation of Modern Art, 1997/99

2.4 Päätöksenteko konservoinnin mallien avulla

Henkilönäkökulmien lisäksi konservointipäätösten tukena tutkimuksessa käytettiin kahta kansainvälistä konservoinnin päätöksentekomallia: Foundation for the Conservation of Modern Artin vuonna 1997/99 laatimaa *The Desicion-Making Model for the Conservation and Restoration of Modern and Contemporary Art* ja Australian kokoelmaneuvoston (Collections Council of Australia LTD) vuonna 2001 julkaisemaa *Significance 2.0* -metodia. Molemmat mallit perustuvat konservoitavan kohteen tietojen keräämiseen ja tallennukseen, kunnon määrittämiseen, ensisijaisen merkityksen ja tärkeimpien arvojen selvittämiseen sekä ikääntymisen aiheuttamien muutosten arviointiin ja analysointiin suhteessa huonekalun arvoihin ja merkityssisältöön. Näitä malleja peilattiin esimerkkihuonekaluihin ja molemmille laadittiin merkitysmäärittely osaksi konservointisuunnitelmaa ja sen perusteluja.

3. Haastattelujen tulokset

Haastattelujen tuloksena saatiin taltioitua paljon tärkeää tietoa, jota ei ole aiemmin kirjattu muistiin. Tärkeimpänä pitäisin Yrjö Kukkapuron näkökulman ja aiemmin kirjallisuudesta puuttuvan tiedon tallentamista. YAMK-tutkimuksessa on käyty läpi yksityiskohtaisesti Kukkapuron toiveet sekä muiden haastateltavien mielipiteet konservoinnista ja uudelleenverhoilusta. Esitän tässä artikkelissa vain lyhyesti tärkeimmät huomioitavat seikat:

3.1. Kukkapuron näkökulma

Kukkapuron mielestä hänen suunnittelemaansa huonekalua konservoitaessa tärkeintä on huomioida kokonaisuus. Alkuperäinen nahka tulisi ensisijaisesti säästää, mikäli se ei ole kulunut puhki vaan on vain patinoitunut. Jos nahka joudutaan vaihtamaan uuteen, tulisi verhoilussa käyttää kevyttä eläväpintaista nahkaa, jotta vältytään muovimaiselta, tasaväriseltä lopputulokselta. Alkuperäinen kangas tulisi myös ensisijaisesti säästää ja puhdistaa, mikäli kunto antaa myöten tai kyseessä on museohuonekalu. Uudelleenverhoilussa tärkeintä on valita valmistusajankohtaan ja malliin tyylillisesti sopiva kangas. Esim. Saturnus-tuoleissa on ollut nahan ja vakosametin lisäksi pehmeitä plyysi- tai samettikankaita ja värit ovat olleet 1960-1970-luvulle tyypillisiä värejä, kuten punainen, vihreä, oranssi ja ruskea. Mikäli tuoli on jo jossain sen elämänvaiheessa verhoiltu tyyliin sopimattomalla kankaalla, tulisi se palauttaa autenttisempaan asuun. Kankaan tulisi olla myös yksivärinen. Pehmusteet ovat tärkeä osa ergonomiaa ja niitä vaihtaessa pitäisi pyrkiä samanlaiseen tuntumaan kuin mitä huonekalussa on alunperin ollut. Esim. Saturnus- ja Ateljee-sarjoissa on pehmusteissa ja verhoilussa pyritty rentoon, vapaaseen päällisen istuvuuteen sekä istumamukavuuteen. (kuva 2) Verhoilutekniikassa pitäisi noudattaa alkuperäistä tyyliä. Saturnus- ja Ateljee-sarjoissa päällistä ei ole alunperin kiristetty ilmapallomaisesti pehmusteiden päälle vaan se on jätetty jo valmistusvaiheessa hieman löysälle, jopa aaltomaisille rypyille. Tuoleista voidaan ottaa varaosia ja yhdistellä osia useammasta rikkinäisestä saman sarjan tuolista, mikäli näin saadaan kasaan yksi tai useampi ehjä tuoli.

3.2 Jukka Savolaisen ja Leena Kankaanperän näkökulmat

Designmuseon johtaja **Jukka Savolainen** ja Vintage Gallerian **Leena Kankaanperä** edustavat vastakkaisia näkökulmia designin säilyttämisessä. Savolaisen tehtävänä on Designmuseon kokoelmapolitiikan mukaisesti vastata Designmuseon tehtävästä kerätä, tallentaa ja tutkia ensisijaisesti suomalaista muotoilua ja taidekäsityötä kun taas Kankaanperä myy Kukkapuron ja muiden skandinaavisten suunnittelijoiden vintage huonekaluja ja on sitä kautta mukana säilyttämässä niitä tuleville sukupolville.

Päätyäkseen Designmuseon kokoelmiin esineiden pitää olla jollakin tavalla merkittäviä suomalaisen muotoilun historian jatkumossa tai olennaisia yksittäisen suunnittelijan uraa tai kehityskaarta kuvattaessa. Designmuseon Kukkapuron huonekaluista on hyvin vähän kontekstitietoja ja kokoelmiin kuuluvat huonekalut ovat tyyppiesimerkkejä muotoilijan yksittäisistä

2. Esimerkki Ateljee-tuolin rentoudesta verhoilupehmusteissa ja pohjavöissä. Kuva Haimin katalogista vuodelta 1969.

tuotteista. Kukkapuron tietyt huonekalut on valittu kokoelmiin, koska ne ovat olleet merkittäviä Kukkapuron työkaaren kannalta ja se kuka niitä on käyttänyt ja missä ne ovat olleet ei ole niin oleellista. (Savolainen, haastattelu 9.12.2014.)

Ulkonäöllä ja ikääntymisellä on Designmuseon kokoelmille suuri merkitys. Tavoitteena on säilyttää esineet siinä kunnossa kuin ne ovat olleet ja sen takia kokoelmien säilytystilojen olosuhteet ovat hyvin kontrolloidut. Tallennuspuolella otetaan huomioon eri materiaalien ikääntyminen ja pyritään minimoimaan materiaaleissa tapahtuvat muutokset. Savolaisen mielipide aktiiviseen konservointiin ja restaurointiin on hyvin maltillinen. Hän sanoo, että vaikka käytön jäljet eivät liity huonekalun tarinaan tai ole henkilösidonnaisia, niin niitä kaikkia ei pidä lähteä putsaamaan huonekaluista pois, sillä muotoilu muodostuu käyttöesineistä ja sitä kautta käytön jäljet ovat perusteltuja. Huonekalun identiteetti ja aitous on tärkeää säilyttää, vaikka restaurointia tehtäisiinkin. Savolaisen mielestä liian voimakas restaurointi tai uudelleenmaalaus uudennäköiseksi irroittaa huonekalun historiasta, mikä ei ole hyvä. Historiallisesti arvokkaiden huonekalujen kohdalla historialliset merkit ja arvot ajavat designin ohi ja ne tulee aina säilyttää.

Osien korvaaminen on Savolaisen mielestä pohdittava tapauskohtaisesti. Museokokoelmien kanssa on pohdittava myös sitä, että kokoelmat on tehty esiteltäviksi. Konservointia ja restaurointia suunniteltaessa on tärkeää Savolaisen mielestä miettiä, millaisen viestin tuolit tai muut esineet katsojalle välittävät ja välittyykö viesti aitona. Designmuseolla on käytössä opetuskokoelma, jota voidaan käyttää näyttelyiden yhteydessä. Näin yleisö pääsee myös kokeilemaan esim., millaista Karuselli-tuolissa on istua. (Savolainen, haastattelu 9.12.2014.)

Vintage Gallerian omistaja Leena Kankaanperä katsoo designia käyttö- ja myyntinäkökulmasta. Hän näkee Kukkapuron tuolit ensisijaisesti käyttöhuonekaluina. Suurin osa Vintage Gallerian kautta kulkevista Kukkapuron tuoleista ovat alkuperäiskuntoisia. Varsinkin nahkahuonekaluissa Haimin aikana käytetty Friitalan nahka on laadultaan niin hyvää, että se on monesti kaunis ja käyttökuntoinen vielä 40-vuoden jälkeenkin. Designhuonekalun ei tarvitse olla uudenveroinen päätyäkseen myyntiin kunhan se on käyttökunnossa. Huonekalujen historia ei kaupallisella puolella ole merkittävä arvokriteeri, joten myytävien huonekalujen historiaa ei dokumentoida mitenkään. (Kankaanperä, haastattelu 3.3.2015)

Uudelleenverhoiluun, pehmustamiseen ja lasikuituosien uudelleenmaalaukseen Kankaanperä suhtautuu myönteisesti. Hänen mielestään korjaustyöt on kuitenkin suoritettava ammattilaisella ja niissä on käytettävä alkuperäisiä tai sen kaltaisia materiaaleja, värejä ja tekniikoita. Kankaanperän mielestä erityisesti Kukkapuron huonekaluissa juuri käytettävyys on tärkeää, sillä suunnittelija on tehnyt tuolit istuttaviksi. Hän vertaa designnojatuolin kunnostusprosessia arkkitehdin suunnitteleman talon putkiremonttiin, jonka tehtävänä on pidentää käyttöikää ja joka kuuluu normaalina huoltotoimenpiteenä esineen elinkaareen. Hänen mielestään laadukkaasti toteutettu kunnostus, jossa huonekalu entisöidään uuden veroiseksi ei ainakaan laske huonekalun arvoa. Poikkeuksena ovat vääräntyylisellä maalilla tai kankaalla itse tehdyt kunnostukset tai verhoilut, joilla voi nopeasti pilata tuolin ja saada sen arvon tippumaan. Käyttökuntoisten huonekalujen rakentaminen useammista rikkinäisistä tuoleista käyttämällä niiden osia sekaisin, on Kankaanperän mielestä järkevää ja perusteltua sillä Kukkapuro on alunperinkin suunnitellut useimmat mallinsa modulaarisiksi. Henkilöhistoriallisten huonekalujen, kuten Tamminiemessä sijaitsevien **Urho Kekkosen** Kukkapuro-huonekalujen kohdalla Kankaanperä on samaa mieltä kuin muutkin haastateltavat. Ne tulisi säilyttää siinä kunnossa kuin ne ovat, eikä tehdä niille mitään, sillä ne ovat pala historiaa eikä museokäytössä ergonomialla ole merkitystä. (Kankaanperä, haastattelu 3.3.2015)

3.3. Konservointieettinen näkökulma

Keskustelin designhuonekalujen konservoinnista ja konservointietiikasta Virta Design-museon johtavan konservaattorin **Susanne Granerin** kanssa työskennellessämme yhdessä EMMAn Pop Art Design -näyttelyn teostarkastuksissa helmikuussa 2015. Hänellä on kokemusta designin konservoinnista ja hän on erikoistunut nimenomaan moderneihin designhuonekaluihin. Graner painotti modernien materiaalien konservoinnissa yhteistyön tärkeyttä ja keskustelua konservoinnin mahdollisuuksista museon henkilökunnan kesken. Hän sanoi, että usein muut museoalan ammattilaiset tai yleisö näkevät huonokuntoisen esineen erilailla kuin konservaattorit, mutta keskustelemalla ja perustelemalla kantoja puolin ja toisin yhteisymmärrys löytyy. Hän antoi esimerkiksi Pop Art -näyttelyn keulakuvaksi nostetun PUR-vaahtomuovisen Leonardo-sohvan, joka oli niin pahoin vaurioitunut että sille haluttiin tehtävän kunnollinen restaurointi ennen näyttelyä. Lukuisten keskustelujen ja pohdintojen jälkeen museon sisällä päädyttiin kuitenkin vain säilyttävään konservointiin ja sohva jätettiin mahdollisimman alkuperäiseen kuntoon kertomaan konkreettisesti siitä, miten ikä, säilytysolosuhteet ja käyttö vaikuttavat esineisiin. Museokävijät otettiin mukaan keskusteluun ja heille kerrottiin Leonardon avulla modernien materiaalien ikääntymisestä. Näin tavallisetkin ihmiset, jotka olivat luulleet Leonardon huonon kunnon johtuvan konservaattoreiden osaamattomuudesta korjata sohvaa ymmärsivät, miksi sohva on jätetty sen näköiseksi kuin se on ja kuinka paljon oikeasti sen säilyttämisen eteen on tehty töitä. Leonardosta voi lukea lisää YAMK-opinnäytetyöstäni.

4. Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli tuoda esiin näkökulmia, joita tulisi huomioida konservoitaessa Yrjö Kukkapuron huonekaluja sekä kerätä tietoa konservoinnin tueksi. Mielestäni tutkimusaihe oli tärkeä sillä suunnittelijan näkökulmaa ei ole aiemmin huomioitu huonekalukonservoinnissa. Modernien materiaalien ja teollisesti tuotettujen esineiden lisääntyessä museoiden kokoelmissa ja näyttelyissä ja vallatessa alaa yli perinteisten konservoinnin osa-alueiden, on konservoinnin näkökulmien laajennus huonekalukonservoinnissa mielestäni ajankohtaista. Tutkimuksessa esitetyt näkökulmat valittiin ja esitettiin niin, että niitä voidaan käyttää myös yleisesti designhuonekalujen konservoinnissa eivätkä ne rajoitu siis pelkästään Kukkapuron tuotantoon muulta osin kuin suunnittelijan itsensä antamat ohjeet oman tuotantonsa konservoinnista. Näkökulmien lisäksi tutkimuksessa sovellettiin huonekalukonservointiin kahta konservoinnin kansainvälistä päätöksentekomallia. Mallit toimivat hyvin ja niitä oli helppo soveltaa vastaamaan huonekalukonservoinnin tarpeita.

Tutkimus onnistui mielestäni hyvin. Kukkapuroa haastattelemalla saatiin tallennettua paljon tärkeää tietoa hänen suunnitteluprosessistaan sekä hänelle tärkeistä tuolien identiteettiin liittyvistä asioista, jotka tulisi ensisijaisesti säilyttää konservoitaessa tai huomioida uudelleenverhoiltaessa hänen suunnittelemiaan huonekaluja. Jukka Savolainen, Susan Graner ja Leena Kankaanperä toivat esiin erilaisia näkökulmia designhuonekalujen säilyttämiseen liittyen. Konservointisuunnitelmia tehtäessä huomioitiin myös konservoinnin etiikka ja käyttönäkökulma.

Aiemmin esitetyt näkökulmat ja kerätyn aineiston tiedot huomioiden voidaan tutkimuksen tuloksena todeta, että niin Kukkapuron kuin muidenkin suunnittelijoiden suunnittelemien huonekalujen konservointi lähtee aina huonekalun arvotuksesta ja pohdinnasta, miksi huonekalu on säilytetty ja mikä on sen tärkein arvo ja merkitys.

Designhuonekalujen konservointi liittyy kiinteästi kontekstiin, jossa se on. Jos huonekalun säilyttämisen ensisijainen tarkoitus on esitellä muotoilua eikä se ole uniikkikappale, vaan niin kutsuttu tyyppiesimerkki tietystä mallista, tulisi konservoinnissa huomioida muodon ja värien muutokset ja mahdollisesti restauroida huonekalu vastaamaan suuremmilta pinnoiltaan alkuperäistä. Toinen vaihtoehto esitellä ikääntynyttä designhuonekalua sellaisena kuin se on alunperin ollut, on laittaa uudesta tuolista kuva alkuperäisessä kunnossa olevan näyttelyesineen viereen. Joidenkin esineiden kohdalla on mahdollista myös hankkia uusi tuoli kuluneen rinnalle, sillä osaa designtuoleista valmistetaan edelleen. Jos taas kyseessä on historiallisesti merkittävä esine, jonka käyttäjä ja käyttöhistoria tiedetään ja jonka ensisijainen säilyttämisen tarkoitus on kertoa tarinaa henkilöstä ja hänen elämästään, ovat käytön aikana syntyneet jäljet merkittävämpiä dokumentteja jälkipolville kuin muotoilijan alkuperäinen muotokieli. Tällöin konservoinissa tulisi keskittyä ennaltaehkäisevään konservointiin sekä alkuperäisten materiaalien tukemiseen ja paikkaukseen. Designhuonekaluissa on myös uniikkikappaleita, säilyneitä prototyyppejä, joiden kohdalla joudutaan pohtimaan hyvin tarkasti mitä niille tehdään.

Designhuonekaluista suurin osa on käyttöesineitä. Huonekalut kuluvat käytössä ja vaativat huoltoa. Kukkapuron tuoleissa ergonomia on toiminut johtoajatuksena suunnittelussa ja tämän takia käytössä litistyneet pehmusteet sekä likaiset ja rikkinäiset verhoilut voidaan käyttöhuonekaluissa vaihtaa uusiin. Kunnostustyössä on kuitenkin tärkeää löytää ammattitaitoinen tekijä, joka osaa valita sopivan kankaan ja alkuperäistä vastaavat pehmusteet sekä dokumentoida kunnostusprosessin. Kukkapuro on antanut selkeät ohjeet kankaiden ja verhoilutekniikoiden osalta. Nämä toiveet tulisi huomioida uudelleenverhoilussa.

Sain tutkimusta tehdessäni paljon uutta tietoa moderneista materiaaleista sekä huonekaluissa että nykytaiteessa. Pitäisin tärkeänä, että nykytaiteen ja huonekalukonservoinnin ammattilaiset tekisivät yhteistyötä ja jakaisivat tietoa, sillä monet heistä tuskailevat samojen ongelmien kanssa. Yksi nykytaiteen puolella toimivien konservaattoreiden toimintatavoista on kirjata ylös taiteilijan toiveet teoksen konservoinnista ja elinkaaresta jo teoksen kokoelmiin ottamisen yhteydessä. Mielestäni tavan voisi ottaa käyttöön myös designhuonekaluissa.

Designhuonekalujen tutkimukseen liittyy

kiinteästi niissä käytettyjen materiaalien tutkiminen, joka rajattiin laajuutensa vuoksi pois tästä YAMK-työstä. Materiaaleissa olisi vielä paljon tutkittavaa. Erityisesti PUR-vaahtomuovien ikääntyminen ja säilyttäminen vaativat lisää tutkimusta, joskin sitä tehdään monessa maassa koko ajan, sillä ongelma on maailmanlaajuinen. Suomen mittakaavassa ajateltuna samankaltaista haastattelututkimusta olisi mielenkiintoista tehdä myös muille suomalaisen huonekalusuunnittelun pioneereille, kuten **Eero Aarniolle**.

Aloittaessani tutkimusta uskoin, että eri näkökulmien esiintuominen ja huomioiminen designhuonekalujen säilyttämisen ja konservointipäätösten tukena on tärkeää, mutta tutkimuksen aikana, haastatellessani eri alojen ammattilaisia ja kerätessäni yhteen heiltä saamiani tietoja ja ajatuksia vasta tajusin kuinka tärkeää tämä todella on. Konservaattoreilla on tieto ja ymmärrys esineen materiaaleista, ja konservoinnin perinteisistä lähtökohdista kuten konservointietiikasta, kun taas muilla museoammattilaisilla ja suunnittelijalla on ainakin osittain erilaiset lähtökohdat asiaan.

Konservointipäätökset ovat aina vaikeita, oli kyseessä sitten Kukkapuron tuoli, joku muu designhuonekalu tai mikä tahansa esine, eikä koskaan voi varmasti tietää, miten päätökset pitkällä tähtäimellä vaikuttavat säilymiseen, mutta mitä enemmän näkökulmia konservoinnin päätöksiä tehdessä otetaan huomioon, sitä epätodennäköisempää mielestäni on, että konservoinnissa päädytään ratkaisuun, joka tulevaisuudessa osoittautuukin vääräksi.

Katri Kurkela
Kirjoittaja on koulutukseltaan konservaattori YAMK ja toimii Divan Konservointi Oy:n yrittäjä-konservaattorina ja määräaikaisena konservaattorina Helsingin kaupunginmuseolla.

Opinnäytetyö on luettavissa kokonaisuudessaan verkossa osoitteessa:

https://www.theseus.fi/handle/10024/88638

ARTIKKELISSA KÄYTETYT LÄHTEET

HAASTATTELUT: Yrjö Kukkapuro 14.2.2013, Jukka Savolainen 9.12.2014 ja Leena Kankaanperä 3.3.2015

COLLECTIONS council of Australia, Commonwealth of Australia, 2001, *Significance 2.0*

FANG, Hai, 2001,Yrjö Kukkapuro: *Furniture Designer*, Southeast University Press, Nanjing

FOUNDATION for the Conservation of Modern Art, 1997/99, *The Desicion-Making Model for the Conservation and Restoration of Modern and Contemporary Art*

HIRSJÄRVI, Sirkka & Hurme, Helena, 2001 *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*, Helsinki

INCCA (International Network for the Conservation of Contemporary Art), 1999, *Guide to Good Practice: Artists´ Interview, Amsterdam*

KURKELA, Anu-Katri: Saturnuksesta Plaanoon, 2015, *Näkökulmia Yrjö Kukkapuron tuolien konservointiin*, YAMK-opinnäytetyö

KVADSTAD, Kristina, 2000, *Minsta möjliga åtgärd*, Nordiska Museet Förlag

NEATHERLANDS Institute for Cultural Heritage/Foundation for the Conservation of Modern Art, 1999 *Consept Scenario, Artist Interviews, Amsterdam*

ODDY, Andrew & CARROL Sara edited, 1999, British Museum Occasional Paper No. 135: *Reversibility- Does it exist?*, The Cameon Press Limited London

PAVELKA, Karen L. 1999, *Access as a factor contributing to compromise in conservation treatment decisions* (article in British Museum Occasional Paper No. 135: Reversibility- Does it exist?) The Cameon Press Limited London

VAROLI-PIAZZA, 2007, Rosalia (edited): *Sharing Conservation Desicions*, ICCROM, Rooma

Digitaalisen röntgenkuvauksen workshopin antia Visbystä ja kokemuksiani digitaalisen röntgenlaitteiston käytöstä Kansallismuseon konservointilaitoksella

Kansallismuseon konservointilaitokselle hankittiin viime vuonna Sonar Oy:ltä uusi röntgenputki, General Electricin (GE) Eresco 42 MF4, ja Agfan CRx Vision -skanneri sekä kuvalevyjä röntgenkuvien tallentamiseen. Hankintakokonaisuuteen kuului myös Rhythm Review -ohjelmisto kuvien käsittelyyn, tallentamiseen ja arkistointiin. Digitaaliseen röntgenkuvaukseen siirtymistä oli suunniteltu jo pitkään ja lopulta päädyttiin samalla uusimaan myös yli 50 vuotta hyvin palvellut röntgenputki[1]. Monessa suhteessa uuden digitaalisen järjestelmän pitäisi olla parempi kuin vanhan filmeihin perustuvan järjestelmän. Kerron jäljempänä artikkelissani ensimmäisistä kokemuksistani röntgenkuvauksesta uusilla laitteilla. Uuteen systeemiin siirryttäessä yksi kysymys kuitenkin on mietityttänyt minua erityisesti: onnistuuko sillä stereoröntgenkuvien ottaminen?

Stereoröntgenkuvaus

Ennen uuden laitteen hankintaa minulla oli mahdollisuus osallistua joulukuussa 2013 ja toukokuussa 2014 digitaalisen röntgenkuvauksen parissa työskentelevien pohjoismaisten konservaattoreiden verkoston kokoontumisiin Trondheimissa ja Stavangerissa (*Konservaattoriliiton lehti* 2/2014). Otin siellä stereokuvauksen esiin yhteisissä keskusteluissa ja huomasin, että monet muutkin olivat pohtineet asiaa. Riksantikvarieämbetetin Konserveringsvetenskap-yksikössä tutkijana työskentelevä **Magnus Mårtensson** muisti keskustelumme, ja kun ryhmämme jälleen kokoontui 10.–11.9.2015 hänen luonaan Visbyssä, oli yhtenä aiheena juuri stereoröntgenkuvaus. Omien kokeilujeni ja Stavangerin sekä Visbyn kurssien perusteella voin nyt vastata aiempaan kysymykseeni: kyllä stereokuvaus on täysin mahdollista myös digitaalitekniikalla.

Stereokuvauksessa tarkoitus on saada aikaan 3D-illuusio kuvaamalla sama esine kahdesta hieman eri kulmasta tai siirtämällä sen paikkaa silmien välin verran ja kuvaamalla uudestaan. Näitä kahta eri kuvaa samanaikaisesti stereolasien läpi tarkastelemalla nähdään esine kolmiulotteisena. Käyttämällä stereoskooppia voidaan tarkastella silmäväliä isompien kokonaisuuksien stereoröntgenkuvia kolmiulotteisina. Jotkut pystyvät näkemään kolmiulotteisuuden ilman lasejakin katsomalla vierekkäin asetettuja stereoröntgenkuvia ”kieroon” eli oikea silmä katsoo vasenta kuvaa ja vasen oikeaa, jolloin näkökenttään kuvien väliin syntyy kolmiulotteinen kuva. (Voit kokeilla, pystytkö sinä tähän katsomalla koristellusta reikäkivestä otettua stereoröntgenkuvaparia kuvassa 1.). Kansallismuseon konservointilaitoksella tutkija Leena Tomanterä otti jo 1970-luvulla käyttöön stereoröntgenkuvauksen arkeologisen ja muun kulttuurihistoriallisen materiaalin tutkimuksessa. Siitä lähtien sillä saadut tulokset ovat olleet korvaamattomana tietolähteenä mm. rautakautisten miekkojen säiläkirjoitusten ja damaskointien tutkimuksessa.

Digitaalinen stereokuva voidaan tulostaa ja sitä voidaan tarkastella kuten filmejä stereolasien läpi. Tulostuksen laatu vaikuttaa tietysti siihen, miltä lasien läpi näkyvä kuva näyttää, mutta kolmiulotteisuus näkyy joka tapauksessa. Toinen vaihtoehto on kuvankäsittely, jolla toisen kuvan värikanavista suljetaan muut paitsi punainen ja toisen kuvan värikanavista muut paitsi syaani ja asetetaan sitten kuvat päällekkäin. Syntynyttä kuvaa tarkastellaan lasien läpi, joista toisessa linssissä on syaani toisessa punainen kalvo, jolloin kuva näkyy kolmiulotteisena. Menetelmää kutsutaan anaglyfimenetelmäksi.

1. Vanhaa Seifert Eresco 120 röntgenlaitetta ei kuitenkaan hävitetty, vaan se tehtiin turvalliseksi, varastoitiin ja merkittiin turvallisuuslupaan varalaitteeksi. Se on mitä suurimmassa määrin osa konservoinnin historiaa Suomessa ja ansaitsee mielestäni tulla säilytetyksi.

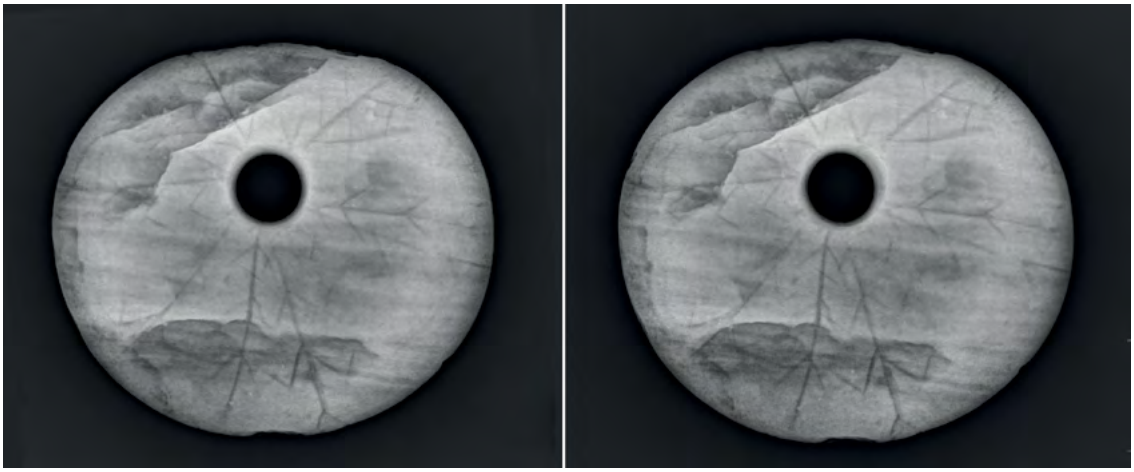

1. Stereoröntgenkuva koristellusta reikäkivestä, joka on tulkittu aurinkokelloksi (KM 11888). Kokeile, pystytkö saamaan "kieroonkatsomis"tekniikalla näkökenttääsi kolmiulotteisen aurinkokellon ja erottamaan siitä kummat viivakoristelut ovat taustapuolella ja kummat etupuolella. Kuvat: Kansallismuseon konservointilaitos.

Kokemuksia digitaalisesta röntgenkuvauksesta

Visbyn workshopin aikana minulla oli myös mahdollisuus verrata omia kokemuksiani digitaalisessa röntgenkuvauksessa muiden sitä jo kauemmin käyttäneiden konservaattoreiden kanssa. Sain vastauksen moneen kysymykseen, joita minulla oli syntynyt aloitettuani röntgenkuvauksen uudella tekniikalla. Kuten filmienkin kanssa, hyvän kuvan saamiseen vaikuttaa digitaalisessa röntgenkuvauksessa niin moni seikka, että rutiininomaiseksi kuvaaminen minulla tuskin muodostuu vielä pitkään aikaan. Mikä kuvalevy, kotelossa vai paljaana, lyijykerroksella vai ilman, paljon kV:ja, mA:ta ja valotusaikaa, mikä suodatus, jne. Kansallismuseon konservointilaitoksen röntgenkuvalevyjen skanneri CRx Vision poikkeaa aiemmasta CRx Flex mallista siten, että kuvalevyt skannataan siinä paljaina, ei kotelossaan, vaikka ne valotettaisiinkin ensin kotelossa. Valotettu kuvalevy ei kestä suoraa

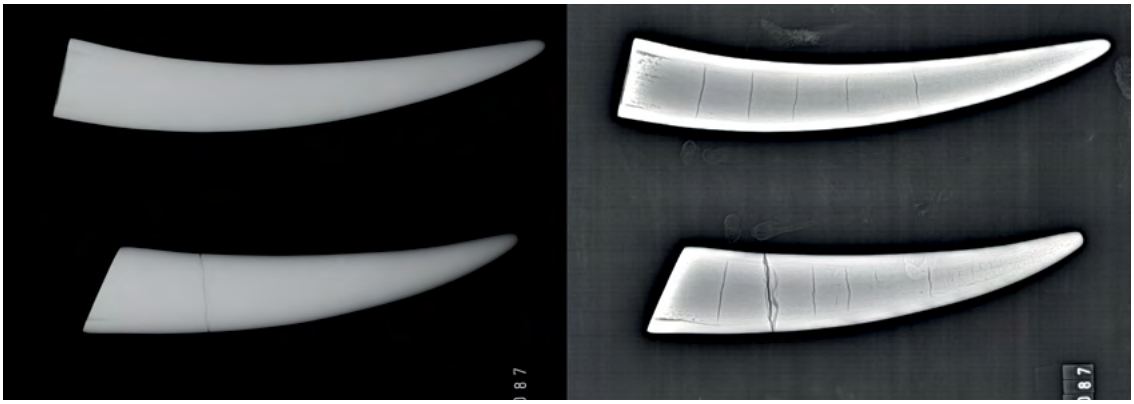

2. Röntgenkuva kahdesta kaiverruskoristellusta mursun syöksyhampaasta (VK 6478:66 ja :67). Tästä kuvaparista näkyy myös selvästi, mitä kuvankäsittelyllä voidaan saada esiin digitaalisesta röntgenkuvasta. Mursun syöksyhampaiden rakenne ja vauriot tulevat hyvin esille oikeanpuoleisessa käsitellyssä kuvassa. (Niin kuin myös kuvalevyyn huolimattomasta käsittelystä syntyneet pysyvät jäljet.) Sama tieto on olemassa myös vasemmanpuoleisessa käsittelemättömässä kuvassa, mutta näkymättömissä. Rhythm Review -ohjelman yksi valtti on nimenomaan Flash Filter, jolla tämäkin kuvan käsittely on tehty yhtä nappia painamalla. Kuvat: Kansallismuseon konservointilaitos.

3. Vasemmalla on röntgenkuva lyijyesineestä ja oikealla postikortista. Postikortin röntgenkuvassa voidaan selvästi nähdä oikeassa alakulmassa varjo aiemmasta lyijyesineen röntgenkuvasta ja lyijynumeroista. Tällaisia varjokuvia voi syntyä, kun kuvataan peräkkäin hyvin suurilla säteilyn kovuuseroilla. Niitä voi ehkäistä viemällä kuvausten välissä kuvalevy useamman kerran läpi skannerin pyyhintäohjelmasta. Kuvat: Kansallismuseon konservointilaitos.

valoa, joten valot pitää muistaa hämärtää skannausvaiheessa, ja paljas kuvalevy on erittäin herkkä vaurioille, joten sitä pitää käsitellä mahdollisimman vähän ja puhtain käsinein. Tämän olen oppinut kantapään kautta, kuten kuvasta 2 voi nähdä: onnistuin vaurioittamaan tätä kuvalevyä niin, että siinä on pysyvät jäljet. Samaa kuvalevyä pystytään käyttämään siis tuhansia kertoja, mikäli sitä ei pilata huonolla käsittelyllä. Skannerimme pyyhkii automaattisesti kuvalevyn puhtaaksi luettuaan siinä olleen informaation. Valmistaja suosittelee kuitenkin, että kuvalevy on hyvä ajaa skannerin pyyhintäohjelmalla toistamiseen jokaisen skannauksen jälkeen. Mitä voi seurata, jos niin ei tee, käy ilmi kuvaparista 3. Siinä on ensin kuvattu kovalla säteilyllä lyijyesinettä (110 kV, 5 mA, 60 s) ja sen jälkeen huomattavasti pehmeämmällä säteilyllä paperista postikorttia (20 kV, 3 mA, 15 s). Postikortin röntgenkuvassa voidaan selvästi nähdä varjo aiemmasta kuvauksesta, jota yksi skannerin pyyhintä ei ole häivyttänyt tarpeeksi.

Aloitellessa itselle uutta tekniikkaa tekee myös hauskoja virheitä. Olin kovin hämmentynyt, kun mahdollisesti hyvinkin vanhan kirveen terään ilmestyi röntgenkuvassa outo kuvio. Jonkun aikaa meni, ennen kuin tajusin, että syypää olin minä: olin valottanut kirveen röntgenkuvan kotelon väärältä puolelta, jolloin kuvaan ilmestyi kotelon kannen rakenne. Puolustuksekseni voin sanoa, että missään ei lukenut,

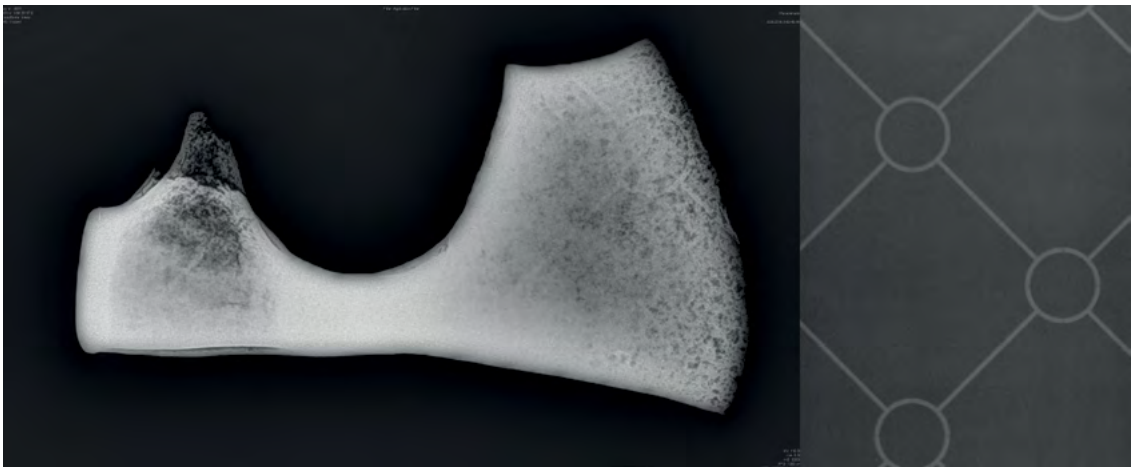

4. Vasemmalla röntgenkuva kirveestä (KM 39197:6). Kirveen terässä voi nähdä oudon ympyrä-viivakuvion, jonka selitys näkyy oikeanpuoleisessa röntgenkuvassa. Kirves on kuvattu kuvalevykotelon nurja puoli putkeen päin. Oikealla on röntgenkuva kuvalevykotelon nurjasta puolesta. Kuvat: Kansallismuseon konservointilaitos.

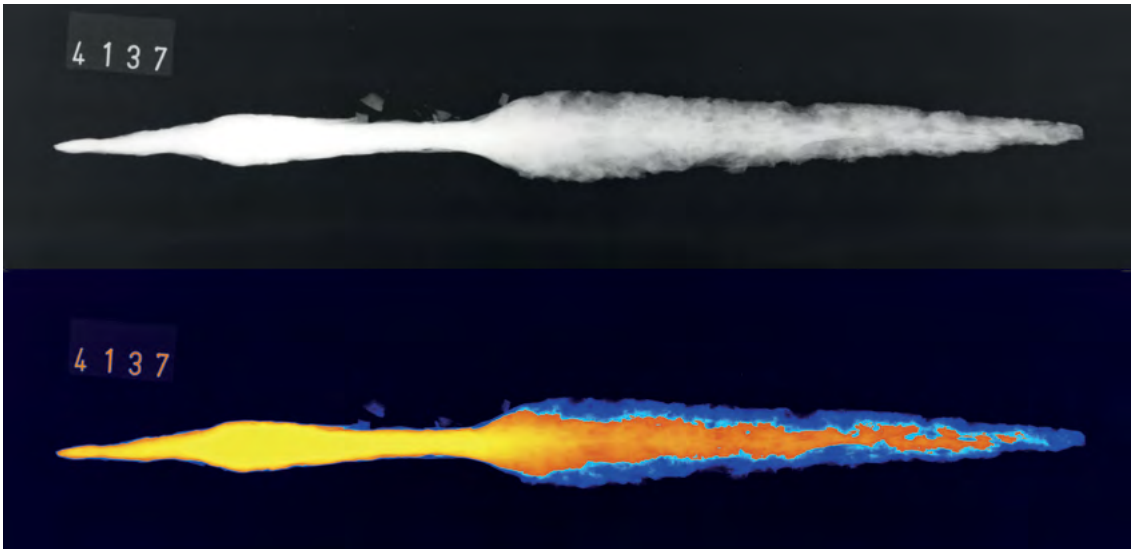

5. Oma harjoitelmani color mappingista, jolla olen käsitellyt rautaisen keihäänkärjen röntgenkuvaa (alkuperäinen ylinnä). Siniset alueet ovat ohuempia ja/tai huonompikuntoisia kuin keltaiset. Kuvat: Kansallismuseon konservointilaitos.

kummin päin kotelon tulisi olla valotettaessa. Siksi kerronkin nyt muille saman oranssin-mustan tai sinisen-mustan kotelon käyttäjille: musta puoli putkea kohti.

Workshop on digital x-ray of cultural materials, Visby

Visbyn workshopissa Magnus Mårtensson esitteli meille joitain digitaalisten röntgenkuvien kuvankäsittelytekniikoita, joita hän oli käyttänyt viimeisimmissä tutkimusprojekteissa. Toinen liittyi samasta isosta kohteesta otettujen röntgenkuva"palapelien" kokoamisen tekniikoihin. Isoin kuvalevy, jota CRx Flexin kanssa voidaan käyttää, on 35x43 cm, joten isommasta kohteesta otetut kuvat täytyy liittää yhteen kuvankäsittelyllä. Magnusin vinkki tällaisessa tapauksessa oli: liikuta kuvatessasi vain kuvalevyä. Silloin kuvapalat on helpompi kuvankäsittelyvaiheessa liittää yhteen. Toinen tekniikka oli color mapping. Tätä hän oli käyttänyt avustaessaan tutkijaa tuomaan esiin suuresta joukosta alaraajojen luita tiheydeltään erilaiset luut. Yksinkertaistettuna kuvankäsittelyohjelmaa käsketään eri harmaasävyjen sijaan värjäämään röntgenkuva eri värein ja näin tuomaan esiin selvemmin ero enemmän röntgensäteitä absorboivien kohtien ja vähemmän absorboivien kohtien välillä.

Keskustelimme myös ryhmämme (Nordic X-ray Network for Conservators) tulevaisuudesta: seuraavasta tapaamisesta ja ryhmän blogista. Seuraava tapaaminen on Tanskassa, mutta ajankohta jäi vielä päättämättä. Pohdimme yhdessä, onko blogi liian vaikeasti lähestyttävä kommunikointimuoto, koska siihen ei ole tullut paljoakaan kirjoituksia. Sovimme, että **Ellen Wijgård Randerz** (NTNU Vitenskapsmuseet) ja Magnus Mårtensson kehittävät yhdessä ehdotuksen uudeksi keskustelufoorumiksi. Norjan teknis-luonnontieteellisen yliopistomuseon konservaattorit, jotka ovat olleet liikkeellepanevana voimana niin blogin kuin itse ryhmänkin takana, ovat kirjoittaneet useimmat blogin kirjoituksista. Kannattaa lukea viimeisin, jossa **Marte Iversen Rønning** kertoo kokeiluistaan yhdistää fotogrammetria ja digitaalinen röntgenkuvaus. Kolmiulotteisuuteen siis ollaan kovasti menossa tälläkin saralla.

http://blogg.vm.ntnu.no/xraynet/2015/04/28/using-photogrammetry-on-digital-x-ray-images-2/

Pia Klaavu
Kirjoittaja on koulutukseltaan esinekonservaattori. Hän on suorittanut lisäksi humanististen tieteiden kandidaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa pääaineenaan arkeologia. Klaavu työskentelee Suomen kansallismuseon konservointiyksikössä, jossa hänen vastuualueenaan on erityisesti arkeologisen materiaalin konservointi.

16 Kulttuuriperintötoimijan yhteinen kokoelmakeskus Tanskassa

Helmikuussa 2015 Kymenlaakson museon tekstiilikonservaattori matkusti viikoksi Tanskaan tutustumaan Vejlen kaupungissa sijaitsevaan 16 kulttuuriperintötoimijan yhteiseen kokoelmakeskukseen. Vierailulla haettiin käytännön tietoja passiivienergian periaatteita noudattavan rakennuksen toiminnasta, yhteisen kokoelmakeskuksen perustamisesta ja selvityksen laatimisesta sekä yhteistyöstä alueen museoiden kanssa.

1: Keskuksen henkilökuntaa taukohuoneessa. Kuva: Jaana Kataja

Kymenlaakson museossa alkoi kesällä 2014 vuoden mittainen kansainvälistymishanke Juurru Kymenlaaksoon - kasva Eurooppaan, johon saatiin CIMO:n Erasmus+ -avustus. Hankkeen aikana museon henkilökuntaa osallistui eripituisille ulkomaanjaksoille, joilta haettiin uutta tietoa ja oppia eurooppalaiselta museokentältä museon päänäyttelyn uudistamiseen ja Kaakkois-Suomen yhteisen kokoelmakeskuksen selvityshankkeen toteuttamiseen, joka aloitetaan helmikuussa 2016. Selvityksessä kartoitetaan alueellisen kokoelmakeskuksen perustamisen mahdollisuudet ja tarpeet. Selvityshanke toteutetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Helmikuussa 2015 tekstiilikonservaattori **Jaana Kataja** tutustui viikon ajan Tanskassa Vejlen kaupungissa sijaitsevaan 16:ta kulttuuriperintöalan toimijaa palvelevaan kokoelma- ja konservointikeskukseen. *Center for Bevaring af Kulturarv,* joka on perustettu vuonna 2001, on Tanskan ensimmäinen useaa toimijaa palveleva kokoelmakeskus. Viikon vierailun aikana tutustuttiin siihen, miten keskus oli aikanaan saanut alkunsa, miten päättäjät oli vakuutettu keskuksen tarpeellisuudesta, miten mukana olevien museoiden tarpeet ja olemassa olevat olosuhteet oli kartoitettu, nykyisen kokoelmakeskuksen toimintaan, rakennukseen ja tulevaisuuden haasteisiin.

Keskuksen johtaja **Lise Ræder Knudsen**, kokoelmatilavastaava **Knud Lund Mortensen** ja esinekonservaattori **Louis Lange Wollesen** samoin kuin kaikki keskuksen työntekijät jakoivat tietoa keskuksen toiminnasta innostuneen avoimesti.

Suunnittelusta toteutukseen

Vuonna 2001 tehtiin Vejlen maakunnassa selvitys siellä sijaitsevien eri museoiden varastotiloista. Selvitys osoitti, että museoiden varasto- ja kokoelmatilat olivat erittäin huonossa kunnossa eivätkä täyttäneet olosuhteiltaan ja käytettävyydeltään museoalan normeja. Useassa paikassa varastotilojen huonot olosuhteet vaikuttivat suoraan siihen, että museoesineiden kunto oli huono. Museot eivät voineet enää toteuttaa yhtä tehtävistään eli säilyttää museoesineitä. Selvitys oli aloitettu laatimalla museoille kyselykaavake, jolla kerättiin kaikilta museoilta samat tiedot kokoelmien ja niiden säilytystilojen tilasta. Se täytettiin yhdessä kunkin museon henkilökunnan kanssa. Raporteissa ilmenee kunkin yksittäisen museon sekä varastotilan taso ja lisäksi eri tiloja ja museoita voi vertailla keskenään. Kyselyssä selvitettiin mm. museoiden tarvitsema säilytystilojen hyllymäärä seuraavasti: olemassa olevat varastohyllyt mitataan korkeus x leveys x syvyys, tästä saadaan tulokseksi kuutioita. Tämä tulos kerrotaan arviolla nykyisestä hyllyjen täyttöasteesta. Esimerkiksi, jos hyllyn päällä on hieman tavaraa ja itse hylly on aivan täynnä, voidaan kuutiomäärä kertoa 130 %:lla, jos taas hyllyissä on paljon tyhjää tilaa voi kertomisprosentti olla 70 %. Näin saadaan tarkka kuutiomäärätarve tulevalle säilytystilan määrälle.

Selvityksen valmistuttua vuonna 2001 työryhmä, johon kuuluivat eri museoiden edustajat, konservointikeskuksen edustaja sekä kunnan ja läänin edustajat, aloittivat suunnittelun kokoelmakeskuksen perustamiseksi. Ryhmä tuli nopeasti siihen tulokseen, että on kustannustehokkaampaa rakentaa kokonaan uusi rakennus kuin korjata vanha käyttötarkoitukseen sopivaksi. Ryhmän aktiivinen toiminta sai päättäjät ymmärtämään keskuksen tärkeyden ja merkityksen alueen kulttuuriperinnön säilyttämisen kannalta. Fellesmuseumsmagasiner i Vejle amt perustettiin kesän 2001 aikana. Ensimmäinen säilytyshalli valmistui marraskuussa 2003. Alueella on rakennusoikeutta useammalle uudelle hallille tarpeen mukaan ja vuonna 2012 rakennettiin ensimmäinen laajennusosa.

Rakennus ja tilat

Kokoelmakeskuksen museoesineiden säilytyshallien olosuhteet ylläpidetään passiivienergialla. Rakennuksen betonilattian avulla hyödynnetään maaperän lämpö, eli geoenergia. Se tarkoittaa, että kesällä lattia toimii isona viilennyslaattana ja talvella lämpölaattana. Säilytyshallien sisälämpötila seuraa ulkolämpötilan vuodenaikavaihteluita. Muutokset lämpötilassa tapahtuvat hitaasti +7 °C ja +18 °C välillä ja niille on asetettu tietyt raja-arvot, joita ne eivät saa ylittää. Olosuhteiden passiiviseen ylläpitoon vaikuttaa myös

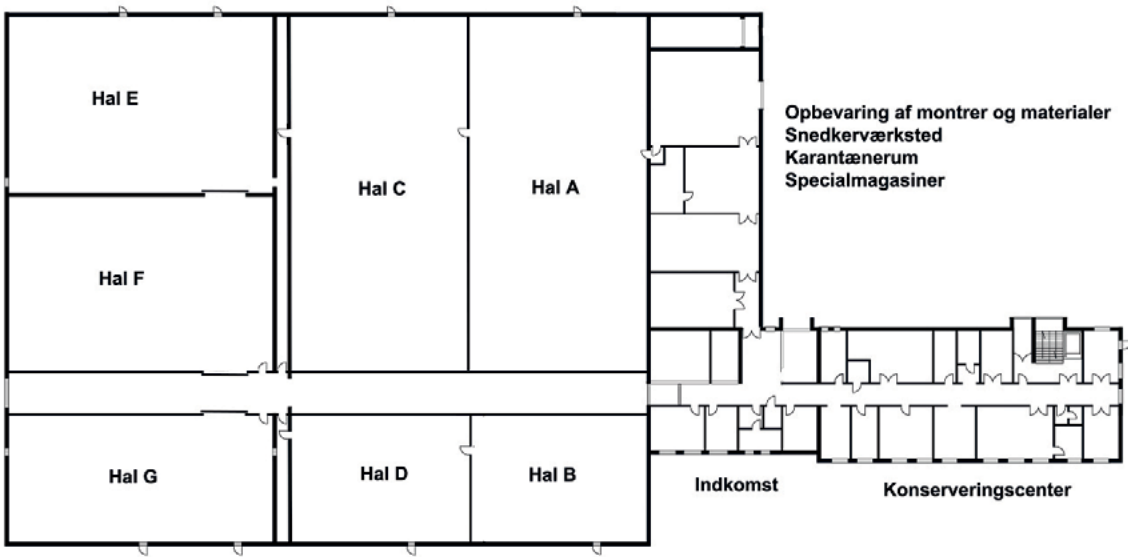

Kuva 2: Rakennuksen pohjapiirustus.

rakennuksen tiiviys, joka estää ulkoilman siirtymisen rakennuksen sisälle. Sisäilman ilmankosteuden tasaajana toimivat rakennuksen materiaalit ja osin myös esineet, vähentäen tarvetta tilojen kosteuttamiselle ja kuivaamiselle koneellisesti. Ilmankosteus nousee tilassa vuorokaudessa noin 2 %, se tasoitetaan yöaikaan päällä olevilla ilmankosteuden poistajilla. Passiivienergian periaate tekee kokoelmakeskuksesta lähes energianeutraalin pitäen tilojen käyttö- ja energiakustannukset erittäin alhaisina. Keskuksen tilojen suunnittelussa ja rakentamisessa on ollut mukana konservaattoreita ja insinöörejä, joilla on erityisosaamista passiivienergiarakentamisesta. Näin on taattu, että tilojen rakentamisessa on huomioitu museoalan materiaali- ja laatuvaatimukset sekä rakentamisen vaatimukset parhaalla mahdollisella tavalla.

Kokoelmakeskuksessa on erikokoisia säilytyshalleja keskikäytävän molemmin puolin. Vuonna 2003 rakennetun osan halleissa ilman suhteellinen kosteus on RH50 %. Niissä säilytystila on jaettu kahteen kerrokseen metalliritilällä. Lattiatasossa on hyllyt lavoille laitettaville isommille esineille ja ritiläkerroksessa tavalliset hyllyt pienemmälle esineistölle sekä erikoishyllyjä esim. tasotekstiileille. Näiden hallien lisäksi vuonna 2003 on rakennettu erillinen viileäsäilytystila, jossa on 560 hyllymetriä modernien materiaalien säilyttämiseen. Tiloista löytyvät lisäksi pakastin, henkilöstötilat, pakkaushuone ja luettelointitila.

Kolme uutta hallia rakennettiin vuosina 2011-2012. Kahdessa niistä on ns. perusolosuhteet eli ilman suhteellinen kosteus on n. RH50 % ja kolmannessa hallissa, joka on tarkoitettu arkistomateriaalille, ilman suhteellinen kosteus on RH40 %. Kahdessa RH50 % -hallissa on sähköllä liikuteltava lavahyllyjärjestelmä. Kuivemmassa hallissa on sähköllä liikuteltavat perushyllyt. Vuonna 2003 liikuteltavat hyllyjärjestelmät olivat vielä niin kalliita, että niiden hankkiminen ei ollut mahdollista. Uusia säilytystiloja rakennettaessa sähkökäyttöisten ratkaisujen hinta oli tullut alas huomattavasti ja siten rakennuskustannukset pysyivät samalla tasolla kuin aiemmin. Uusissa halleissa sähköllä liikuteltavien hyllyjen ansiosta on huomattavasti enemmän tilaa esineiden säilyttämiseen. Vuonna 2003 rakennettujen hallien pinta-ala on 5432m2 ja kuutioissa ne vetävät sisäänsä esineitä 5500m3:n verran, kun taas uudet hallit, joiden pinta ala on vain 2095m2, vetävät sisäänsä esineitä kuutioissa mitattuna 6342m3:n verran. Tilan käyttö on siis huomattavasti tehokkaampaa ja taloudellisempaa.

Kuvat 3 ja 4: Säilytystilahalleissa esineet säilytetään lavoilla, jotka sijoitetaan liikuteltaviin lavahyllyihin.

Säilytystilojen käyttäjät

Kokoelmakeskus palvelee Vejlen alueen museoita ja muita kulttuuriperintökokoelmia omistavia tahoja. Sitä johtaa hallintoneuvosto, joka koostuu käyttäjien edustajista ja alueen entisten kuntien edustajista. Keskuksen päivittäisestä ylläpidosta ja toiminnasta vastaa kokoelmakeskuksen yhteydessä toimivan konservointikeskuksen henkilökunta. Konservointikeskuksessa työskentelee viidestä seitsemään konservaattoria, kokoelmatilavastaava sekä toimistohenkilökuntaa. Kokoelmakeskus sijaitsee Vejlen kaupungin laidalla teollisuusalueella hyvien kulkuyhteyksien varrella ja kullakin toimijalla on maksimissaan puolen tunnin ajomatka keskukseen. Toimintaa suunniteltaessa oltiin sitä mieltä, että yhteistyön muiden museoiden kanssa tulee lähteä liikkeelle siitä, että museot itse ovat kiinnostuneita projektista. Museot ovatkin olleet mukana keskuksen toiminnan suunnittelussa alusta lähtien. Suunnittelua on tehty pitkälti museoiden ehdoilla, mutta kuitenkin konservoinnin ja säilyttämisen periaatteita vahvasti noudattaen. Kokoelmakeskuksen periaatteena museoiden suuntaan on olla mahdollisimman joustava ja toimia siten, että museot tuntevat olonsa mukavaksi ja arvostetuksi. Vaatimukset on asetettu sellaiselle tasolle, että museot pystyvät ne täyttämään ja tasoa nostetaan vähitellen.

Konservointikeskuksen henkilökunta on laatinut museoille ohjeet siitä, miten tiloja tulee käyttää ja, miten esineitä käsitellä. Joka vuosi tehdään myös suunnitelmat tehtävästä konservointityöstä ja muusta kokoelman hoitoon liittyvästä koulutuksesta. Vuonna 2003 rakennetun osan halleissa kullakin museolla on oma alueensa, jota ne hallinnoivat itse. Toisin sanoen museot ovat itse vastuussa esineiden hyllyyn laittamisesta ja niiden paikkatiedoista. Uusissa halleissa esineet laitetaan hyllyihin lavoittain esine- ja materiaalityypeittäin. Museo on itse vastuussa lavalla olevien esineiden rekisteröinnistä, mutta keskuksen kokoelmatilavastaava laittaa lavat hyllyille ja pitää yllä tietokantaa lavojen sijainnista. Lavat on merkattu viivakoodilla samoin kuin hyllypaikat.

Kuva 5: Arkistomateriaalin säilytystila.

Kuva 6: Keskuksen rakennukset. Oikealla konservointikeskus ja sen vieressä harmaa säilytystilarakennus.

Konservointikeskus

Alueen museoita palvellut konservointikeskus ja sen johtaja Lise Ræder Knudsen olivat aikanaan laittamassa kokoelmakeskuksen suunnittelua alulle. Konservointikeskus oli siis olemassa jo ennen kuin kokoelmakeskus on perustettu, sijaiten aiemmin eri paikassa. Nyt konservointikeskuksella on tiloja kahdessa kerroksessa 1111m2. Yläkerrassa on yksi iso avoin konservointitila ja sen vieressä erilliset laboratorio, märkätila, metallikonservoinnin tila ja tekstiilikonservoinnin tila. Osasta näistä tiloista on isot ikkunat yhteiseen konservointitilaan. Henkilökunnan mukaan on mukavaa ja hyödyllistä, että kaikki työskentelevät paljon yhdessä ja samassa tilassa. Se helpottaa kommunikointia ja neuvon kysyminen muilta tulee osaksi rutiineja. Konservaattoreilla ei ollut myöskään omaa pysyvää toimistopistettään, vaan työpisteeksi saattoi valita sen päivän tehtäviin soveltuvan tilan ja kaikilla työntekijöillä oli käytössään kannettava tietokone. Työntekijät pitivät tästä ratkaisusta, koska siten ei olla sidoksissa yhteen työpisteeseen. Alakerrassa sijaitsevat mm. sosiaalitilat, kirjasto/neuvotteluhuone, työverstaat ja valokuvastudio/seminaaritila. Konservointi- ja säilytystilojen välisessä osassa oli vielä lastauslaituri, pakastin, viileäsäilytystila moderneille materiaaleille, varastotila konservointiin, pakastukseen ja säilytystiloihin tuleville esineille sekä verstas isompimuotoiselle nikkarointityölle.

Ajatukset Kaakkois-Suomeen

Vierailu keskukseen ylitti odotukset moninkertaisesti. Vastaanottavan tahon avoimuus, innostuneisuus ja asiantuntijuus kokoelmien säilyttämiseen olivat huippuluokkaa. Sen lisäksi, että vierailijan tiedot kokoelmakeskuksista lisääntyivät, oli toisena tärkeänä näkökulmana suhteiden luominen alan toimijoihin Euroopassa. Pohjoismaissa toimitaan pitkälti samanlaisia museoalan periaatteita ja käytäntöjä noudattaen ja Kaakkois-Suomen kokoelmakeskusselvityksen laatimiseen saatiin matkalta erittäin hyviä käytännön esimerkkejä työn toteuttamiseen. Toteutuuko vastaavanlainen keskus rakennuksineen ja toimintoineen Kaakkois-Suomessa? Ehkä. Kaikessa Tanskassa käydyssä keskustelussa tuli vahvasti ilmi se, että kaikkien toimijoiden on oltava innostuneesti mukana kehittämässä toimintaa sekä vaatimassa ja vakuuttamassa kuntansa päättäjiä keskuksen tarpeellisuudesta. Kaikkea tätä tukee hyvin ja kattavasti tehty selvitys- ja suunnittelutyö, joka alkaa Kaakkois-Suomessa helmikuussa 2016.

Kuva 7: Konservaattoreiden työtila.

Jaana Kataja
Kirjoittaja toimii tekstiilikonservaattorina Kymenlaakson museossa Kotkassa ja alkaa helmikuussa 2016 projektipäällikkönä laatia selvitystä tarpeesta perustaa yhteinen kokoelmakeskus Kaakkois-Suomen museoille. Lisäksi hän tekee Jyväskylän yliopiston Museologian oppiaineessa pro gradu tutkielmaa maakuntamuseoiden kokoelmatiloista ja erityisesti yhteisistä kokoelmakeskussuunnitelmista.

CENTER FOR BEVARING AF KULTURARV. Konservointi- ja kokoelmakeskuksen internetsivut
http://www.konsv.dk/

MAGASINMANUALEN 2.0
Sivulta löytyy tietoja Tanskassa olevista kokoelmakeskuksista
http://magasinmanualen.dk/

RAPPORT OVER MAGASINFORHOLDENE PÅ DE STATSANERKENDTE DANSKE MUSEER (2006)
Raportti valtion omistamien museoiden säilytystiloista Tanskassa.
http://www.dkmuseer.dk/sites/default/files/dokumenter/Vaerktoejer/ODMs_Magasinrapport.pdf

RÆDER KNUDSEN, L. ja HØJLUND RASMUSSEN, M. (2005)
Building a new shared storage facility for 16 museums and archives
http://www.konsv.dk/wp-content/uploads/2011/02/icom14_099.pdf

CHRISTENSEN, J. E. ja JANSSEN, H. ja TOGNOLO, B. (2010)
Hygrothermal performance optimisation of a museum storage building
http://www.konsv.dk/wp-content/uploads/Paper_Thermal-Performance_HYGROTHERMAL-PERFORMANCE_DTU-Denmark-2010.pdf

CHRISTENSEN, J. E. ja JANSSEN, H. (2011)
Passive hygrothermal control of a museum storage building
http://www.konsv.dk/wp-content/uploads/BS2011-1597-PASSIVE-HYGROTHERMAL-CONTROL-OF-A-MUSEUM-STORAGE-BUILDING-2011.pdf

Kirjakonservoinnista kiinnostuneiden tutustumismatka Tarttoon

Elokuun lopulla pieni, kirjojen konservoinnista kiinnostunut joukkomme - kaksi Annaa ja yksi Jiri - suuntasi Tarttoon. Tavoitteenamme oli päästä tutustumaan muutamiin paikallisiin konservaattoreihin ja kenties napata heiltä vinkki tai pari kirjojen konservointiin ja kirjansidontaan liittyen.

Yksi Viron valtionarkiston konservointitiloista. Paikkoja esittelemässä Jaan Lehtaru (vas) ja Küllike Pihkva (toinen oikealta). Kuva: Jiri Taleva.

Eve Leedus (vas), Jaan Lehtaru sekä Küllike Pihkva (edessä) esittelivät meille Viron valtionarkistoa suurella innolla. Kuva: Jiri Taleva.

Eve Leedus (vas) ja Jaan Lehtaru esittelevät meille uuden puolen kokoelmiin kuuluvaa pergamenttikokoelmaa. Kuva: Jiri Taleva.

Rahvusarhiiv

Ensimmäinen vierailukohteemme oli Viron valtionarkisto, *Rahvusarhiiv*. Aineistoa tulee arkistoon kirkolta, hallitukselta ja yrityksiltä, vanhimmat aineistot ovat 1400-luvulta. Meidät otettiin erittäin innokkaasti vastaan ja esittelykierros oli kattava. Konserovintiosaston johtaja **Jaan Lehtaru** esitteli meille yhdessä konservaattoreiden **Eve Keedus** ja **Küllike Pihkvan** kanssa sekä vuonna 2001 valmistuneen arkistorakennuksen, jossa sijaitsivat kartta- ja pergamenttiaineistot, että vanhan arkistorakennuksen, jossa sijaitsi mm. mittava kirjakokoelma ja konservaattoreiden työtilat. Niin upea kuin vanha, historiallinen rakennus onkin, sitä ei alunperin ole valmistettu arkistokäyttöön vaan se on toiminut opiskelijoiden asuntolana. Vanhasta arkistorakennuksesta ollaan lähivuosina luopumassa, kun Viron valtionarkistolle rakennetaan kokonaan uudet tilat. Uusi rakennus, *Noora*, valmistuu keväällä 2016 ja avautuu yleisölle vuoden 2017 alussa.

Konservaattoreita arkistossa on 6-7, ja heistä 2 on erikoistunut sidosten konservointiin. Pääsimme tutustumaan konservaattoreiden työhön ja keskustelemaan hieman myös kirjakonservoinnista ja sen tulevaisuudesta: kuten muuallakin arkistomaailmassa, myös täällä painittiin isojen kysymysten äärellä digitoinnin

Vuonna 2001 valmistuneen arkiston isojen karttojen säilytysjärjestelmä. Kuva: Jiri Taleva.

Vanhan arkistorakennuksen kirjakokoelmia. Kuva: Jiri Taleva.

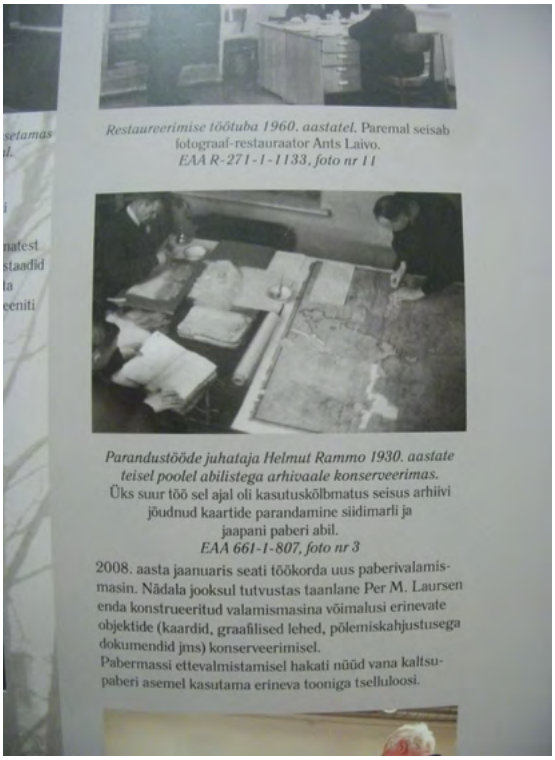

Restaureerimise töötuba 1960. aastatel. Paremal seisab fotograaf-restauraator Ants Laivo.
EAA R-271-1-1133, foto nr 11

Parandustööde juhataja Helmut Rammo 1930. aastate teisel poolel abilistega arhivaale konserveerimas.
Üks suur töö sel ajal oli kasutuskõlbmatus seisus arhiivi jõudnud kaartide parandamine siidimarli ja jaapani paberi abil.
EAA 661-1-807, foto nr 3

2008. aasta jaanuaris seati töökorda uus paberivalamismasin. Nädala jooksul tutvustas taanlane Per M. Laursen enda konstrueeritud valamismasina võimalusi erinevate objektide (kaardid, graafilised lehed, põlemiskahjustusega dokumendid jms) konserveerimisel.
Pabermassi ettevalmistamisel hakati nüüd vana kaltsupaberi asemel kasutama erineva tooniga tselluloosi.

Juttu löydetystä konservoinnin dokumentaatiosta vuodelta 1960. Kuva: Jiri Taleva.

kasvaessa koko ajan suuremmaksi tekijäksi. 2000-luvulla digitointiprojekteja on ollut useita: suuria valmistuneita digitointiprojekteja ovat arkiston pergamenttikokoelman, postimerkkien, sinettien ja lasinegatiivien digitoinnit. Parhaillaan käynnissä ovat karttojen, käsikirjoitusten, vedosten, valokuvien ja luterilaisen kirkon aineistojen digitointiprojektit. Digitoituja aineistoja voi tarkastella kaikille avoimessa tietokannassa, josta löytyy tärkeimmäksi katsottua digitoitua aineistoa, tällä hetkellä n.1,8 % koko arkiston aineistosta.

Viron valtionarkistossa on pohdittu paljon sitä, miten digitointi vaikuttaa konservaattoreiden työhön. **Marili Rothla** suoritti pari vuotta sitten arkistolle aiheesta tutkimuksen nimeltä "Is digitizing killing conservation?". Tutkimus koettiin tarpeelliseksi mm. siksi että konservaattoreiden keskuudessa pelätään konservointitaitojen ja perinteen katoavan, kun digitalisointi yksinkertaistaa konservaattoreiden työtä nopeuden ja tehokkuuden nimissä. Tämä on kuulemma ollut jo huomattavissa nimenomaan kirjakonservoinnissa: tietoa vanhojen sidosten rakenteesta ja historiallisista sidoksista on vanhemmalla konservaattoripolvella mutta nuoremmat konservaattorit eivät enää samalla tavalla pääse konservoimaan vanhoja, historiallisia sidoksia, eikä tieto vanhemmilta konservaattoreilta siten välity nuoremmille. Koulutuksen yhteydessä kirjakonservointiin ei taas ehditä tutustua tarpeeksi perusteellisesti. Tutkimuksen lopputulos kuitenkin oli, että ainakaan tällä hetkellä digitointi – vaikka onkin vaikuttanut konservaattoreiden työhön – ei ole uhka konservaattoreille, mutta on laajentanut konservaattoreiden työnkuvaa: aiemmin pelkästään sidoksiin erikoistuneet konservaattorit ovat nyt konservoineet myös karttoja ja asiakirja-aineistoja. Karttoja Viron valtionarkistossa on arviolta n.100 000, joista vauriokartoitusten pohjalta arvioituna 70 - 75 000 karttaa olisi konservoinnin tarpeessa. Toivottavasti

Estonian Literary Museumin vanhan puolen interiöörit olivat upeita. Keskellä oppaamme Krista Ojasaar. Kuva: Jiri Taleva.

konservoinnin arvostus jatkuu tulevaisuudessakin, sillä täällä konservointiin on suhtauduttu jo pitkän arvostuksella: saimme kuulla että jo vuodelta 1960 on löytynyt konservoinnin dokumentaatiota, jossa työvaiheita ja peruttavuutta pohditaan tarkkaan.

Eesti Kirjandusmuuseum

Toinen kohteemme oli Estonian Literary Museum, *Eesti Kirjandusmuuseum,* joka nimestään huolimatta vastasi toiminnaltaan melko paljon Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa: Estonian Literary Museumin tavoitteena on viron kielen ja kulttuurin tallentaminen mahdollisimman monipuolisesti. Museo toimii viron kielen johtavana tutkimuskeskuksena jossa tutkitaan mm. folkloristiikkaa, uskontotieteitä, kirjallisuutta, taiteita, kulttuuria, kulttuurihistoriaa, etnomusikologiaa ja elämäkertoja. Arkistot ovat todella mittavat.

Oppaanamme toimi museon henkilöstöpäällikkö sekä tutkija **Krista Ojasaar**. Krista on ollut mm. toteuttamassa projektia jossa on kerätty äänitallenteita kirjailijoista lukemassa omia teoksiaan ääneen. Sisääntuloaulaan astuttaessa ei olisi vielä osannut arvata miten upeita huoneita rakennus piti sisällään. Esimerkiksi lukusali oli todella kaunis. Vanhaan rakennukseen oli liitetty myös uudempi siipi jossa sijaitsi arkistomakasiineja ja mm. konservaattoreiden ja kirjansitojan työtilat. Kirjansitoja **Jaanus Tordik** sekä konservaattori **Sigrid Vooremäe** esittelivät meille työtilojaan ja töitään. Kirjojen kunnostaminen ja uudelleensitominen oli todella ammattitaitoista ja vaikuttavaa. Konservointitilat oli uusittu melko äskettäin EU-rahoituksella ja oli ilo huomata että konservointiin ja kirjojen kunnostukseen sekä uudelleensidontaan on täällä todella panostettu. Tokihan täälläkin huokailtiin, että töitä riittäisi vielä useammille.

Estonian Literary Museumin kirjansitoja Jaanus Tordik omassa pajassaan. Kuva: Jiri Taleva.

Mitä matkasta jäi käteen?

Saimme hyviä vinkkejä, uusia kontakteja ja ennen kaikkea hienoja kokemuksia. Saimme matkaa varten pienen apurahan Konservaattoriliitolta. Oli myös mukava huomata ettei matkaan tarvitse aina lähteä hurjan virallisestikaan: meidänkin pieni ryhmämme lähti matkaan täysin yksityishenkilöinä, motivaationa lähinnä uteliaisuus, ja siitä huolimatta meidät otettiin vastaan sydämellisesti ja tosissaan.

Anna Rajainmaa
kirjoittaja on paperikonservaattori (AMK) ja toimii Helsingin kaupunginarkistossa.

Lisätietoa:
The National Archives of Estonia: http://www.arhiiv.ee/en/national-archives/
Building Noora (vuonna 2016 valmistuva arkistorakennus): http://www.arhiiv.ee/en/building-noora/
Estonian Literary Museum: http://www.kirmus.ee/est/info/in-english/

Estonian Literary Museumin kirjakonservaattori Sigrid Vooremäe (vasemmalla) esitteli meille vastikään uusittuja tilojaan sekä töitään. Kuva: Jiri Taleva.

Reippaat matkalaiset Viron valtionarkiston tintamareskiin ripustettuina. Kuvat: Anna Rajainmaa ja Jiri Taleva

15th Seminar on the Care And Conservation of Manuscripts – Seminaari Kööpenhaminassa 2.–4.4.2014

Kööpenhaminassa 2014 huhtikuun alussa järjestetyssä *The Care And Conservation of Manuscripts* -seminaarissa syvennyttiin jo 15. kerran kolmen päivän ajaksi käsikirjoitusten ja varhaisten painettujen kirjojen kautta kirjansidonnan ja kirjan rakenteen historiaan, tutkimusmenetelmiin sekä historiallisten sidosten, paperin ja pergamentin konservointiin. Seminaaria on järjestänyt Kööpenhaminan yliopiston Pohjoismaiseen tutkimukseen keskittynyt The Arnamagnæan Institute vuodesta 1994 lähtien yhdessä Tanskan kuninkaallisen kirjaston kanssa. Pohjoismaat olivat kaikki seminaarissa edustettuina useamman konservaattorin voimin.

Sarallaan vakiintunut ja korkealaatuinen kokoontuminen keräsi Kööpenhaminaan 2.–4.4.2014 historiallisiin sidoksiin, paperiin ja pergamenttiin vihkiytyneitä konservaattoreita, tutkijoita, kuraattoreita sekä muita arkisto- ja kirjastoalan asiantuntijoita 28:sta eri maasta, osallistujaluvun ollessa noin 150. Kolmen päivän aikana kuultiin yhteensä 28 esitelmää. Konferenssin luennot pidettiin humanistisen tiedekunnan kampuksella Amagerin kaupunginosassa. Seminaarin päätteeksi perjantai-iltapäivällä bussikuljetus vei osallistujat Tanskan Kansallisgallerian CATS (Centre for Arts, Technological Studies and Conservation) tutkimuskeskukseen, jossa tutustuttiin eri nykyaikaisiin tutkimusmenetelmiin ja -laitteisiin, joita konservoinnissa sekä esine- ja aineistotutkimuksessa voidaan hyödyntää.

Osallistuimme konferenssiin Konservaattoriliiton 2013 jakaman juhlavuoden erikoisstipendin tuella.

Konferenssin luennot olivat kokonaisuudessaan korkeatasoisia ja näkökulmiltaan monipuolisia ja innostavia. Useimmat esitelmistä olivat hyvinkin käytännönläheisiä case study -tyyppisiä demonstraatioita eri paperi-, pergamentti- ja sidoskonservointitekniikoista, joita pystyy välittömästi hyödyntämään omassa konservaattorin työssään. Myös kirjahistoriaan keskittyvät sekä eri tietotekniikkaa hyödyntävistä tutkimusmenetelmistä kertovat esitelmät olivat erittäin helppoja seurata ja sisäistää.

Seminaarin ensimmäinen päivä koostui eriaiheisista, mutta pääasiassa tutkimusmetodeihin ja kokoelmanhallintaan liittyvistä esitelmistä.

Margit J. Smith puhui valkoisten käsineiden käytöstä esitelmässään *White gloves – required or not?* Vaikka konservaattorit ovatkin pitkälti luopuneet valkoisten puuvillakäsineiden käytöstä niin tutkijoilta niiden käyttöä usein vielä vaaditaan. Käsineiden käyttö tiettyjen aineistojen, esimerkiksi filmimateriaalin kanssa, on

pakollista, mutta monen muun materiaalin käsittelyssä käsineiden käyttö saattaa olla haitaksi esineturvallisuudelle. Smith korostikin, että tärkeämpää eri instituutioissa olisi käsittelyohjeistuksiin paneutuminen ja sitä kautta oikeanlaiseen käsihygieniaan keskittyminen. Esimerkkinä puuvillahansikkaita vaativista tahoista ja kohteista hän mainitsi Vatikaanin kirjaston arvokkaista ja tunnetuista historiallisista käsikirjoituksista tehdyt faksimiliat, jotka ovat yleisön selattavissa. Isobritannialainen kirja- ja sidoshistoriaan keskittyvä, historioitsijoista ja konservaattoreista koostuva tutkimusryhmä Ligatus oli vankasti edustettuna seminaarissa: **Alberto Campagnolo** kertoi St. Cathrinen luostarissa, Siinaissa, sidoksista kerättyjen kuntoraporttitietojen analyysin tuloksista. Ligatus on kehittänyt metodin, jossa sidoksen rakenteesta ja sidontatavasta kerättyä tietoa tutkitaan sen XML (eXtensible Markup Language) muodossa ja tämä taas muodostaa (elektronisen) kuvan sidoksesta. Tiedon analyysissä ja XML:n tulkinnassa tapahtuu kuitenkin helposti virheitä, jotka johtuvat tiedonkerääjien erilaisista tavoista merkitä kirjanrakenne; yhtä sidostyyppiä voi olla olemassa lukuisia eri kuvailutapoja. Systeemissä on vielä paljon kehitettävää, mutta ajatuksena tämän kaltaisen kuntokartoitusraporttien analyysisysteemi on todellinen edistys konservointimaailmassa. **Cristina Cicero** esitteli kuinka IRT (infrared thermography) tekniikkaa on käytetty Bibliotheca Angelica of Romen keskiaikaisten kirjojen sidoksiin kätkeytyvien kierrätettyjen materiaalien tutkimuksissa ja niiden tuloksista. **Ted Stanley** puolestaan kertoi, kuinka Princetonin yliopiston kirjastossa ATR-FTIR spektroskopiaa oli käytetty 1700-luvun peurannahalle tehdyn atsteekkikartan aitoustutkimuksessa.

Seminaarin toinen päivä keskittyi pääasiallisesti pergamenttiaineiston konservointitapauksiin. Näistä esimerkkeinä mainittakoot Élodie Lévêquen esitelmä, jossa hän kertoi Irlannin kansalliskirjastossa gaelinkieliselle kokoelmalle suorittamastaan kuntokartoituksesta sekä kokoelman 65:stä ”scholar binding” -tyyppisestä liimattomasta sidoksesta, joiden joukosta oli löytynyt rakenteeltaan uudenlainen sidostyyppi. Pergamenttisidoksen sivujen suoristamiseen Cédric Lelievre esitteli kehittämäänsä innovatiivista ja ekonomista ratkaisua. Kolmas päivä sisälsi lisää erilaisia konservointitapauksia sekä muita kokoelmien ja eri aineistojen tutkimuksiin liittyviä esitelmiä, joista yksi mielenkiintoisimmista oli Georgios Bourdalisin esittelemä Välimeren maiden sidostyyleihin kohdistuneesta ja niitä vertailevasta tutkimuksesta, jonka avulla pyritään ymmärtämään ja luomaan kuva uudelleen sidottujen sidoksien alkuperäisestä rakenteesta. 15. seminaarin esitelmien kaikki abstraktit ovat luettavissa nettisivujen kautta osoitteessa: http://nfi.ku.dk/cc/programme-cc15/

Kansainvälisiä konferensseja urakoineina on sopivaa mainita, että seminaarisali ja sen akustiikka soveltuivat mainiosti tapahtumaan, jossa useimpien esiintyjien äidinkieli oli jotain aivan muuta kuin sutjakka englanti. Yleisön mielenkiinto säilyi herpaantumattomana, ja vaikka istuimet kävivät vähiin, porrasmaisen tilan lattialla istuvat entusiastit vain tiivistivät intensiivistä tunnelmaa. Myös vilkas yliopistokampus kohotti jo muutenkin välitöntä ilmapiiriä.

Osallistujamaksu (150 e) kustansi konferenssin annin ja pikkupurtavan lisäksi iltaohjelman; illallisen Kööpenhaminan yliopiston, keskustassa sijaitsevan kampusalueen keskiaikaisessa ”Munkin kellarissa”. Lounas- ja kahvitauot tarjosivat mahdollisuuden verkostoitumiseen osallistujien kesken.

Suomessa sidoshistorian tutkimus on marginaalista, ja se on kirjaan kohdistuvassa tutkimuksessa yleensä aina tekstisisällölle alisteinen. Tämä selittyy vain osin Suomen määrällisesti niukkamääräisellä aineistolla. Tutkimuskohteita löytyisi silti viljalti. Kiinnostavia tutkimuskohteita olisivat esimerkiksi läntisten ja itäisten kulttuurivirtausten vaikutus eri aikoina suomalaisen kirjan kehitykseen tai vaikkapa se, onko suomalaisessa kirjansidontaperinteessä havaittavissa omaperäisiä teknisiä sovelluksia.

Toivottavaa on, että Ligatuksen kaltaiset historioitsijoiden ja konservaattoreiden yhteistyötä hyödyntävät tutkimukset tulisivat mahdollisiksi alan tietotaidon karttuessa myös kotimaassamme. Sidoshistoria on erittäin kiehtova ja informatiivinen tutkimuksen ala; kertoohan se materiaalien valinnan ja käsityötaidon kehittymisen kautta konkreettisella tavalla kunkin maan kulttuurihistoriasta maantieteellisesti ja ajallisesti. Ja kaiken tämän anteliaisuutensa lisäksi kirja sisältää itsessään tekstin!

Konferenssin luennot julkaistaan Museum Tusculanum Press -kustantamon moniväripainatteena aina seuraavan seminaarin yhteydessä (Care and conservation of manuscripts 15). Aikaisempien seminaarien julkaisuja, joita myydään myös tapahtuman yhteydessä seminaaripaikalla, voi tilata myös kustantamon verkkosivujen kautta osoitteesta http://www.mtp.hum.ku.dk/default_e.asp

Seuraava, 16. seminaari järjestetään 13.–15.4.2016. Seminaarin kotisivut ovat: http://nfi.ku.dk/cc/

Anna Aaltonen
Kirjoittaja on koulutukseltaan paperikonservaattori (AMK) ja toimii yrittäjänä Museoiden Hankintakeskuksesta ja Paperikonservointi A. Aaltosesta yhdessä muodostavassa yrityksessä nimeltä MH-Keskus Oy

Marleena Vihakara
Kirjoittaja on koulutukseltaan paperikonservaattori (BA) ja työskentelee projektikonservaattorina Kansallisgalleriassa

Lämpimästi suositeltavia museotärppejä Kööpenhaminasta:

– Tanskan kansallismuseo: erityisesti esihistoriaa käsittelevä konstailematon osasto.
– Ny Carlsberg Glyptotek: kun aikaa on vain yhteen. Taidetta ja kulttuurihistoriaa kuin saavista kaataisi.
– The David Collection: huomattava kokoelma islamilaista taidetta ja kulttuurihistoriallista esineistöä..
– Kuninkaallisen kirjaston pysyvä näyttely Treasures in The Royal Library: Pöyristyttävän räikeä ”avantgardistinen” näyttelyarkkitehtuuri, jossa näytteille asetetut historialliset sidokset räpiköivät tuskissaan.

Kolmipäiväinen The Care and Conservation of Manuscripts seminaari järjestetään Kööpenhaminassa 16. kerran

13.–15.4.2016.

Järjestävänä osapuolena toimii University of Copenhagenin Humanistinen tiedekunta, joka on järjestänyt kyseistä seminaaria yhdessä Tanskan kuninkaallisen kirjaston kanssa jo vuodesta 1994 lähtien. Seminaari käsittelee mahdollisimman laaja-alaisesti varhaista sidottua aineistoa ja on suunnattu konservaattoreille, tutkijoille, arkistojen ja kirjastojen kokoelmanhoitajille sekä kaikille muille sidotun aineiston kanssa tekemisissä oleville.

Seminaarin rekisteröinti on avattu marraskuun alussa. Osallistumismaksu on noin 165€ ja sisältää sekä lounaat, kahvitaukojen virvokkeet että iltatilaisuuden ruokailun.

Seminaariohjelma, ilmoittautumisohjeet sekä muut tiedot ovat nähtävissä osoitteessa:

http://nfi.ku.dk/cc/

Aurinkokuntasalissa oli avaruusaiheisia valokuvia.

Tutustuminen Helsingin Observatorioon syyskokouksen yhteydessä

Yhdistyksen syyskokous pidettiin Helsingin Observatoriossa 2.10.2015. Ennen kokousta tutustuimme itse observatorioon, joka valmistui vuonna 1834. Suomen ensimmäinen observatorio oli valmistunut Turkuun vuonna 1819 yliopiston yhteyteen. Turun palon jälkeen (1827) keisari Nikolai I määräsi yliopiston siirrettäväksi Helsinkiin, minne rakennettiin uusi observatorio nykyiselle Tähtitorninmäelle.Tähtitieteen professori Friedrich **Wilhelm August Argelander** ja **Carl Ludvig Engel** suunnittelivat uuden observatorion yhdessä. Se oli maailmassa ensimmäinen nykyaikainen observatorio, jossa kääntyvät tähtitornit olivat elimellisenä osana observatoriota. Helsingin yliopiston tähtitieteen laitos lopetettiin 1.1.2010 alkaen, jolloin tähtitieteen oppiaine liitettiin fysiikan laitoksen alaisuuteen Kumpulan kampukselle.

Nykyisin peruskorjattu observatorio toimii Yliopistomuseon alaisuuteen kuuluvana tähtitieteen historiasta, nykyhetkestä ja tulevaisuudesta kertovana yleisökeskuksena.

Aurinkokuntasalissa tuotiin esille aurinkokunnan ja maailmankaikkeuden rakenteita.

Tähtisalissa saimme kuulla, miten tähdet syntyvät ja, miten ne kuolevat. Tähtitaivaallamme näkyy kuoleva tähti, mutta tähden etäisyys maasta on niin suuri, ettei tiedetä, onko se jo

Tornissa tutustuimme paikan isoimpaan kaukoputkeen.

Kampi liikutti tornin yläosaa. Tämä oli tärkeää, jotta lkaukoputkella nähtiin ulos oikeasta kohdasta.

Näyttelyssä olevia esineitä.

kuollut, koska sen kuolema tiedetään vasta 200 vuoden päästä tähden kuolemasta.

Tiedesalissa esitellään vaihtuvia näyttelyitä ja saimme koettaa nostaa meteoriitin palasta ylös. Tiivistä materiaalia se tuntui olevan ja suurimmaksi osaksi rautaa, joten nostamiseen tarvittiin kaksi kättä ja hivenen voimaa.

Meridiaanisalissa oli esillä vanhoja tähtitieteen havainto- ja tutkimuslaitteita. Osa laitteista on edelleen alkuperäisillä paikoillaan, kuten meridiaaniympyrä ja ohikulkukone. Ajassa mentiin takaisin 1800-luvulle ja pystyi miltei tuntemaan entisaikojen tähtitaivaan havainnoimisen tunnelman.

Holvikellarin planetaario oli mahtava kokemus. Ympyrän muotoisessa tilassa oli kupolikatto, johon heijastettiin valon ja mekaanisen laitteen avulla tähtitaivas pimeään huoneeseen. Laitetta pyörittämällä taivaankappaleet liikkuivat vuoden eri aikojen mukaan. Itse olisin jäänyt tuohon huoneeseen vaikka kuinka pitkäksi aikaa ihailemaan tähtikuvioita ja Linnunrataa, mutta kokous Argelander-salissa kutsui.

Näyttelyssä oli muistiinpanoja ja vanhoja mittauslaitteita.

Mari Saari
Tekstiilikonservaattori
PKL varapj

Lähteet:
http://www.observatorio.fi/tietoa_observatoriosta/tietoa_observatoriosta_index.html
https://fi.m.wikipedia.org/wiki/Helsingin_yliopiston_Observatorio

Meteorista mallinnettu ja 3D-tulostettu malli, jota oli lupa koskea.

Nämä laitteet tekivät tähtitaivaan tutkimisesta mahdollista.

Oppaamme kertoo kaukoputkista.

Aulan varsinaisessa sydämessä on Edvard Munchin seinämaalaukset vuosilta 1909-1916.

Europa nostra heritage awards 2015

Europa Nostra Heritage Awards ja palkintojenjakotilaisuuteen liittyvä vuosittainen kongressi järjestettiin tänä vuonna Oslossa 10.-14.6..

Tilaisuus on yksi merkittävimmistä kultturiperintötapahtumista Euroopassa. Viisipäiväiseen tapahtumaan kuuluu erilaisia luentoja, ekskursioita, iltatapahtumia, palkinnon voittajien esittely ja juhlallinen palkintojenjakoseremonia. PKL:n Europa Nostra -yhteyshenkilölle tapahtuma oli erittäin hyödyllinen kokemus ja se selkeytti sekä järjestön toimintaa että meneillään olevia projekteja. Haluaisinkin nyt jakaa matkalla oppimaani kollegojen kesken, toiveenani PKL:n jäsenten aktiivinen tutustuminen erityisesti palkintojärjestelmään, ja että mahdollisesti lähivuosina myös Suomesta nousisi esiin enemmän palkintoehdokkaita.

Vuoden 2014 voittajat

Vuoden 2014 kulttuuripalkintoa tavoitteli yhteensä 263 projektia eri puolilta Europpaa. Näistä palkintokomitea valitsi talven aikana 28 voittajaa, jotka esittelivät projektinsa Oslon yliopistolla. Kaikki palkintokategoriat esiteltiin valitettavasti samanaikaisesti eri tiloissa, joten pääsin tutustumaan ainoastaan yhden kategoria voittajiin. Sattuneesta syystä valitsin itselleni tärkeimmän, konservoinnin.

Tilaisuudessa jokainen voittaja esitteli oman projektinsa lyhyesti. Oli lohduttavaa kuulla samanhenkisten ihmisten taistelevan samojen

Konservoinnin kategoriassa jaettiin palkintoja mielenkiintoisille projekteille.

Tervetulojuhla järjestettiin uuden nykytaiteen museon pihalla, meren rannalla. Astrup Fearnley Museum of Modern Art.

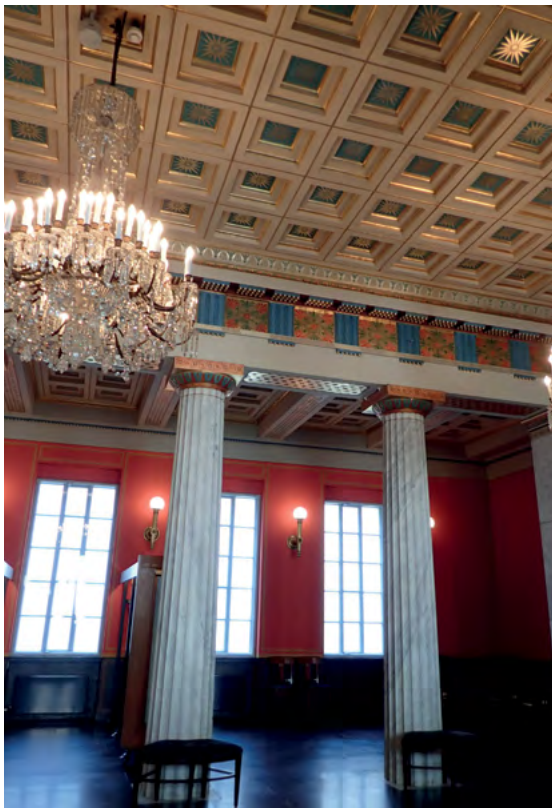

Oslon yliopiston Aula on koristeltu kirkkailla väreillä. Koristelu on hyvin erilaista verrattuna suomalaiseen koristetaiteeseen.

asioiden puolesta ja kohtaavan samankaltaisia ongelmia. Vuoden 2015 voittajiin voitte tutustua tarkemmin Europa Nostran internetsivuilla (http://www.europanostra.org/laureates-2015/) . Sivuilta löytyy myös aiempien vuosien voittajat. Muutama projekti jäi itselleni erityisesti mieleen taistelutahdon ja ammattirakkauden vuoksi.

Tänä vuonna palkinnon sai myös 1933-1935 rakennettu Alvar Aallon Viipurin kirjasto. Kirjaston restaurointi suoritettiin pääosin suomalaisten asiantuntijoiden toimesta. Projektia olivat rahoittamassa venäläiset yhteistyötahot. Kirjasto oli kärsinyt vakavista laiminlyönneistä sodan aikana ja se rakennettiin suurilta osin uusiksi 1955-1961. Legendan mukaan Alvar Aallon vieraillessa kirjastolla, hän oli todennut, että “rakennus on yhä olemassa, mutta arkkitehtuuri on kadonnut”. Huoli kirjaston katoamisesta kokonaan oli suuri, kunnes 1990-luvulla sitä alettiin hiljalleen kunnostaa Alvar Aalto Säätiön vanhojen piirustusten pohjalta, säätiön ollessa mukana työssä voimakkaasti alusta alkaen. Vuonna 2010 Venäjän hallitus päätti rahoittaa restauroinnin valmistumisen loppuun saakka. Projektin pääarkkitehtina on toiminut Europa Nostra Finlandin hallituksen puheenjohtaja Tapani Mustonen.

Heritage Awards

Varsinainen palkintojenjakotilaisuus on iltatilaisuus ja erittäin arvokas tapahtuma, johon osallistuu poikkeuksetta paljon vaikutusvaltaisia ihmisiä. Kyseessä ei siis ole aivan pieni huomionosoitus. Tapahtuma järjestettiin Oslon

Yliopiston juhlasalin maalauskoristelu on erittäin rikasta ja yksityiskohtaista.

kaupungintalolla ja tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan Hänen Korkeutensa Norjan kruunuprinssi **Haakon**, Euroopan opetus-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntakomissaari **Tibor Navracsics**, sekä Oslon Kaupungin pormestari **Fabian Stang**. Europa Nostran presidentti **Plácido Domingo** joutui perumaan osallistumisensa viime hetkellä. Palkintojen jaon jälkeen jaettiin myös Grand Prix palkinnot, sekä Public Choice –palkinto (jota myös kaikki me voimme äänestää).

Cultural Heritage Counts for Europe

Viisipäiväiseen tapahtumaan kuului varsinaisen palkintotapahtuman lisäksi ekskursioita ja luentoja. Yliopistolla järjestettiin luentoja aiheesta ”Cultural Heritage Counts for Europe”. Osa luennoista käsitteli myös puuarkkitehtuuria.

Cultural Heritage Counts for Europe, eli CFCfE:n ensimmäinen julkinen esittelytilaisuus pidettiin kongressin yhteydessä. CHCfE on kunnianhimoinen EU:n rahoittama projekti, joka sai alkunsa vuonna 2013. Projektissa oli mukanakuusi eri instanssia: Europa Nostra, ENCATC (European Network of Cultural Administration Training Centres), Heritage Europe, The International Cultural Centre, **Raymond Lemairen** kansainvälinen konservointikeskus Leuvenin yliopistosta ja The Heritage Alliance.

Projektin tarkoituksena oli kerätä ja analysoida saatavilla olevaa, todistepohjaista tutkimus- ja case study –materiaalia kulttuuriperinnön välillisestä vaikutuksesta talouteen, yhteisöön, kulttuuriin ja ympäristöön. Tavoitteena oli saada kulttuuriperinnölle ”arvo”, jonka EU Ministeriö tunnusti vuonna 2014 ”strategiseksi voimavaraksi kestävälle Euroopalle”.

Yliopiston rakennuksia kauniina alkukesän päivänä. Kuten Suomessa, myös Norjassa kaunis kesä antoi odottaa itseään.

Projektin tarkoituksena oli myös tuottaa kvalitatiivista ja kvantitatiivista näyttöä kulttuuriperinnön avainasemasta Europe 2020 -projektille *A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth*. Työstä on saatavilla julkaisu, johon on erittäin hyödyllistä tutustua. Julkaisussa käydään läpi kirjaimellisesti kulttuuriperinnön taloudellista hyötyä myös muulle yhteiskunnalle. Tässä voisi olla kättä pidempää myös omasta olemassaolostaan taisteleville museoille ja alan ammattilaisille.

CHCfE pohjautuu Faron sopimukseen vuodelta 2005 sekä Hangzhou –julistukseen, joka otettiin UNESCOn suojelukseen vuonna 2013. Faron sopimus sijoittaa ihmisen ja ihmisarvon uudistettuun keskiöön kulttuuriperinnön ymmärtämisessä. The Hangzhou Declaration puolestaan tunnustaa kulttuuriperinnön yhtenä katalyyttinä kestävälle kehitykselle.

EU komission kasvavalle kiinnostukselle kulttuuriperinnön valjastamisesta kestävän kehityksen avuksi on useita tuoreita esimerkkejä. Huhtikuussa 2015 julkaistiin esimerkiksi *Horizon 2020: Getting Cultural Heritage to Work for Europe*, joka listaa suosituksia ja innovatiivisia periaatekehyksiä kulttuuriperinnön hyödyistä. *EU Council´s Conclusions on a Work Plan for Culture 2015-2018* identifioi kulttuuriperinnön yhdeksi neljästä tärkeimmästä prioriteeteistaan. Namurin julistuksessa huhtikuussa 2015 päätettiin EU:n toimesta rakentaa uusi ”yhteinen Eurooppalainen strategia kulttuuriperinnölle”.

The 7 Most Endangered

The 7 Most Endangered-ohjelma lanseerattiin vuonna 2013. Ohjelmaan voi ehdottaa vaarassa olevia kulttuuriperintökohteita, joista valitaan Euroopan seitsemän uhanalaisinta kohdetta. Vuoden 2016 ehdokkaat listattiin 10.6.2015. Ohjelman tarkoituksena ei ole rahoittaa projekteja, vaan saada niille huomiota, jonka avulla kohde voidaan mahdollisesti pelastaa. Europa Nostra ja Euroopan Investointipankki järjestävät kohteille seurantaoperaation, jonka avulla pyritään löytämään kohteen pelastamiseksi tehokas toimintasuunnitelma.

Myös Suomesta valittiin toukokuussa uhanalaisin kulttuuriperintökohde. Europa Nostran Suomen osasto valitsi useiden ehdokkaiden joukosta ohjelmaan Malmin lentokentän.

Work Shop for Young Professionals

Tapahtuman aikana järjestettiin poikkeuksellisesti nuorten käsityöläisten Work Shop, johon haettiin kulttuuriperinnön parissa työskentelevia tai opiskelevia nuoria. Suomi oli vähällä jäädä ilman osallistujaa, sillä ikäraja oli 25 vuotta. Osallistujan etsimiseen myönnettiin lisäaikaa ja ikärajaa nostettiin, jolloin Suomi lopulta sai mukaan oman osallistujansa. Reippaalla asenteella mukaan lähti konservaattoriopiskelija Saana Lind, Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta.

Omalta osaltaan kandidaatin löytämisen vaikeus osoitti ikävällä tavalla mihin suuntaan suomalainen konservointi- ja restaurointiosaaminen on kehittymässä ammattikorkeakoulujen kohtaamien säästöjen vuoksi. Nämä säästötoimenpiteet tulevat varmasti näkymään kentällä joidenkin vuosien kuluttua.

Public choice palkinnon voittaja: Nuragic Sculptures of Monte Parma in Sardinia. Palkinnon vastaanotti erittäin sympaattinen ***Roberto Nardi*** *(Centro di Conservazione Archeologica, Rome).*

Norjan kruunuprinssi ***Haakon*** *jakoi tilaisuudessa Public choice –palkinnon.*

Heritage Awards Suomessa

Suomen itsenäisyyden juhlavuonna 2017, Heritage Awars ja vuosittainen kongressi tullaan järjestämään Suomessa. Paikaksi on valittu Turku. Europa Nostran eli EuNon yhteyshenkilönä pidän PKL:n jäsenet kartalla järjestettävästä tilaisuudesta. Kotimaassa järjestettävä tapahtuma tarjoaa kaikille kiinnostuneille mahdollisuuden päästä tutustumaan kulttuuripalkintojen voittajiin. Vinkkinä, tämä olisi hyvä vuosi saada useampi kandidaatti myös Suomesta mukaan kilpailuun! Tämä tarkoittaa sitä, että hakemuksia on lähetettävä jo ensi kesän aikana.

Katja Luoma
Kirjoittaja on koulutukseltaan rakennuspintakonservaattori ja toimii PKL:n Europa Nostra –yhteyshenkilönä. Hän on myös Europa Nostra Finlandin hallituksen jäsen.

Viipurin kirjaston restaurointiyhdistyksen pääsihteeri ***Maija Kairamo*** *vastaanottaa palkinnon.*

PALKINTO PÄHKINÄNKUORESSA

Euroopan komissio käynnisti vuonna 2002 kulttuuripalkinto-ohjelman, jota Europa Nostra organisoi. Ohjelmassa jaetaan yhdistetysti sekä Euroopan unionin että Europa Nostran kulttuuriperintöpalkinnot, jotka ovat haettavissa yhteensä neljässä eri sarjassa. Haettavat palkintokategoriat ovat konservointi, tutkimus- ja digitointihankkeet, kulttuuriperintötyölle omistautunut toiminta (yksityishenkilöt ja organisaatiot) sekä koulutus ja tietoisuuden lisääminen. Tarkemmin eri kategorioista voi lukea Europa Nostra Finlandin kotisivuilta. Palkinnon hakuaika alkaa joka vuosi toukokuussa ja päättyy lokakuun alussa.

Kaikkien vuosittain palkintoa tavoitelleiden kandidaattien joukosta valitaan enintään 30 Europa Nostra Heritage Awards -voittajaa, jotka saavat positiivista julkisuutta Euroopan laajuisesti, sekä pronssisen Europa Nostra -mitalin. Pronssimitali luovutetaan yleensä kohteessa ja se asennetaan rakennuksen julkisivuun. Näiden voittajien kesken valitaan myös 7 Grand Prix -voittajaa (EU Prize), jotka saavat 10 000€ suuruisen rahallisen palkinnon. Euroopan unionin kultuuriperintöpalkintoa (EU Prize) voivat tavoitella EU:n Luova Eurooppa -ohjelmaan kuuluvat maat. Sen sijaan Europa Nostran kulttuuriperintöpalkintokilpailu on avoin myös edellä mainittuun ohjelmaan kuulumattomille Euroopan valtioille.

Konservointikoulutuksen juhlavuotta kunnioitettiin Haaga-Helian Pasilan toimipisteessä pidetyssä juhlatilaisuudessa.

Yli 30 vuotta konservaattorikoulutusta Suomessa

Suomalainen konservaattorikoulutus aloitettiin Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa Tikkurilassa vuonna 1984

Tieteenalana konservointi on Suomessa melko uusi , mutta jo monia vaiheita kokenut ala. Konservoinnin määritelmäkin on muuttunut. Nykyään sen tarkoitusta kuvataan seuraavasti: Konservoinnissa esine pyritään säilyttämään vain muokkaamalla joitakin huomaamattomia fyysisiä ominaisuuksia.

Perimmäinen tavoite konservoinnissa on säilyttää kohteen kulttuurinen merkitys arvoineen.

Konservoinnin kohteena on kulttuuriperintömme koko kirjossaan: esineellinen maailma, kulttuurihistorialliset ympäristöt rakennuksineen, mutta myös henkinen perintömme kuten musiikki, tanssi ja muu audiovisuaalinen sekä kirjallinen aineisto. Konservointia tehdään ihmistä varten, ei esineitä varten. Ihmiselle esineet ja ympäristö merkitsevät aina jotain. Sen vuoksi tarvitaan tallentamista ja konservointia.

Restaurointi on tavallaan konservoinnin alalaji, jatke, joka tulee konkreettisena käsityönä

Useita konservaattoreita saapui juhlistamaan konservointikoulutuksen merkkipaalua.

mukaan siinä vaiheessa kun esinettä syystä tai toisesta on tarpeen täydentää. Restauroinnissa muokataan esinettä lisäämällä huomattavia fyysisiä ominaisuuksia.

Koulutuksen vaiheita

Konservaattorikoulutus Metropolian konservoinnin tutkinto-ohjelmassa on keskittynyt esineelliseen konservointiin.

Ennen kuin koulutus aloitettiin Suomessa, oli sitä suunniteltu runsaat 20 vuotta. Aktiivisena toimijana suunnittelussa oli Suomen konservaattoriliitto. 1960-luvulla suunnittelu eteni hitaasti, osittain koska ei ollut asiantuntijoita. Tällöin Museoliitto oli koulutuksen edelläkävijä. Se järjesti kursseja sekä tekstiilikonservoinnin harjoittelijakoulutusta ja museokokoelmien hoitokursseja.1970-luvun alussa sekä Konservaattoriliitto että Museoliitto tekivät omat esityksensä opetusministeriölle koulutuksen aloittamiseksi, mutta ne eivät saaneet vastakaikua. Koulutus oli edelleenkin haettava ulkomailta. Suomi sai kuitenkin 1979 konservoinnin opiskelupaikkoja Tanskan kuninkaallisessa akatemiassa. Sieltä valmistuikin suomalaisia konservaattorin ammattiin.

Pohjoismaisen ministerineuvoston sihteeristön yhteyteen perustettiin 23.8.1972 konservointialan asiantuntijakomitea tehtävänään valmistella materiaalia koulutukseen, edistää stipendein pohjoismaista yhteistyötä ja ehdottaa yhteispohjoismaisia täydennys- ja erikoiskursseja. Suunnittelun lähtökohdaksi otettiin, että kussakin jäsenmaassa järjestetään itsenäisesti konservointialan peruskoulutus. Tämä onkin toteutunut kaikissa muissa pohjoismaissa paitsi Islannissa, jossa ei ole omaa tutkintokoulutusta.

Niinpä vuodesta 1973 lähtien valmisteltiin konservaattorikoulutusta kyselyin ja lausuntakierroksin. Kymmenen vuotta mietittiin koulutuksen asettumista muuhun yhteiskuntaan, koulutusrakenteeseen ja tarvittavaan koulutustasoon. Museoviraston silloisen ylijohtaja

C.J.Gardbergin vetämä toimikunta esitti mietinnössään 1974 koulutettavien konservaattoreiden tarpeen olevan yhteensä 139 eri alojen konservaattoria vuoteen 1985 mennessä. Koulutus alkoi kuitenkin vasta1984.

Koulutuksen suunnittelu ja toteutus annettiin vihdoin 1977 ammattikasvatushallituksen nimeämälle virkamiestyöryhmälle. Sen työskentelyraportti ja koulutussuunnitelma kahdeksaa suuntautumisalaa varten keskiasteella valmistui syyskuussa 1979. Suunnitelma herätti laajaa keskustelua. Koulutusmuotoinen ja ammatilliseen koulutukseen sijoitettava koulutus sai kritiikkiä. Pettymys oli, ettei konservaattorikoulutusta sijoitettu esim. Taideteolliseen korkeakouluun tai yliopistolliseksi koulutukseksi. Myös oppisopimuspohjaiselle koulutukselle löytyi kannattajansa.

Valtioneuvoston päätös koulutuksesta saatiin 24.3.1983. Konservointilinja sijoitettiin käsi- ja taideteollisuuden peruslinjan yhteyteen keskiasteen 3-vuotiseksi koulutukseksi. Koulutuksen aloittaminen vihdoin 1984 merkitsi keskitetyn koulutusmallin voittoa.

Koulutus käynnistyy

Koulutus aloitettiin syksyllä 1984 Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, joka jouduttiin perustamaan tätä nimenomaista tarkoitusta varten. Sijaintipaikaksi valittiin pääkaupunkialue, koska museotoiminnoista vastaavat viranomaiset ja valtion suurimmat museolaitokset sijaitsevat Helsingissä. Sijaintipäätökseen vaikutti myös se tosiasia, että ainakin alussa opettajina tulisivat toimimaan konservaattorit eri museoiden konservointiosastoilta.

Konservaattorikoulutusta on annettu Vantaalla seitsemällä eri erikoistumisalalla ehdotetuista kahdeksasta: maalaustaiteen-, esine-, huonekalu-, tekstiili- ja paperikonservoinnissa sekä puurakennusten ja rakennuspintojen konservoinnissa. Kivirakennusten konservointia ei ole toteutettu kertaakaan. Luonnontieteellisen alan konservaattorikoulutus ei kuulunut perustettavaan oppilaitokseen.

Opistoasteiseen, 3-vuotiseen konservaattorikoulutukseen otettiin opiskelijat joka kolmas vuosi. Ammattikorkeakoulukokeilussa ensin 3,5 vuoden välein alkaen 1994 Vantaan väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa ja 2000 lähtien uudet opiskelija otettiin 4 vuoden välein, kun koulutus ammattikorkeakouluissa muuttui 160 opintoviikoksi.

Koulutettavien erikoistumislinjojen määrä on myös vaihdellut. Alkuvuosina niitä oli neljä ja vuodesta 1988 lähtien kolme. Ammattikorkeakoulussa oli ensin edustettuna viisi suuntautumisalaa. Uusin suuntautumisala on interiöörikonservointi, joten nykyisin koulutamme konservaattoreita kuudella suuntautumisalalla.

Opiskelijamäärä on kasvanut kaikilla suuntautumisaloilla. Vuonna 1984 kullakin suuntautumisalalla oli kuusi opiskelijaa. Nykyisin heitä on kerrallaan 60, kymmenen kullakin erikoistumisalalla.

Opetussuunnitelma on väline, jolla toteutetaan kasvatuksen tavoitteet ja osa yhteiskunnan muutosstrategiaa. Konservoinnin ensimmäinen opetussuunnitelma työstettiin ammattikasvatushallituksen työryhmässä, josta vastasi konservaattori **Ulla Klemelä**. Opetussuunnitelman yleiset periaatteet noudattivat silloisia käsi- ja taideteollisen koulutuksen opistoasteisia suunnitelmia. Päätös sijoittaa konservaattorikoulutus käsityöläisammatteihin on hidastanut merkittävästi alan profession muodostumista. Ammatillisten aineiden suunnittelu, painotus ja periaatteet perustuivat ICOM:in konservointikomitean konservoinnin periaatteisiin "The Conservator-restorer; A Definition of a Profession".

Konservaattorit **Lena Wikström** ja **Mirja Kanerva** toiminimellään Konservointikonsultit suunnittelivat ja toteuttivat käytännössä ensimmäisen opetusvuoden. Koulutusta johtamaan saatiin oppilaitokseen osastonjohtaja vuonna 1989. Hänen työpanoksensa keskittyi silloin ennen kaikkea opettajien hankintaan eri suuntautumisaloille. Alan vakinaisen opettajakunnan puuttuminen oli ongelma koulutuksen alussa. Vierailevia opettajia oli eri puolilta maailmaa. 30 vuotisen taipaleen aikana tilanne on toki muuttunut. Nyt viidellä kuudesta suuntautumisalalla on vastuulehtorinsa, kaikki korkeakoulututkinnon suorittaneita. Ainoastaan interiöörikonservoinnissa on tällä hetkellä tuntiopettaja vastuulehtorina. Konservaattoriosaston johtajina tai päällikköinä Konservoin-

Opiskelijat esittelivät konservointia Metropolian messuosastolla Habitare -messuilla.

tikonsulttien jälkeen ovat toimineet **Tuulikki Kilpinen**, **Tuula Auer** va., **Solveig Mickels**, **Rikhard Hördal** Islannista, **Christian Degrine** Ranskasta ja **Tuula Auer**. Vuoden 2015 alusta Metropolian rakennemuutoksen ja säästöjen takia konservoinnin tutkinto-ohjelmasta vastanneet päälliköt eivät enää ole alamme asiantuntijoita, vaan teknillisen korkeakoulun käyneitä insinöörejä.

Ammattikorkeakoulun myötä konservaattorikoulutus tuli korkeakoulutasolle ja tutkinnoksi alempi korkeakoulututkinto, joka on BA-tasoa/kandidaattitasoa. Jotta konservaattorikoulutus vastaisi profiililtaan alan johtavia opinahjoja ja profession vaateita, oli tarpeen saada myös jatkotutkinto. Se ei ole osana museologiaa museoteknisenä alana vaan itsenäisenä omana poikkitieteellisenä alana. Alalle oli siten tarpeen saada tutkijakonservaattoreita. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ei valitettavasti vielä vastaa mm. professori **Janne Vilkunan** määritelmää tutkijakonservaattorista. Lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja alalla ei edelleenkään ole. Selvitysmies **Seppo Liljander** esitti Konservaattorikoulutuksen kehittämistarpeet -raportissaan vuodelta 1993 alalle tohtoritasoa yhteistyössä yliopistojen kanssa. Näin pitkällä emme valitettavasti vieläkään koulutuksen kehittämisessä ole.

Hankkeita alempiasteisesta koulutuksesta oli vielä 1990-luvullakin. Muun muassa Mikkeliin toivottiin ammattikouluasteista oppisopimuskoulutusta paperikonservointiin. Hanke ei toteutunut. Toisaalta jo 1990 oli myös hankkeita erottaa koulutus Vantaan kaupungista ja muuttaa se korkeakouluasteiseksi integroimalla koulutus yliopistolliseen koulutukseen. Rakennuskonservoinnin koulutus siirrettiin Seinäjoen ammattikorkeakouluun voimakkaan lobbauksen tuloksena vuonna 1995. Nyttemminhän se koulutus on lopetettu. Viimeiset rakennuskonservaattorit valmistuvat sieltä 2015. Rakennuskonservaattoreiden koulutusta ei sen jälkeen enää Suomessa ole.

Habitare -messuilla oli mukana eri alojen konservaattoriopiskelijoita.

Maisteritutkinto, ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Vuonna 2005 ammattikorkeakoulut siirtyivät Bologna-prosessin myötä eurooppalaisen korkeakoulusysteemiin, jossa koulutus käsittää 3 tasoa; alemman, ylemmän ja tohtoritasoisen korkeakoulutuksen. Oma maisteriohjelma eli ylempi ammattikorkeakoulututkinto alalle saatiin vuonna 2006 ensimmäisenä kulttuurialan maisteritutkintona. Tutkinto edellyttää 60:ta opintopistettä ja on suoritettavissa työn ohella n. kahdessa vuodessa.

Konservointiala Suomessa on edelleen pitkälti riippuvainen ulkoa tuotetusta tiedosta, koska kotimaista tutkimustoimintaa ei oikeastaan ole. Konservoinnin tutkinto-ohjelma onkin verkostoitunut ja toimii aktiivisesti alan kansainvälisissä verkostoissa ja projekteissa. Vuosittain opiskelijoitamme lähtee vaihtoon tai työharjoitteluun ulkomaille ja vastaavasti meille tulee vaihto-opiskelijoita. Konservointi muodostaa nykyisin oman tieteenalansa eurooppalaisessa mittapuussa. Sillä on kuitenkin kovin erilaiset ilmenemismuodot eri maissa.

Olemme kouluttaneet menneinä 30 vuotena yli 400 konservaattoria eri suuntautumisaloille ja n. 20 ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta.

Koulutuksen nykyinen tila on edelleen epävakaa

Kuusi vakinaista erikoistumisalaamme ovat: esine-, paperi-, huonekalu-, tekstiili-, interiööri- ja maalaustaiteen konservointi. Tutkinto suoritetaan neljässä vuodessa. Otamme uudet opiskelijat aina 4 vuoden välein. Syksyllä 2014 aloittivat paperi- ja interiöörikonservointilinjat. Muut

ovat vuorossa 2016. Viidellä suuntautumisella kuudesta on edelleen oma vastuulehtorinsa, interiöörikonservoinnissa tuntiopettaja. Konservaattorikoulutuksen päälliköt eivät enää ole alamme asiantuntijoita. Metropolialla on kuitenkin konservaattorien valtakunnallinen koulutusvastuu, ja sitä varten saatiin mm. 3 vuoden lisärahoitus, jotta Metropolian säästökuuri ei kurjistaisi täysin alan koulutusta. Uudessa Metropolian organisaatiossa konservaattorikoulutus on kyseenalaistettu liian kalliina koulutuksena. Uusin organisaatiouudistus on jo aloitettu ja astuu voimaan 2016. YT-neuvottelut ovat myös meneillään.

Opinnot muodostuvat perusopinnoista ja yhteisistä ammattiopinnoista n. 60 opintopisteen verran, joista 10–15 opintopistettä ovat vapaavalintaisia. Yhteisiä ammattiopintoja ovat (esim.) yleinen taidehistoria, kulttuurihistoria ja museologian perusteet. Ammatillisia aineita kunkin suuntautumisen opetussuunnitelmassa on yhteensä n.120 opintopisteen verran. Näihin kuuluvat esim. keramiikan konservointi, maalatun puun konservointi, japanilaiset konservointitekniikat ja kuitujen tunnistus. Tutkintoon sisältyy 30 opintopisteen laajuinen työharjoittelu sekä viimeisen lukukauden opinnäytetyö.

Konservoinnin koulutusohjelman osaamisen ytimessä on viisi osiota:

- Konservointiosaaminen; Konservointityön ja -prosessien ongelmien systemaattinen, kriittinen ja metodologinen ratkaisujen hallinta ja ratkaisumallien kehittäminen sekä niiden arviointi ja analysointi laajassakin kontekstissa, suunnittelu, koordinaatio ja suorittaminen.
- Materiaalianalyysiosaaminen; Materiaalianalyysien suunnittelu, koordinointi ja toteuttaminen. Niiden teettäminen ja tulosten arviointi ja tulkinta.
- Kontekstiosaaminen; Yksittäisten esineiden, rakennetun ympäristön, kokoelmien, materiaalien ja tekniikkojen tunnistaminen ja ajoittaminen ja historialliseen kontekstiin sijoittaminen
- Dokumentointiosaaminen; Dokumentoinnin hallinta ja soveltaminen hyödyntäen olemassa olevia menetelmiä konservointiprosessin eri vaiheiden dokumentoinnissa
- Kokoelmaosaaminen; Kokoelmien hallinta; hallinto, organisointi, prosessit ja museoteknologia
-

Valmistuneet konservaattorit työllistyvät mm. museoihin, taidelaitoksiin ja arkistoihin. Oman yrityksen ja osuuskuntien perustajien määrä on kasvussa.

Opetusta annetaan Tikkurilassa Lummetiellä. Vanha opinahjomme Silkkitiellä on jo kadonnutta historiaa. Vuonna 2017 muutamme todennäköisesti Arabiaan, taideteollisen korkeakoulun tiloihin. Konservoinnin kohteet tosin voivat olla eri puolilla Suomea tai maailmalla kansainvälisissä projekteissamme. Alan ainoana kouluttajana Suomessa olemme luonnollisesti verkostoituneet kansainvälisesti. Opettajamme toimivat aktiivisesti alan verkostoissa ja opiskelijoistamme lähes kaikki ovat työharjoittelussa tai vaihdossa ulkomailla. Otamme vastaan myös vaihto-opiskelijoita. Nykyisistä kansainvälisistä projekteistamme mainittakoon tekstiilien konservointi Turkissa ja paneelimaalausten konservointiprojekti Tukholmassa. Tärkeintä on kuitenkin suomalaisten konservaattorien tieto ja taito. Tätä tukee myös Metropolian suosiossa oleva varsin laaja konservointialan kirjasto.

Jos historia on hukassa, häipyy myös tulevaisuus. Kulttuuriperinnön säilyttäminen ja traditio ovat arvokasta työtä, josta olemme ylpeitä.

Tuula Auer
Kirjoittaja on koulutukseltaan filosofian tohtori ja toimii yliopettajana Metropolia ammattikorkeakoulun konservoinnin tutkinto-ohjelmassa.

E.C.C.O.n konservointilainsäädäntöön liittyvä kysely ja PKL Suomen osaston vastaukset siihen

Yksi E.C.C.O.n keskeisistä strategisista tavoitteista on saada Eurooppa-tasoinen laki määrittämään konservaattorin professiota. Jokaiselle E.C.C.O.n jäsenjärjestölle lähetettiin kunkin maan konservointiin ja restaurointiin liittyviin lakeihin keskittyvä nettikysely. Kyselyn on tehnyt yhdessä E.C.C.O.n kanssa kulttuurilainsäädäntöön perehtynyt lakimies **Vincent Negri**. Kyselyn vastauksia tullaan käsittelemään seuraavassa E.C.C.O.n yleiskokouksessa 2016.

Konservointiin ja restaurointiin liittyviä kansallisia lakeja tutkitaan suhteessa EU-direktiiveihin, sekä eri maiden lakien vahvuuksia ja heikkouksia arvioidaan. Tarkoituksena on kehittää E.C.C.O.n periaatteita ja sääntöjä mukailevat oikeudelliset suuntaviivat, jotka nojaavat kansalliseen lainsäädäntöön joita direktiivit ohjaavat. EU-direktiivillä on mahdollista vaikuttaa kansalliseen lainsäädäntöön: lainsäädännön on oltava linjassa direktiivin kanssa, vaikkakin direktiivi onkin siihen nähden toissijainen.

Kyselyyn vastaaminen vaati kulttuurialan lainsäädäntöön perehtyneen lakimiehen apua, ja onneksi museovirastosta pystyttiin tällaista apua meille tarjoamaan. Lisäksi kyselyyn tuli vastata joko englanniksi tai ranskaksi. Lakien tuli olla myös käännettynä englanniksi tai ranskaksi ja meidän onneksemme lait löytyvät käännettyinä mm. Finlex -tietokannasta.

Kyselyn kysymykset ja vastaukset ovat tässä alla. Monivalintakysymysten vastaus on merkitty viivalla ja vapaa tekstivastaus plussalla. Jos kysymykseen on ollut mahdollista vastata vain vapaalla tekstivastauksella, sekin on merkitty viivalla. Kiinnostuneille alla on lisäksi kolme nettilinkkiä liittyen kulttuuriomaisuuden lainsäädäntöön eri maissa.

Are the terms cultural heritage and cultural property distinguished in your country's law?

- Yes, they are distinguished as described below:
    + Cultural heritage (fi; kulttuuriperintö) and cultural property (fi: kulttuuriomaisuus) as concepts are not directly defined in Finnish legislation. However, the substance-matter typically associated under such terms is protected under various sector specific acts. The Antiquities Act (259/1963) provides that antiquities (i.e. archaeological heritage including underwater heritage; fi: kiinteät muinaisjäännökset ja irtaimet muinaisesineet) is protected under the law. The Act on the Protection of Built Heritage (498/2010) sets out the rules concerning the protection of built cultural environment (i.e. built heritage; fi: rakennettu kulttuuriympäristö) including the relevant interiors and the immediate built environments of such built heritage. The Land Use and Building Act (132/1999) provides that land use planning must promote among others the

protection of the beauty of the built environment and of cultural values. Furthermore, the Act on Restrictions to the Export of Cultural Goods (115/1999) provides that the export of certain cultural goods (fi: kulttuuriesineet) is restricted in order to protect national cultural heritage. Furthermore, the Museum Act (729/1992) tasks museums with the promotion of availability of information concerning cultural heritage through the conservation of material cultural heritage. Natural heritage such as traditional biotopes can be protected by means of the Nature Conservation Act (1096/1996).

Is there a legal definition of these terms provided by the legislation protecting cultural heritage in your country?

- No there is no legal definition of these terms.

Please specify the categories of cultural property that can be protected by national legislation:

- cultural property owned by the state
- cultural property owned privately
- tangible cultural heritage
- movable cultural heritage
- immovable cultural heritage
- Other please specify below
  + natural heritage, the implementation of the UNESCO agreement on intangible cultural heritage is ongoing.

What legal measures ensure the protection of cultural property in your country?

- Protection orders
- Others, please specify below:
  + The protection of archeological heritage follows directly from the Antiquities Act (*ex lege* protection). Built heritage is either protected by direct protection decisions in accordance with the Act on the Protection of Built heritage or by means of land use planning. The export of cultural property may be denied in accordance with the Act on Restrictions to the Export of Cultural Goods. Classification of built heritage is conducted on an ongoing basis, however, such classification does not have direct legal effects (building protection must be implemented by means of protection decisions or land use planning). Furthermore, natural heritage can be protected by means of protection decisions in accordance with the Nature Conservation Act. The protection of landscape is enacted either through land use planning or the Nature Conservation Act.

Does the legal measure employed in your country concern all categories of cultural property or are there differentiated categories of cultural property?

- The legal measures depend on the specific category of cultural property as described below:
  + Protection of built cultural heritage and natural heritage - protection decisions or land use planning decisions
  + Archaeological protection - automatic protection
  + Export of cultural heritage - export licensing

What criteria are used by public authorities or by the state agencies to decide on the protection of cultural heritage in your country?

- Cultural value (archaeological, artistic, historical, political, scientific)
- Social recognition (significance)
- Age

Are there conditions such as age, belonging to a historical period or nationality that inact legal protection of cultural heritage?

- Yes, please specify below:
  + Protected types of archaeological heritage is set out in the Antiquities Act. Factors such as age (i.e. ancient) give an indication whether a particular

piece of heritage is considered as archaeological heritage. However, such factors are not the sole basis for determining the status of said piece of heritage. Conditions such as rarity, typicality, representativeness, originality, significance as regards historical occurrences and historical structure are considered in connection with assessing the prerequisites to protect buildings. Furthermore, the Act on Restrictions to the Export of Cultural Goods has conditions such as age or relevance in regard of a historical period etc. stipulating whether there is a need to apply for an export license. No particular historic periods are given preferential treatment in legislation.

Please specify the authority(s) responsible for deciding on the protection of cultural heritage in your country:

- Ministry of Education and Culture and Ministry of the Environment are responsible for the overall steering and guidance (policy steering) over archaeological heritage and built heritage/land use planning, respectively. Centres for Economic Development, Transport and the Environment (state regional authorities) make individual decisions on the protection of built heritage and natural heritage. Municipalities make building protection decisions by means of land use planning. The National Board of Antiquities (state authority) provides expert services for Centres for Economic Development, Transport and the Environment and the municipalities for the purposes of their decision-making. Furthermore, the National Board of Antiquities makes decisions regarding export licenses and has the responsibility for the overall steering of the museum field in Finland. Regional museums, specialty museums and the Sami museum (Siida) provide expert services within their own fields of competence.

Who is associated with or consulted in the decision-making process for the protection of cultural heritage?

- Public (consulted)
- Heritage professionals (consulted)
- Heritage associations (consulted)
- Conservator-Restorers (consulted)
- Others please specify below
  + Land use planning is subject to wide public consultation obligations. Any interested parties (the landowners in the area and those on whose living, working or other conditions the plan may have a substantial impact, and the authorities and corporations whose sphere of activity the planning involves) may file their opinions on the subject-matter. In case of individual protection decisions the expert authorities (National Board of Antiquities, relevant regional museums and the Sami museum) are consulted. Such authorities have expert conservers and heritage professionals for disposal. Furthermore, interested parties may express their opinions on such individual cases, although the sphere of public consultation is not as wide as in connection with the land use planning system.

Please specify the authority(s) that decide and control interventions on protected cultural heritage:

- The National Board of Antiquities may grant permits for the purposes of studying or maintaining archaeological heritage. In connection with making protection decisions, the Centres for Economic Development, Transport and the Environment may set forth necessary permit stipulations which may restrict actions concerning a protected building or a natural heritage area or require that the relevant expert authorities are consulted prior to undertaking restoration activities. Significant natural heritage areas are enacted through legislation. Furthermore, the Centres for Economic Development, Transport and the Environment may grant exceptions to the protection of archaeological heritage after consulting the National Board of Antiquities. The National Board of Antiquities may grant monetary support for

restoration and conservation purposes.

How is the control mentioned above specified?

- License
- Preservation order to compel conservation-restoration
- Preservation order to constrain the types of interventions
- Others please specify below
  + Monetary support for undertakings in the field of restoration and maintenance of culturally valuable property, vehicles etc.

Please describe what types of interventions and activities are subject to control:

- Archaeological heritage: any physical disruptive intervention (i.e. one may look but not touch, any physical alterations in archaeological heritage require a permit). Built heritage: depends on the stipulations set forth in the protection decision. Cultural goods: export of cultural goods.

Please list the obligations of the owner and/or user of protected cultural heritage below:

- Archaeological heritage: no disruptive intervention without a permit. Built heritage: Buildings and their surroundings must be kept in a condition that meets standards of health, safety and fitness for use at all times and does not cause environmental harm or damage the beauty of the environment, taking into account the purpose of building conservation set forth in the protection decision. Areas of natural heritage are typically expropriated to the state and the state maintains such areas in accordance with a maintenance plan.

Please list the categories of professionals that are authorized to intervene on the protected cultural heritage:

- There are no direct requirements. The National Board of Antiquities does not grant study or maintenance permits in respect of archaeological heritage without sufficient archaeological expertise. Furthermore, the National Board of Antiquities and the regional museums offer consultation to private parties who own protected buildings. The building protection decisions' stipulations may effectively require that repairs etc. are conducted by trained restores.

Please describe the principles of economic or fiscal valuation of cultural heritage in your country:

- There is no legal basis for valuation of the economic value of cultural heritage. Neither is there special fiscal treatment for cultural heritage. In case natural heritage is located within a special nature park or nature conservation area, the fiscal value of the property is 0. Otherwise the economic/fiscal value of a protected building/area is the building's/area's fair value. Archaeological heritage is mainly located on such property types which are not subject to property tax.

Is conservation-restoration defined in your national law?

- No

Is there a code of ethics for conservation -restoration approved by the public authority in charge of cultural heritage?

- No

Please specify in your language the professional title(s) of conservator-restorers:

- The use of professional title for conservator-restorers has not been strictly regulated in national legislation (i.e. there is not a system in place similar to how the use of e.g. the professional title of Attorney-at-law (members of the relevant bar associations) is typically regulated throughout the Europe). Currently there are educational programs in universities for applied sciences leading to conservator-restorer degrees (the use of the titles is restricted to those who have

participated in the relevant programs):
- Konservaattori (AMK) - Bachelor of Culture and Arts, Konservaattori (ylempi AMK) - Master of Culture and Arts.
- Qualified conservator-restorers may have acquired their expertise also based on other education programs (e.g. master-apprentice relationship) or otherwise. Prior to the beginning of conservator-restorer education programs in the 1980's, education has been obtained abroad. There are associations such as the Nordic Association of Conservators -Finland, ICOMOS Finland and Finnish Association of Architects which promote the best practices within the field of conservation and restoration. Furthermore, the National Board of Antiquities has also published recommendations for certain restoration and conservation activities as well as quality guidance documents for archaeological field work.

Is the award and use of this professional title regulated?

- No

Is private practice (freelance) of conservation-restoration regulated in your country?

- No

Are the interventions of conservator-restorers on cultural heritage conditioned by a professional qualification?

- Other requirements, please specify below:
  + All interventions in respect of cultural heritage requires either a permit or consultation from the relevant expert authorities (the National Board of Antiquities or regional museums). The National Board of Antiquities does not grant study or maintenance permits in respect of archaeological heritage without sufficient archaeological expertise. As regards building protection, the protection decisions' stipulations may effectively require that repairs etc. are conducted by trained restores. As stated, the relevant authorities have the capacity to oversee that necessary expertise in restoration projects is applied through the consultation process.

Tietokannat:

European University Institute – International Art and Heritage Law
http://www.eui.eu/Projects/InternationalArtHeritageLaw/Home.aspx

UNESCO Database of National Cultural Heritage Laws (not very specific)
http://www.unesco.org/culture/natlaws/
http://www.finlex.fi/fi/

Mari Lenck
kirjoittaja on vastaava konservaattori HAM Helsingin taidemuseossa, Konservaattoriliiton hallituksen jäsen ja E.C.C.O. yhdyshenkilö.

Kuva: Heidi Valtonen

Kevään 2016 koulutuspäivät ja sääntömääräinen kevätkokous

Ensi keväänä Konservaattoriliiton kevätkokous seilataan Itämeren aalloilla ja koulutuspäivän aikana suunnistetaan Tukholmassa! Merkatkaa jo kalentereihinne ylös päivämäärät 17.-19.3.2016. Matkalle lähdetään Silja Linen kyydissä Helsingistä torstai-iltapäivällä. Sääntömääräinen kevätkokous järjestetään 17.3. eli menomatkalla.

Alustavissa suunnitelmissa on päästä materiaaliryhmittäin tutustumaan kiinnostaviin Tukholmalaisiin konservaattoreihin ja konservointipaikkoihin! PKL:n hallitus muotoilee ja tarkentaa ohjelmaa alkuvuoden aikana ja toiveita kohteista voi esittää PKL:n hallitukselle osoitteeseen koulutuspaivat@konservaattoriliitto.fi

Konservaattoriliitto maksaa jäsenten laivamatkat 4 hengen promenade -luokan hytissä. Ei koske opiskelijoiden koulutuspäivätutustumista tai yhteisökannattajajäseniä. Kuljetukset Helsinkiin ja ruokailut laivalla jää osallistujien itse maksettaviksi. Linkki ilmoittautumiseen julkaistaan Konservaattoriliiton nettisivuilla tammikuun aikana, siitä tiedotetaan jäsenille sähköpostilla.

Välkommen till Stockholm och god jul!

nkf fi

POHJOISMAINEN KONSERVAATTORI-LIITTO SUOMI

Syyskokous 2015 pöytäkirja

Toimintasuunnitelma 2016

Talousarvio 2016

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO RY

NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION RF

SYYSKOKOUS 2.10.2015 klo 16 Helsingin Observatorio

PÖYTÄKIRJA

1 Kokouksen avaus

Kokous avattiin klo 16:22.

2 Kokouksen järjestäytyminen

Valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa.

Puheenjohtajaksi valittiin Jaana Kataja, sihteeriksi valittiin Kaisa Kantanen sekä pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi Arttu Alaranta ja Katja Luoma.

3 Osanottajien toteaminen ja valtakirjojen tarkastaminen

Kokouksen osanottajalista on pöytäkirjan liitteenä (liite 1). Ei valtakirjoja.

4 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

5 Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen esityslista (liite 2).

6 Ilmoitusasiat

- Monumental Treasures – Preservation and Conservation, 21.-23.10.2015, Helsinki

Jaana Kataja esitteli tilanteen kongressin osalta: Tilaisuus on loppuunmyyty. Kongressi taloustilanne on tasapainossa, alan yrityksiä on saatu sponsoreiksi sekä kaksi apurahaa on myönnetty. Kongressijulkaisu on painossa sekä Metropolia ammattikorkeakoulun konservaattoriopiskelijoita on saatu mukaan oheistoimintaan.

- Liittoneuvoston toiminta 2015

Jaana Kataja kertoi edelleen, että liittoneuvosto kokoontuu kongressia edeltävänä tiistaina 20.10.2015, jolloin keskustellaan mm. mitä kukin jäsenmaa on saanut aikaiseksi vuoden aikana. Lisäksi liittoneuvoston jäsenet tapaavat myös IIC:n puheenjohtajan Sarah Staniforthin.

- E.C.C.O.:n toiminta 2015

Jaana Kataja kertoi kuulumiset E.C.C.O.:n osalta. Kaikilta E.C.C.O.:n jäsenmailta on pyydetty säännöt englanniksi käännettynä, PKL:n Suomen osaston yhdyshenkilö

Mari Lenck on toimittanut säännöt Suomen osalta E.C.C.O.:lle. Ensi vuonna E.C.C.O. täyttää 25 vuotta, tällöin yleiskokouksen yhteydessä on myös jäsenjärjestöjen puheenjohtajien kokous. Lisäksi E.C.C.O.:lta on lähetetty jäsenmaille kysely kulttuuriperintöön liittyvistä laeista, vastaus on työnalla Museoviraston lakimiehen avustuksella. Mari Lenck edusti Suomea E.C.C.O.:n yleiskokouksessa huhtikuussa 2015. Matkasta on tulossa artikkeli seuraavaan Konservaattori-lehteen.

- Europa Nostra –toiminta 2015

Europa Nostra yhteyshenkilö Katja Luoma edusti PKL:a kesäkuussa Europa Nostra Annual congress and Heritage Awards tilaisuudessa Norjassa. Vastaava tapahtuma järjestetään Turussa vuonna 2017. Keskusteltiin PKL:n mahdollisesta osallistumisesta järjestelyihin.

Aiheesta on tulossa artikkeli seuraavaan Konservaattori-lehteen.

- CEN seurantaryhmä 2015

Jaana Kataja kertoi, että tänä vuonna on ollut meneillään suomennos ”Kulttuuriperinnön vaaliminen” -standardista. PKL:n Suomen osaston hallitus on tehnyt lausunnon tähän liittyen, koska standardissa oli käytetty pelkästään vaaliminen termiä, vaikka kyse on konservoinnista. Lausunnon toimittamisen jälkeen konservointi on saatu mukaan tekstiin, tosin ”vaalimisen” kanssa rinnakkain.

- MOK lehti 2015

Jaana Kataja kertoi MOK-kuulumiset, suurimpana muutoksena MOK-lehden ilmestyminen vain kerran vuodessa

- Kevään koulutuspäivien paikkaan ja sisältöön toivotaan ehdotuksia!

Jaana Kataja kertoi, että kevään koulutuspäivien paikaksi on mietitty ensi sijaisesti Pietaria (Eremitasin varastot) ja toisena vaihtoehtona Mäntän Serlachius-museota. Selvitetään löytyisikö Pietarin päästä kontakteja (Larisa Evfstifeeva-Auraniemi selvittää) ja jos ei löydy, pyritään järjestämään kevään koulutuspäivä Mäntässä.

- Jäsenlaskutus tapahtuu jatkossa sähköpostilla, tätä varten koulutuspäivien yhteydessä tehtyä jäsentietojen päivitystä jatketaan vielä loppuvuonna.

Jaana Kataja kertoi, että jatkossa PKL:n Suomenosaston jäsenmaksujen laskutus tultaisiin hoitamaan sähköpostin välityksellä. Yhteystietoja pyydetään vielä päivittämään tämän vuoden puolella. Perusteluina muutokselle on kustannussäästöt sekä toiminnan virtaviivaistaminen.

7 Jäsenhakemukset

Jäsenasiainsihteeri Taru Mäkitalo esitti syyskokoukselle liitteenä (liite 3) olevan listan uusista jäsenistä sekä muista jäsenmuutoksista:

Eläkeläisjäsenyyttä hakee:	Matti Aaltonen (Maalaustaide)
Varsinaista jäsenyyttä hakevat:	Erkka Pajula (Rakennus)
	Laura Väisänen (Interiöörit)
	Riikka Kupias (Paperi)
Opiskelija jäsenyyttä hakevat:	Kirsi Hyvärinen (Maalaustaide)
	Susanna Belinskij (Maalaustaide)

Kokouksen puheenjohtaja Jaana Kataja ehdotti, että hyväksytään Mäkitalon esittämät uudet jäsenet sekä jäsenmuutokset.

Päätettiin hyväksyä liitteessä 3 esitetyt jäsenhakemukset.

8 Konservaattoriliiton lehti

Hallitus esittää että Konservaattoriliiton lehti julkaistaan 2016 alkaen kaksi kertaa vuodessa. Kahden lehden tahdilla lehden työryhmällä on paremmat resurssit lehden tekoon.

Vuoden 2016 aikana myös lehden ulkonäköä ja sisältöä aletaan kehittämään ja uudistamaan. Tähän toivotaan ideoita ja toiveita jäsenistöltä. Lehden toimitustiimiin kaivataan myös jatkuvasti lisää tekijöitä.

Jaana Kataja esitti, että vuoden 2016 alusta lähtien Konservaattoriliiton lehti ilmestyisi kaksi kertaa vuodessa aiemman neljän sijaan. Muutoksella pystyttäisiin parantamaan lehden laatua, koska toimituksella olisi enemmän aikaa työstää lehteä. Lisäksi molemmat lehdet olisivat väripainatuksia, nykyisen kahden väri- ja kahden mustavalkopainatuksen mukaan. Lisäksi tavoitteena olisi teettää lehdelle taittopohja, joka parantaisi mm. lehden ulkonäköä ja layouttia, mahdollisesti jopa enemmän aikakauslehden suuntaan. Tällä nostettaisiin lehden profiilia.

Keskusteltiin siitä, että lehteä tehdään vapaaehtoisvoimin ja tekijöiden jaksaminen tulee ottaa huomioon.

Jaana Kataja kertoi, että muutos toisi alv-maksun, joka kuitenkin on kohtuullisen pieni.

Marleena Vihakara muistutti, että tarpeen tullen, esimerkiksi tapahtumien yhteydessä, voidaan tarvittaessa toimittaa ylimääräinen lehti.

Mari Saari huomautti, että 2 lehteä vuodessa on ehdoton minimimäärä, koska sitä kautta ilmoitetaan vuosikokouksista.

Jaana Kataja esitti, että hyväksytään muutos Konservaattoriliiton lehden ilmestymismäärästä 4 lehdestä/vuosi 2 lehteen/vuosi.

Päätettiin, että Konservaattoriliiton lehti ilmestyy vuoden 2016 alusta lähtien vähintään kaksi kertaa vuodessa.

9 Vuoden 2015 tileille uuden tilintarkastajan valinta

Syyskokouksessa 2014 tilintarkastajaksi valittu firma ei pysty tarkastusta tekemään.

Valitaanko uusi tilintarkastusfirma vai tekeekö tilintarkastuksen varatilintarkastaja.

Jaana Kataja ehdotti, että hyväksytään Oy Soinio&co Turusta tilintarkastusfirmaksi.

Päätettiin hyväksyä Oy Soinio&co tilintarkastusfirmaksi.

10 Vuoden 2016 toimintasuunnitelma ja talousarvio

10.1. Hallituksen esitys toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2016

10.2. Hallituksen esitys talousarvioksi vuodelle 2016

10.3. Jäsenmaksuista päättäminen

48 € (varsinaiset jäsenet ja liitännäisjäsenet)

42 € (opiskelijajäsenet)

120 € (yhteisökannattajajäsenet)

0 € (hallituksen jäsenet, sihteeri, taloudenhoitaja ja jäsenasiainsihteeri)

-50% alennus jäsenmaksusta (muut toimihenkilöt)

Jaana Kataja kävi läpi hallituksen esityksen toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2016 (liite 4). Emmi Heinonen kävi läpi hallituksen esityksen talousarvioksi vuodelle 2016 (liite 5).

Jaana Kataja ehdotti, että hyväksytään hallituksen esitykset toimintasuunnitelmaksi ja talousarvioksi vuodelle 2016 sekä esityksen jäsenmaksuista.

Päätettiin hyväksyä hallituksen esitys toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2016 sekä hallituksen esitys talousarvioksi vuodelle 2016

11 Hallituksen 2016 jäsenten valinta

-Hallituksesta on erovuorossa varapuheenjohtaja Mari Saari, jäsenistä Satu Haapakoski, Kaj Nylund ja Mari Lenck.

- Hallituksen varapuheenjohtajan valinta.

- Kolmen hallituksen jäsenen valinta.

Jaana Kataja esitteli vaihtovuorossa olevat hallituksen jäsenet ja avasi keskustelun uusista hallitusjäsenistä.

Päätettiin yksimielisesti hyväksyä Mari Saari jatkamaan varapuheenjohtajana sekä hallituksen jäseniksi Mari Lenck, Satu Haapakoski sekä Stina Björklund.

12 Valitaan vuoden 2016 tileille tilintarkastajat

Yhdistykselle valitaan tilintarkastaja ja toiminnantarkastaja sekä heille varatilin-/toiminnantarkastajat.

Jaana Kataja ehdotti tilintarkastajaksi Oy Soinio&co:ta sekä toiminnantarkastajaksi Päivi Allinniemeä.

Päivi Ukkonen ehdotti Helena Saloa varatilintarkastajaksi sekä Arja Koskista varatoiminnantarkastajaksi.

Päätettiin yksimielisesti hyväksyä tilintarkastajaksi Oy Soinio&co, toiminnantarkastajaksi Päivi Allinniemi, varatilintarkastajaksi Helena Salo sekä varatoiminnantarkastajaksi Arja Koskinen.

13 Muut asiat

Tässä kohdassa esille tulleista asioista voidaan sääntöjen mukaisesti keskustella, mutta ei päättää.

Päivi Ukkonen avasi keskustelun, että Konservaattoriliitto voisi tehdä jäsenhankintaretken Metropolia ammattikorkeakoulun Konservoinnin osastolle, jotta opiskelijat saisivat mahdollisimman tasapuolisesti tietoa Konservaattoriliiton toiminnasta. Ajankohdaksi ehdotettiin samaa päivää, jolloin opiskelijoilla on jouluillanvietto. Koulun puolesta tehtäisiin käytännön järjestelyt, Konservaattoriliiton puolelta odotettaisiin läsnäoloa, osallistumista tarjoilukustannuksiin sekä liiton esittelyä.

Ajatukseen jäsenhankintaretkestä suhtauduttiin myönteisesti.

Päivi Ukkonen nosti esiin myös ajatuksen konservaattoriliiton toiminnan ja hallituksen toimien esittelemistä esimerkiksi koulutuspäivien yhteydessä. Kaikilla rivijäsenillä ei ole välttämättä tarkkaa tietoa mitä Konservaattoriliitto ja sen hallitus konkreettisesti tekee.

Jaana Kataja kysyi paperikonservoinnin lehtori Päivi Ukkoselta, onko viime vuonna tehdystä konservoinnin opintoihin liittyvästä kyselystä saatavilla tuloksia. Kysely tehtiin, mutta mitään tuloksia ei ole toistaiseksi julkistettu.

Jaana Kataja kertoi, että seuraavaan lehteen tulee tiedotus ja ohjeet miten pitää toimia, jos Konservaattoriliiton lehden paperiversio jää tulematta. Ja muistutti edelleen, että liiton nettisivuilta löytyy lehdet vuoden 2014 alusta lähtien sähköisessä muodossa.

14 Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja päätti kokouksen kello 18:17.

Kokouksen puolesta

Jaana Kataja, pj	Kaisa Kantanen, sihteeri
Arttu Alaranta, pöytäkirjantarkastaja	Katja Luoma, pöytäkirjantarkastaja

Liitteet

Esityslista (1)

Osallistujalista (2)

Jäsenasiat (3)

Toimintasuunnitelma 2016 (4)

Talousarvio 2016 (5)

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry

NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION rf

NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra

TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2016

Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osasto ry (PKL) on Nordiska konservatorförbundetin (NKF) vuonna 1963 perustettu jäsenjärjestö. Pohjoismaiden osastojen välisenä yhteistyöelimenä toimii Liittoneuvosto, joka muodostuu kunkin maan puheenjohtajasta ja liittoneuvoston puheenjohtajasta.

Konservaattoriliitto toimii eri konservointialojen ja museoalan yhdyssiteenä. Yhdistyksen tarkoituksena on seurata alan koulutusta, sekä edistää konservointityön kehitystä ja konservaattoreiden ammattipätevyyttä. Yhdistys pyrkii osaltaan valvomaan ammattikunnan sosiaalisia etuja ja konservaattori-nimikkeen käyttöä.

JÄSENYYS YHDISTYKSESSÄ

Konservaattoriliiton jäsenyys pohjautuu ammattimaiseen konservointialalla työskentelyyn, ammatilliseen koulutukseen sekä ammatilliseen pätevyyteen European Confederation of Conservators-Restorers' Organisationin (E.C.C.O.) ja International Council of Museumsin (ICOM) eettisten ohjeistojen mukaisesti. Ne ovat myös kriteerit uusia jäseniä hyväksyttäessä.

E.C.C.O. toimii määrätietoisesti konservaattorin ammatillisen pätevyyden ja ammattinimikkeen käytön selkeyttämisen puolesta. Sen viralliset dokumentit sisältävät ammatillisen ohjeiston: I Ammattiala , II Eettinen ohjeisto, III Konservointialan koulutuksen perusvaatimuksia ja Säännöt. Dokumenttien vuonna 2004 tehdyt suomenkieliset käännökset ovat luettavissa Konservaattoriliiton verkkosivuilla. E.C.C.O.:n laatima Competences for Access to Conservation-Restoration Profession -julkaisu valmistui vuonna 2011. Julkaisu on ensimmäinen kokonaisvaltainen esitys konservoinnin ammattialan harjoittajien pätevyysvaatimuksista. PKL:n Suomen osasto ry:n jäsenten toiminta linjautuu E.C.C.O.:n suositusten mukaisesti.

Jäsenet voivat vaikuttaa yhdistyksen toimintaan toimittamalla hallitukselle valmisteltuja esityksiä ja tuomalla ehdotuksia, ideoita ja toiveita esille vuosikokouksissa. Yhdistyksen internet-sivuilta löytyy sekä hallituksen että toimihenkilöiden yhteystiedot. Kaikki jäsenet voivat osallistua liiton toimintaan ja konservoinnin asioiden edistämiseen.

Vuonna 2015 alkanutta yhdistyksen jäsenten yhteystietojen päivittämistä jatketaan vuosikokous- ja koulutuspäiväilmoittautumisten yhteydessä vuoden 2016 aikana.

HALLITUS

Hallitus edustaa yhdistystä ja toimii jäsenistön tavoitteiden toteuttamiseksi. Hallitus laatii yhdistyksen nimissä annettavat esitykset, selvitykset ja lausunnot. Samoin hallitus valmistelee yhdistyksen kannanotot ja esitykset kansainvälisiin kokouksiin ja julkaisuihin sekä hoitaa yleensäkin yhteyksiä muihin kansainvälisiin alan yhteisöihin. Hallitus ja toimihenkilöt huolehtivat koulutuspäivien järjestämisestä, Konservaattoriliiton-lehden julkaisemisesta ja www-sivujen sisällöstä. Hallituksen jäsenet, sihteeri, taloudenhoitaja ja jäsenasiainsihteeri on vapautettu jäsenmaksuvelvollisuudesta. Muut toimihenkilöt saavat -50% alennuksen jäsenmaksusta.

Hallitus alkaa 2016 työstämään liiton toiminnalle ja hallituksen työskentelylle 2-, 5-, ja 10- vuotissuunnitelmia, jotka toimivat liiton kehittämisen työvälineinä. Edelleen päivitetään Hallitus- ja toimihenkilötyöskentelyn käsikirjaa.

Konservaattoriliiton säännöt päivitetään vuonna 2016.

Hallitus kokoontuu vuoden aikana n. 6 kertaa vuosisuunnitelman mukaisesti. Tarpeen vaatiessa pidetään lisäksi puhelin- ja sähköpostikokouksia.

YHDISTYKSEN KOKOUKSET

Yhdistyksen kokoukset ovat sääntömääräiset kevät- ja syyskokous. Joka toinen kokous pyritään pitämään muualla kuin Helsingissä. Vuoden 2016 kevätkokous pidetään helmi-maaliskuussa, ja syyskokous loka-marraskuussa.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Konservaattoriliitolla on yhteyshenkilöitä alan kansainvälisissä organisaatioissa. Heidät valitsee hallitus edustamaan Konservaattoriliittoa. Yhteyshenkilöt raportoivat hallitukselle ja yhdistyksen jäsenille kansainvälisten organisaatioiden toiminnasta yhdistyksen lehdessä ja toimivat liiton etujen mukaisesti ajamassa konservoinnin asioita näissä tehtävissä.

Pohjoismainen yhteistyö hoidetaan ensisijaisesti Nordiska konservatorförbundetin liittoneuvoston ja yhteispohjoismaisten tapahtumien kautta. Liittoneuvosto kokoontuu vuosittain, vuorotellen eri Pohjoismaissa. Kokoukseen osallistuu yleensä hallituksen puheenjohtaja. Vuonna 2016 liittoneuvosto kokoontuu suunnitelmansa mukaisesti.

Konservaattoriliitto on European Confederation of Conservators-Restorers' Organisationin (E.C.C.O.):n täysjäsen. Yhdessä (E.C.C.O.):n kanssa pyritään tarkentamaan konservaattorin ammattikuvaa ja selkeyttämään ammattinimikkeen käyttöä. Konservaattoriliitolla on edustaja järjestön vuosittaisessa yleiskokouksessa. Hallitustyöskentelyn lisäksi järjestöllä on sekä toimintasuunnitelman toteutukseen liittyviä työryhmäkokouksia että seminaareja. Järjestön tiedotuslehtenä toimii sähköinen E.C.C.O. Reports ja E.C.C.O. Short News, joka ilmestyy aina sen hallituksen kokouksen jälkeen.

E.C.C.O täyttää vuonna 2016 25 vuotta. Yleiskokouksen yhteydessä on 2016 myös jäsenjärjestöjen puheenjohtajien kokous. E.C.C.O.-yhteyshenkilönä toimii Mari Lenck.

Nordiska konservatorförbundet on The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works -järjestön (IIC), pohjoismainen jäsenjärjestö. IIC:n päämaja sijaitsee Lontoossa ja sillä on jäsenjärjestöjä ympäri maailmaa. Yhdistyksen IIC-yhteyshenkilönä toimii Tiina Sonninen sekä PKL hallituksesta Marleena Vihakara. Yhteistyön IIC:n kanssa toivotaan jatkossa

vahvistuvan ja saavan uusia muotoja.

Yhdistys on kansainvälisen Europa Nostra –järjestön (EuNo) jäsen. Järjestön Suomen osasto perustettiin vuonna 2011. PKL pyrkii Europa Nostran jäsenenä osallistumaan Suomen kulttuuriperinnön suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn entistä näkyvämmin. Yhdistyksen yhdyshenkilönä EuNoFin -hallituksessa toimii Katja Luoma. EuNo:n yleiskokous vuonna 2016 on Espanjassa.

Yhdistys on CEN/TC 346 kansallinen seurantaryhmän jäsen. Vuonna 2013 perustettu teknisen komitean CEN/TC 346 ”Conservation of cultural heritage” kansallinen seurantaryhmä toimii eurooppalaisen standardisoimisjärjestö CENin alaisena. Komitea vastaa kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvien standardien valmistelusta. Kulttuuriperintöä koskevia standardiehdotuksia lähetetään jäsenistön tarkasteltaviksi ja kommentoitaviksi sähköpostitse. Jäsenistö voi halutessaan lähettää korjausehdotuksia standardeihin suoraan kansallisen seurantaryhmän vetäjälle. PKL:a edustaa kansallisessa seurantaryhmässä Riitta Koskivirta.

KOULUTUS

Konservaattoriliiton vuosikokousten yhteydessä järjestetään koulutuspäivät konservointiin ja kokoelmanhallintaan liittyvistä ajankohtaisista ja alaa edistävistä teemoista. Koulutuspäivät ovat jäsenille yleensä maksuttomia, muilta peritään maksu. Koulutuspäivien tarkoituksena on myös tuoda konservointia tunnetuksi suurelle yleisölle sekä edistää vuoropuhelua muiden museoalan toimijoiden kanssa. Keväällä 2016 teema on avoin. Syksyn koulutuspäivien sisältö ilmoitetaan kevään koulutuspäivien yhteydessä. Koulutuspäivävastaava on Mari Saari.

Nordiska konservatorförbundet järjestää kolmen vuoden välein kansainvälisen NKF kongressin vuorotellen eri jäsenmaissa. Seuraava on vuonna 2018 Islannissa. Lisäksi järjestetään jatkokoulutuskursseja, joiden tarkoituksena on tarjota alalla toimiville jäsenille mahdollisuus syventää ja ajanmukaistaa tietojaan.

VIESTINTÄ

Yhdistys julkaisee Konservaattoriliiton lehteä, joka toimii yhdistyksen tiedotuskanavana jäsenistölle sekä julkaisee artikkeleita konservointiin liittyen. Lehti ilmestyy sekä painettuna että sähköisenä. Jäsenet voivat valita haluavatko painetun lehden vai riittääkö sähköinen lehti.

Lehden päätoimittaja on Marleena Vihakara, toimittaja Hanna-Leena Vainio ja taittajina toimivat Anna Rajainmaa sekä Satu Haapakoski.

Vuoden 2016 alusta lehti julkaistaan kaksi kertaa entisen neljän sijaan. Muutos mahdollistaa lehden ulkonäön ja sisällön kehittämisen, joka alkaa vuoden 2016 aikana, sekä takaa lehden työryhmälle paremmat resurssit lehden tekoon. Vuoden 2016 ensimmäinen numero keskittyy syksyllä 2015 olleeseen NKF kongressiin.

Konservaattoriliitolla on internet-sivut osoitteessa www.konservaattoriliitto.fi. Vuoden 2016 aikana on tarkoitus aloittaa sivujen sisällön päivittäminen.

Www-sivujen moderaattoreina toimivat Liisa Helle-Wlodarczyk ja Pia Klaavu.

Konservaattoriliitolla on Facebook-sivu, jossa viestitään konservaattoriliiton toiminnasta sekä muista konservaattoreita kiinnostavista asioista sosiaalisen median tapaan. Ylläpitäjinä toimivat hallituksen jäsenet.

Tiedotusvälineenä toimii myös konservaattoreiden sähköpostilista osoitteessa konservaattorit@lists.oulu.fi, jota ylläpitää Jari Heinonen. Kyseinen sähköpostilista ei ole Konservaattoriliiton virallinen tiedotuskanava, mutta se toimii erinomaisena keskustelukanavana ammattiin liittyvissä asioissa. Vuonna 2014 yhdistyksen tiedottaja kokosi sähköpostilistan niistä liiton jäsenistä, joilla on sähköpostiosoite. Sitä kautta tiedotetaan yhdistyksen virallisia ilmoituksia, kuten Konservaattoriliiton lehden ilmestyminen internetissä, sekä muistutukset vuosikokouksiin liittyvistä asioista.

Nordiska konservatorförbundetilla on yhteinen verkkoportaali osoitteessa www.nordiskkonservatorforbund.org, jonka kautta pääsee mm. kaikkien eri jäsenmaiden osastojen sivuille.

Yhteispohjoismainen lehti MOK (Meddelelser om konservering) ilmestyy kerran vuodessa. Lehden artikkelit on kirjoitettu joko englanniksi tai skandinaavisilla kielillä ja artikkeleissa on sekä suomen- että englanninkieliset tiivistelmät. Lehti ilmestyy myös sähköisenä osoitteessa www.nordiskkonservatorforbund.org. Yhteyshenkilönä toimii Tina Lindgren.

TALOUS

Konservaattoriliiton toiminta perustuu jäsenmaksuihin ja jäsenten vapaaehtoiseen työhön. Yhdistyksellä ei ole palkattuja toimihenkilöitä. Julkisista varoista haettavalla toiminta- avustuksella rahoitetaan jäsenille suunnatut koulutuspäivät, kansainvälinen toiminta sekä jäsentiedotuksen (konservaattoriliiton lehti ja www-sivut) aiheuttamat kulut.

Yhdistyksen kirjanpidon hoitaa ulkopuolinen tilitoimisto. Toiseksi varsinaiseksi tilintarkastajaksi pyydetään syyskokouksen valitsema ja hyväksymä ammattimainen tilintarkastaja, jolle maksetaan palkkio laskua vastaan.

MUU TOIMINTA

Konservointialan tunnettuuden parantamiseen panostetaan myös vuonna 2016. Yhdistyksen 50-vuotisjuhlan kunniaksi tehtyä konservointi-näyttelyä voivat museot ja yksityiset konservaattorit lainata edelleen maksutta käyttöönsä, vastaten itse kustannuksista. Näyttelyvastaavana toimii Liisa Helle-Wlodarczyk.

Yhteistyötä konservointialan oppilaitoksiin vahvistetaan ja toimintatapoja kehitetään edelleen. Tavoitteena olisi saada opiskelijat liittymään jäseniksi jo opiskeluaikana ja siten antaa heille mahdollisuus luoda kontakteja alaan. Yhdistys jakaa 100€ suuruisia stipendejä ansioituneille vastavalmistuneille opiskelijajäsenille sekä harkinnan mukaan korkeintaan 300€ suuruisia apurahoja jatkokoulutusta varten hallituksen päätöksellä. Stipendien saajien tulee kirjoittaa artikkeli työstä/matkasta konservaattoriliiton lehteen.

Yhdistyksessä toimi erikoistumisalakohtaisia työryhmiä mm. tekstiilikonservaattoreiden, paperikonservaattoreiden, kirjakonservaattoreiden, arkeologisten materiaalien konservaattoreiden sekä rakennuskonservaattoreiden (Konsti) työryhmät. Konstilla on oma sähköpostiosoite, jonne jäsenet voivat lähettää yhteystietonsa saadakseen infokirjeitä. Osoite on pkl.konsti@gmail.com. Tekstiilikonservaattoreilla on oma sähköpostilista: tekons@googlegroups.com. Työryhmät kokoontuvat omien suunnitelmiensa mukaisesti. Työryhmien toimintaa pyritään aktivoimaan varaamalla taloudellisia resursseja niiden käyttöön. Tukea jaetaan hallitukselle esitettyjen suunnitelmien ja kuluista esitettyjen kuittien perusteella.

Hallitus 14.9.2015

PKL TALOUSARVIO 2016 (suluissa arvio 2015)

TULOT

3020 Toiminta-avustukset (13 000, saatu 12 000)
13 000

Opetusministeriöltä haettava avustus

3040 Muut tulot (1 000)
800

Koulutuspäivien tuotot, julkaisumyynti, yms.

3030 Mainostulot (2 200)
1 800

Lehden ja www-sivujen mainostuotot

Tulot yhteensä (16 200) 15 600

VARAINHANKINTA

3000 Jäsenmaksut (12 216)
11 424

Varsinaiset ja liitännäisjäsenet 148 x 48 € = 7104 €

Opiskelijajäsenet 76 x 42 € = 3192
€

Eläkkeellä olevat jäsenet 11 x 24 € = 264 €

Yhteisökannattajajäsenet 6 x 120 € = 720 €

Jäsenmaksusta vapautetut 11 x 0 €

50 % alennuksen saaneet toimihenkilöt 6 x 24 € = 144 €

TULOT JA VARAINHANKINTA YHTEENSÄ (28 416) 27 024

MENOT

4100 Hallituksen kulut (3 000)
1 800

Hallituksen kokouskulut (mm. matkakulut ja kahvitukset)

4104 Vuosikokoukset (1 500)
1 500

Vuosikokousten tarjoilut ja mahd. tilavuokrat

4150 Jäsenkoulutus (4 000)
4 000
Koulutuspäivien menot: kahvit, tilavuokrat, bussit, puhujien palkkiot, muut menot, yms.

4102 **Jäsentiedotus (6 500)**
6 200
Lehden taitto-, paino- ja postikulut x 2 (4 700 €),

www-sivujen kulut, jäsenkirjeet yms.

4111 **Ilmoitus- ja mainoskulut (2 000)**
1 500
Yhdistyksen tunnettuutta lisäävät toimet

4114 **Työryhmät (1 000)**
1 000
Työryhmien toimintaan hallitukselle esitellyn suunnitelman mukaisesti (esim. erikoistumisalojen työryhmien tapaamisten kahvitus, työryhmien opintomatkat)

4105 **Toimistokulut (300)**
300
Puhelin- ja postituskulut, tulostepaperit, värikasetit (ei jäsentiedotus)

4107 **Kirjanpito (1 500)**
1 500
Tilitoimiston ja tilintarkastajien kulut

4106 **Palvelumaksut (200)**
200
Lähinnä pankkimaksut

4120 **Muut kulut + järjestöpalvelut, vuokrat (300)**
300
Mm. muistamiset ja museoliitolta ostamamme palvelut

1720 **Stipendit (600)**
900
Jatkokoulutusstipendit ja valmistuvien opiskelijoiden stipendit

4110 **Kansainvälinen järjestötoiminta, ECCO (2 200)**
2 700
ECCO-yhteyshenkilön matkakustannukset ja ECCO:n jäsenmaksu

4101 **NKF-Liittoneuvosto (1 000)**
1 000
NKF:n jäsenmaksu ja liittoneuvoston vuosikokoukseen osallistujien matkakustannukset

4108 **Meddelelser om konservering (3 700)**
2 700
Lehden maksut (1/vuosi) ja MOK-yhteyshenkilön matkakustannukset toimituskokoukseen

4109 **Europa Nostra (600)**
600
Järjestön jäsenmaksu ja yhteyshenkilön matkakustannukset

4119 **CEN-standardiseurantaryhmän jäsenmaksu (800)**
900

Menot yhteensä (29 200) 27 100

Varsinaisen toiminnan tuotto-/kulujäämä (-784) -76
Tähän lasketaan menojen ja tulojen + varainhankinnan erotus. Mikäli miinuksella, vähintään sen verran tulee olla pankkitilillä edellisen vuoden lopussa.

TOIMITAMME KAIKKI MATERIAALIT, TARVIKKEET JA LAITTEET KOKOELMIEN HOITOON MUSEOILLE, ARKISTOILLE JA KIRJASTOILLE.

MH-Keskus Oy
tel. 045 803 1330
info@museoidenhankintakeskus.fi

Vieraile myös
verkkokaupassa:
www.museoidenhankintakeskus.fi

Verkkosivuilta voit tilata uutiskirjeemme, jossa kerrotaan mmm. uusista tuotteista sekä kuukauden tarjouksista.

Museoiden hankintakeskus

Hallitus 2015

Puheenjohtaja
Jaana Kataja
jaana.nkf@gmail.com

Varapuheenjohtaja
Mari Saari
mari.saari@outlook.com

Jäsenet
Satu Haapakoski
info@koboltti.fi

Maarit Jones
maarit.jones@hel.fi

Mari Lenck
mari.lenck@hel.fi

Kaj Nylund
kaj.nylund@proartibus.fi

Marleena Vihakara
marleena.vihakara@gmail.com

Anna Rajainmaa
arajainmaa@gmail.com

Toimihenkilöt 2015

Taloudenhoitaja:
Emmi Heinonen
emmi_heinonen@luukku.com

Liiton laskutusosoite:
PKL
Emmi Heinonen
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku

Sihteeri
Kaisa Kantanen
Paperikonservoinnin opiskelija
kaisa.kantanen@metropolia.fi

Jäsenasiainsihteeri
Taru Mäkitalo
jasensihteeri@konservaattoriliitto.fi

MOK-yhdyshenkilö
Tina Lindgren
arkki@suomiforum.fi

ECCO-yhdyshenkilö ja hallituksen jäsen
Mari Lenck
mari.lenck@hel.fi

Europa Nostra-yhteyshenkilö
Katja Luoma
konservaattori@gmail.com

Tapahtumakalenterin ylläpitäjä
Pia Klaavu
pia.klaavu@nba.fi

WWW-sivut 2012
Moderaattori
Liisa Helle-Wlodarczyk
info@konservointihelle.fi

Konservaattorilehti

Lehden asioita koskevat
sähköpostit: pkllehti@gmail.com

Päätoimittaja
Marleena Vihakara
marleena.vihakara@gmail.com

Taittaja/toimittaja
Anna Rajainmaa
arajainmaa@gmail.com

Toimittaja
Stina Björklund
stina.karolina@gmail.com

Toimittaja
Erika Tiainen
erika.tiainen@gmail.com

Taittaja
Satu Haapakoski
info@koboltti.fi

Tiedottaja
Jenniina Siira
jenniina.siira@helsinki.fi

Lehtiuudistuksemme siirtyy aivan uudelle tasolle!

Ensi vuodesta alkaen kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä lehtemme kokee perusteellisen muodonmuutoksen niin visuaalisesti kuin sisällöllisestikin. Ensimmäinen uudistunut lehtemme tipahtaa postiluukuistanne - tai ilmestyy koneidenne näytöille - ensi syksynä.

Ensi helmikuussa alamme toden teolla ideoimaan sisältöä, ja kutsumme kaikki halukkaat mukaan! Osallistua saa omien resurssiensa mukaan: voit lähettää ideasi meille tästä hetkestä lähtien sähköpostitse tai kertoa halukkuudesta osallistua suunnittelupalavereihin. Kaikenlaiset ideat ovat tervetulleita! Nyt on hyvä hetki kertoa mitä lehdestämme on puuttunut!

Ideat ja yhteydenotot sähköpostitse, osoitteeseen
pkllehti@gmail.com

Keksi konservaattoriliiton jäsenlehdelle uusi, iskevä nimi!

Jopa lehden nimi lähtee nyt vaihtoon ja toivomme ideointiapua teiltä kaikilta.

Jotta pääsemme hyödyntämään jäsenistömme harmaita aivosoluja mahdollisimman tehokkaasti, järjestämme nimikilpailun. Lehtiuudistuksen ideointiryhmä yhdessä PKL:n hallituksen kanssa äänestää ehdotuksista parhaan. Voitokas ideanikkari palkitaan Finnkinon leffalippupaketilla. Mikäli saman voitokkaan nimiehdotuksen on keksinyt useampi ideanikkari, arvomme palkinnon.

Nimiehdotuksia voit lähettää meille 14.2.2016 asti osoitteeseen pkllehti@gmail.com otsikolla Nimikilpailu.

Laita viestiin ehdotuksesi lehden nimeksi, oma nimesi sekä yhteystiedoiksi vähintään sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero.